

VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK

**JEKLO
TEHNA**

Ponudba tedna:

ŽE 22 LET V MURSKI SOBOTO – Vsem našim kupcem hvala za zaupanje v letu 1994. BRALCEM VESTNIKA PA ŽELIMO PRIJETNO PRAZNOVANJE TER VELIKO SREČE IN ZDRAVJA V LETU 1995!

S KARTICO ZVESTOBE 5% POPUSTA

PRODAJNI CENTER
MURSKA SOBOTA
Cvetkova 2a
tel.: 31760

minicom d.o.o., vegova 13, m. sobota, tel.: 069 23 895, fax: 31 954

MINICOM

RAČUNALNIKI, KI LETIJO!

VREME

Ob koncu tedna bo suho in hladno.

Vestnikov koledar

- 29. december, četrtek, David
- 30. december, petek, Hermina
- 31. december, sobota, Silvester
- 1. januar, nedelja, novo leto
- 2. januar, ponedeljek, Bazilij
- 3. januar, torek, Genovefa
- 4. januar, sreda, Angela

Pregovor

Če na novega leta dan sneži, bo slaba žetev.

45 let VESTNIK

Murska Sobota, 29. decembra 1994 • Leto XLVI • Št. 52 • Cena 130 SIT

*Srečno
in
uspešno
95!*

*Inda je boukše bilou,
pravimo gnes,
pa tüdi inda so pravili,
ka je inda boukše bilou,
či gljij je te tisti inda büo,
zdaj gledouč, gnes.*

INDA JE BOUKŠE BILOU

*Pa gda je te tisti inda büo,
ka je bilou boukše kak gnes?*

*Mogouče je pa gnes tisti inda,
ka mo inda idnouk,
gda de pa gnes, pravili:
inda je boukše bilou.*

Dodo

Država, uprava, brlogi in luknje

Politiki niso medvedi. So bolj lisice. V brlogih torej vsekakor živijo. Vendar nimajo medvedje preprostosti. Zato jim gre bolje in veljajo za pametnejše. Medved, ki ga sonce še na samo svečnico zvabi iz luknje ali pokuka vanjo nanj – kdo bi vedel –, se menda obrne in spi dalje. S čimer si naredi medvedjo uslugo. Po politično rečeno, zaspi kadrovanje. Preprostost ne učinkuje vedno. Včasih je preveč preprosta. Spet drugič pa ne. Medvedja nerodnost je v tem, da tega ne vidi. Zato v politiki uspevajo lisice in podgane. Medvedi pa niti v basnih ne.

Volilni sistem je v bistvu preprost ne glede na to, če je večinski ali proporcionalni. Zmagajo tisti, ki dobijo več glasov. Vsa druga številčna te- lovaldaba je za pogled in s stališča preprostejša samo obrob- nega pomena, prinese kveč- jemu mandat ali dva. Seveda tudi to šteje, pogosto toliko ali več kot čisti volilni izkupiček, a ne za medvede. To je že spet stvar podgan in lisic.

Še preprostejši od volilnega je kadroviski sistem. Za uspeh na volitvah je potrebno agiti- rati, se znati smejeti, rokovati, igrati, pretvarjati, sedeti pred kamero, vreči nogo čez nogo, pri tem ne pokazati gornjega roba nogavic in morebitnih ko- smatih nog in še veliko dru- gega. Vse to kajpada malo go- vori o poštenosti, pravičnosti in teh rečeh, vendar je spet dejstvo, da so te lastnosti, po- štenost in drugi dve, v primer- javi z zgoraj naštetimi vešči- nami dokaj preproste. Vendar manj učinkovite – tole je samo še en primer, ko preprost ne učinkuje.

Zdi se, da je edini preprosti sistem, ki učinkuje, kadroviski. Njegovo naglavno vodilo, nje- gov edini člen se glasi: naši se najboljše skladajo z našimi.

Na vladni komisiji za postavljanje vršilcev dolžnosti načel- nikov državnih uprav, ki bodo poslej tam, kjer so bile doslej občine, so sklenili, da je najbo- ljše, če so načelniki take poli- tične barve kot župani v zadev- nih mestih. Tako je v.d. sobo- škega načelnika državne uprave postal Geza Farkaš, lendavskega Štefan Gyerkeš, ljutomerskega Tomi Nemec, radgonskega Vinko Mlinarič. To naj bi se skladalo, če že ne enoznačno pa vsaj po polih, s politično vero vsakokratnih županov. Lendavsekga neod- visnega madžarskega župana so tako nacionalizirali in mu določili politično barvo. Ali pa so določili barvo, kakršnokoli že, nacionalno ali politično, Gyerkešu?

Soboška zgodba o volitvah ključnih pozicij mestnega sveta in funkcionarjev državne uprave je, se zdi, po doslejšnjih informacijah najbolj vihrava. Na prvi seji mestnega sveta so izvolili samo predsednika in članke komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenova- nja. Njen predsednik je profe- sor pedagogike Alojz Sraka od zelenih. Tako je prišlo do trenj pri zelenih, kajti to pozicijo si je na preliminarjem pogovoru pri županu Gerenčerju skušala

zagotoviti Brigita Bayčar, čla- nica zelenih. Vmes naj bi pose- gli socialdemokrati, ki se jim je, predvsem njihovem kandidatu za župana Györeku, Bav- čarjeva v predvolilni kampanji za župana zamerila. Po količini glasov so socialdemokrati pred zelenimi in jim je Gerenčer na omenjeni »koordinaciji« menda omenjal to funkcijo. Bavčarjevi se, zaradi načelno- sti, kot pravi sama, ni posrečilo tudi pri kandidaturi za vršilko dolžnosti načelnice javne uprave. To je postal Farkaš, ki smo ga »pretekla štiri in pol leta plačevali iz proračuna, zdaj pa je prišel iz luknje« (Bavčarjeva). Ni jasno, če gre za podganjo ali lisičjo luknjo ... Za omenjeno funkcijo je kandidiral tudi Janko Halb, vendar ga niso podprli niti vsi člani vlade iz njegovega politič- nega pola. Menda se mu Po- dobnik, ljubljanski predsednik njegove stranke, za nekaj maš- čuje in so pri SLS predlagali za vršilca dolžnosti dr. Ščapa.

Kaj nam državljanom preo- stane? Dvoje: ali ultra pozicija, ponovitev starega korenitega komunizma, ki je skušal razbiti stare vrednote in diktirati, ali izstop iz zaspanega brloga in poskus s civilno družbo. Vse to smo že videli in slišali, prvo videli, o drugem govorili in po- tem umolkili, ker smo bili prevzeti od demokratičnih vo- litiv. Čas je za staro drznost besed in upanj, kot bi rekel Karl Marx. Ne za njegov apli- cira- ni nauk, marveč za vzpo- redni sistem civilne družbe.

ŠTEFAN SMEJ

Do 5. januarja.

Hitro je treba skočiti v Savo

Savva

**Kmetijstvo
potrebuje
posebno
zaščito**

Pogovor
z Ivanom
Obalom,
državnim
sekretarjem
v ministrstvu za
kmetijstvo in
gozdarstvo
stran 5

Iz Ljubljane piše

Za županom v olju – župan v mavcu

V Ljubljani se letos ni dogajalo nič novega, samo do absurda smo pripeljali vse tisto, kar se je že dogajalo. Pravilna slovnična oblika bi bila trpni deležnik, ker smo trpeli in bili deležni marsičesa, česar si nismo želeli, smo si pa izvolili!

Prednovoletno razpotoženje v Ljubljani je tako, kot se spodobi za staro oblast, ki se po lokalnih volitvah poslavlja: žalostno, zasneženo, brez parkirišč in brez direndaja po osrednjih ulicah, ki so prejšnja desetletja pomenila središče zabave zadnjih dni decembra. Ni več stojnic na Čopovi, Miklošičevi, Nazorjevi in Cankarjevi ulici. Pognali so jih na obrobje, na Gospodarsko razstavišče, k Ljubljanci, v Staro Ljubljano. Tam se zdaj prodaja in ponuja samo to »kar je lepo in naše«. Mi, popotniki vsakdana, smo tako ostali brez šumadijskega čaja in prebranca. Ob večerih pa kljub temu zažari v središču na tisoče lučk, pa čeprav se vedno velja odlok o varčevanju. Teme pa ne odpravijo.

Od župana v olju, do župana v mavcu. Potem ko smo dobili novega župana dr. Dimitrija Rupla, ki je od navdušenja ob svoji zmagi raztegnil usta do ušes, smo si oddahnil in se vsaj za nekaj časa še izognili »pisateljski diktaturi«, ki nas bo prej ali slej doletela. Toda vprašanje je, kako se bodo razvijali odnosi v mestnem svetu Ljubljane, ki šteje 45 članov, saj so rdeči in beli razdeljeni približno pol na pol. Prva seja, ki jo je vodila nastarejša občanka v mestnem svetu Marija Vodušek, se je že končala brezuspešno in ob prepiranju nasprotnih strani. Socialdemokratska stranka, ki je dobila na volitvah takoj za Združeno listo največ glasov, je zahtevala, da dobi predsedniško mesto v svetu. Seveda so ob tem ponoreli komunisti, še posebno, ko so socialdemokrati hoteli za predsednika razvpitega Dimitrija Kovačiča, desno roko prejšnje Stiggarjeve oblasti. Zato je novi župan sejo predčasno zapustil in tako ni prebral slovesne obljube pred mestnim svetom. Morda se nam bo še kolcalo za časom, ko je bil župan Jože Stigar, saj takrat, seje preprosto ni bilo. Dimitrij Rupel je takoj po volitvah ponovil, da bo zahteval revizijo finančnega poslovanja prejšnje mestne oblasti in zaradi tega se je že pogovarjal z direktorico agencije za plačilni promet Romano Logar. Morda bomo kaj o olju, v katerem se je dal namakati in malo obesiti na Magistratu Jože Stigar, končno izvedeli kaj več. Trenutno se še lahko smeji, kajti novega župana je že doletela prva nesreča na prvi

dan njegove vladavine. Zapadlo je obilo snega, ki je Stigarjevi oblasti prizanesel. Ne samo da je bilo mesto zasneženo in popolnoma neočiščeno, v istem času je gospodu županu spodrsnilo na snegu, ko se je vračal s »pijanke« svojih sodelavcev s Fakultete za družbene vede iz hotela Bellevue. Na srečo ima mavec na desni roki, tako da je levica ostala neprizadeta in sposobna za delo. Ob tem času so se v reklamnem sporu, na radiu predstavile še komunalne službe Ljubljane, ki pravijo »da so te ceste zgradili oni, te trave pokosili oni«, sneg pa je tako ali tako prišel pod novo oblastjo! Sicer pa, ali ni prav ganljivo, da lahko koga sneg konec decembra še preseneti?

Ugotovili smo že, da ima mesto ves razum v mestni hiši ali Magistratu, manj znano pa je, kje ima srce in dušo. Veliko širokih in vročih src smo videli v hali Tivoli, ko je tam gostoval Djordje Balašević, ki se je tudi sam izkazal kot širokosrčno odpuščajoč, odpustil je Ljubljancem koncert pred leti, ki ga ni bilo. Premalo src je bilo dovolj vnetih, da bi odštelo denar za vstopnico. Tokrat jih je zmanjkalo. V Ljubljani imamo tudi ustanovo, ki naj bi skrbela za naše duše. Cankarjev dom se ji reče in kar dva večera zapored nas je božal in gladil po dušah Prekmurec Vlado Kreslin, v največji in najbolj polni dvorani. Mislim, da bomo to še morali sociološko raziskati in analizirati. Kultura je sploh naša šibka točka, vezni člen, ki večkrat pregori. Ob vseh neštetihih kratkih stikih na Metelkovi, ki naj bi bila alternativna žibekla kulturnega ustvarjanja in dogajanja, je začasni kratki stik na električni napeljavi povzročil požar in terjal življenje mladega kulturnika. Ugotovili so, da je bil tudi ta kratki stik nelegalen. Se pa zato lahko vprašamo o legitimnosti tistih, ki določajo legalnost. Včasih je težko živeti v mestu, ki ima ves razum zbran na enem mestu. Dobro bi ga bilo malce razpršiti in porazdeliti med ljudi, če bi jim le lahko zaupali, da bodo vedeli kaj početi z njim! Bomo videli, kaj nam bo prinesla sprememba na Magistratu. Župan v olju je bil preveč spolzek, nikoli se ga ni dalo za nič prijati, mogoče župan v mavcu le ne bo preveč trd in tog, da bi ga s kakim pravim prijemom ne mogli premakniti (ne levo ne desno – na bolje!). Najpomembnejše, kar se je v letu 1994 zgodilo v Ljubljani, je to, da je izvedela, kako jo osem strumnih, odločnih, pokončnih in poskočnih moških nadvse močno ljubi. In kako natančno vedo, na katere strune bi ji morali zaigrati, da bi plesala v njihovem ritmu na skupno katarzo. Malo žensk se lahko pohvali s tako odločno in odlično ljubeznijo, ki bi jim jo javno izkazovali. To, upajmo, da bo njeno zavrnitev moško prenesli, kajti novih sovražnikov res ne potrebuje!

MARJAN HORVAT

Iz Zagreba piše

Bedakov nikoli ne zmanjka

Čeprav ob iztekajočem se letu stavke strešajo in pretresajo Hrvaško, aktualni oblastniki o svojih dosežkih govorijo le v presežnikih. »Imamo najnižjo inflacijo v Evropi, najnižjo obdavčitev dobička, največjo gospodarsko rast, najmanj gospodarskega in drugega kriminala, najstabilnejši sistem, največji ugled v svetu,« pravijo. Toda po podatkih mednarodnih finančnih ustanov je hrvaško gospodarstvo po uspešnosti povsem na repu 19 pokomunističnih držav, ki so se zapisale v analizo evropske dvanajstere. Po kreditni sposobnosti le Češka, Madžarska in Slovenija dosegajo svetovno povprečje, ki sta mu še najbližji Poljska in Slovaška, Hrvaška pa bi morala za nekaj manj kot enkrat povečati svojo kreditno sposobnost, da bi dosegla položaj Romunije, ki je na šestem mestu med državami v tranziciji. To pa ni odvisno le od gospodarskih dejavnikov, ampak v centralizirani državi, kot je Hrvaška, predvsem od političnega establišmenta, ki je ob letošnjem božiču prejel tudi tako čestitko iz delavskih vrst: »Ne zaslužimo niti toliko, da bi se lahko do siteda najedli in kolikor toliko normalno delali. Kako naj v takih razmerah ustvarjamo več?« Tako delavci iz tovarne železniških vozil, ki pa žal niso osamljeni.

Bogato Hrvaško danes predstavlja 200 ali največ 2.000 družin, ki so z neverjetno lahkotnostjo in brez ustreznega kapitala postali lastniki največjega dela hrvaškega gospodarstva, revno pa 850.000 upokoencev, 250.000 nezaposlenih, 200.000 delavcev, ki se preživljajo z delom na črno, in 300.000 delavcev, ki podobno kot zaposleni v zagrebški tovarni železniških vozil tolčejo revščino, predstavlja socialno sliko Hrvaške predsednik najmočnejše sindikalne centrale SSSH (samostojnih sindikatov) Dragutin Lesar. Prvi svetovalec hrvaškega predsednika dr. Franjo Tudmana, ki je hrvaško vrhovništvo zapustil že marca 1991, torej prof. dr. Slaven Letica, na temelju raziskave javnega mnenja napoveduje, da se je že začel spopad med bogato in osiromašeno Hrvaško, ki lahko njegovo državo prav kmalu pahne v diktaturo, kakršne so nekoč pre-

tresale Latinsko Ameriko. Oblastniki se namreč problema lotevajo tako, kot so se ga nekoč njihovi predhodniki.

Kmalu po drugi svetovni vojni so v Dalmaciji predpisali žitni odkup. Davčne uprave niso hotele sprejemati oliv, kmete pa so prisilili, da so začeli sekati oljke in sejati pšenico, ker je po partijski dolžnosti obveljalo načelo žitnega odkupa. Za lažje razumevanje takih neumnosti, ki so se porodile v glavah tedanjih oblastnikov, vzemimo za zgled naše Pomurje. Namreč, kaj in kako bi bilo z njim, če bi pšenična polja spremenili v nasade oliv, ki bi jih prav gotovo že prva zima pobrala? No, na našo srečo so bile oljke za boljševe nekažno kužno znamenje religije, zato pa so dalmatinski kmetje zaman rotili komunalne oblastnike, da bi sprejemali olive na mesto pšeničnega zrna, kajti Lenin in že pred letom 1948 Stalin nikoli nista rekla, da je treba odkupovati olive, so razlagali partijski funkcionarji Dalmacije. Zaradi takih bedakov so v Dalmaciji nastale kamnite planjave, na katerih ni raslo ne žito ne oljke, ljudje pa so množično začeli zapuščati obmorske kraje, predvsem dalmatinske otoke, ki so se nevarno izpraznili.

Na to neugodno demografsko podobo Hrvaške, ki sega globoko v notranjost, je prejšnji četrtek v hrvaškem parlamentu opozoril dr. Franjo Tudman, ko se je zavzel za korenite spremembe v populacijski politiki in za uresničitev obljube, ki jo je podal ob septembrskem obisku papeža Janeza Pavla II. v Zagrebu. Državna statistika pravi, da na Hrvaškem letno abstrira 42.000 nosečnic, to pa je po Tudmanu svojevrsni zločin, ker je njegova država osiromašena za toliko mladega naraščanja. Po novem naj bi bil ideal hrvaške družine povprečno štirje otroci. »Toda, kdo bo njih in nas prehranil, ko pa že sedaj nimamo dovolj niti zase,« odgovarja član stavkovnega odbora na hrvaških železnicah Vladimir Gjurić. Hrvaški predsednik pa njemu in vsem drugim »nejevernim Tomažem« odgovarja, da je njegova država precej večja, kot je zapisano v knjigah, ker s približnim morjem meri blizu 90.000 kvadratnih kilometrov. Potemtakem lahko prav kmalu pričakujemo še odločitev, kdaj, predvsem pa, kako se bodo Hrvati začeli naseljevati pod morskno gladino?

PETER POTOČNIK

Z Dunaja piše

Od pisemskih bomb do članstva v Evropski Uniji

Na začetku leta je bil svet blaženih na oni strani Alp še v najlepšem redu: vladna koalicija »rdečih in črnih« je bila trdno v sedlu, Haiderjevi nacionalni liberalci so doživeli poraz na dunajskem Trgu junakov, ko so Avstrijci množično izrazili svojo solidarnost s tujci in vse je kazalo, da bo tako ostalo še dolgo leta.

Potem so se že ob izteku 1993. leta zasvetile božične lučke v siju kljukastega križa in »osebna pošta« dunajskega župana Helmuta Zilka se je v trenutku spremenila v pisemsko bombo ter samo Zilkova prisebnost ter natančnost njegovega osebnega zdravnika je ohranila to legendo dunajske mestne polinke pri življenju. Lov na krivce se je torej začel nekako lanskega božiča in se še ni končal. Vsekakor pa so zanimivi nekateri stranski učinki tega lova za neonacističnimi pošiljalci eksplozivnih pisem: na plan so prišli videoposnetki urjenja germanskih mladcev, okrašenih z zgodovinskimi simboli nekdanje Hitlerjeve vojske, kjer se je mogoče dati poučiti, kako prerezati človeku grlo, ne da bi le-ta sploh pisnil. Še najbolj »vesel« rezultat iskanja krivcev za bombe pa so trije tanki T-34 sovjetske izdelave, ki jih je avstrijska policija našla skupaj s tremi avtomobili nemškega Wehrmachta iz časov druge svetovne vojne v nekem seniku na Spodnjeavstrijskem. »Ljubiteljev orožja«, ki so v okoliških gozdovih baje organizirali celo nekakšne vojaške manevre, je v demokratični Avstriji in Nemčiji kar nekaj. Policija jih pripreše, ko je že prepozno. Krvave sledove Nemca s čudno pristrženimi brki, ki pa je bil avstrijske narodnosti – kot radi Nemci danes vedno znova poudarjajo – lahko danes najdemo tudi drugod po svetu.

Vendar pustimo to travmo sosednjega alpskega naroda in mu priznajmo, da se mu splača

gospodarska in politična naslonitev na velikega germanskega brata, in to že od podpisa Državnega sporazuma, ki je Avstriji leta 1955 zagotovil nevtralnost, pa vse do njenega sprejetja v društvo, ki si ga Slovenci menda tako želimo. Avstrija bo od začetka leta 1995 postala polnopravna članica Evropske unije in tega sedaj ne more preprečiti nihče več, še posebno pa ne Španci s svojim sicer spretnim izsiljevanjem dodatnih pravic za metanje ribiških mrež v Severnem morju. In tako je tudi prav. Avstrijci namreč že dolgo časa spadajo v to, zahodnoevropsko politično, gospodarsko in navsezadnje tudi kulturno integracijo; politično so njen del že od Rimskih sporazumov dalje gospodarsko od vezave avstrijskega šilinga na nemško marko, torej od začetka sedemdesetih, kulturno pa vsaj od razdelitve cesarstva Karla Velikega.

Ker se Slovenci tako radi »približujemo« Avstrijcem, je logična tudi naša želja po približanju Evropski uniji. Toda želja, ki temelji predvsem na psihološki želji od vseh zapuščenega deteta, trenutno nima skoraj nobene ekonomske utemeljitve, razen tiste, da bomo »v Evropi« izpostavljeni »divjanju« prostega trga, nizkim, za slovensko gospodarstvo prenižkim cenam, ter prilaganju sistemu, ki zahteva ogromno gospodarske in bore malo socialne discipline. Toda ker ekonomistov sociala ne zanima, politiki pa jo lahko zmerom žrtvujejo na oltarju »višjih ciljev«, je vsaj zaenkrat za vse bolje, da se spustimo z višav na realna tla ter se navadimo na dejstvo, da tudi Rim ni bil zgrajen v enem dnevu. Tudi v pogledu usklajevanja pravnih predpisov smo še vedno za svetlobna leta oddaljeni od »objubljenega dežele«, ker dvomim, da bi nas bil kateri od naših za evropsko diplomacijo nezrelih »Mojzesov«, spodoben v kratkem tja tudi pripeljati, nam bo še nekaj časa ostalo zamolčano, kaj vse bi bilo potrebno spremeniti v naši ustavi, ekonomskem sistemu in predvsem v naših glavah, da bi bilo vsaj primerljive s tistimi v EU. Notranja stabilnost je namreč temeljni pogoj za izbrano družbo gospodarsko najboljših. Za vse to pa je pač potreben čas. Veliko časa. ANDREJ HORVAT

Iz Monoštra piše

Se je svet vrtel res okrog nas?

Leto '94. Kako ga bodo označili politični analitiki ali zgodovinarji? Na kratko morda tako:

Na Madžarskem so na majskih parlamentarnih volitvah s precejšnjo večino zmagali socialisti, ki so v koaliciji s svobodnimi demokrati ustanovili social-liberalno vlado. Nova vlada se je odpovedala svetovni razstavi Expo '96.

11. decembra so bile na Madžarskem lokalne volitve. Spet je zmagala social-liberalna koalicija, toda ne tako prepričljivo kot na majskih. Istočasno so bile volitve tudi v manjšinskih samoupravah.

Na začetku decembra se je svet oziral na Madžarsko oziroma na Budimpešto, kjer so se srečali predsedniki in zunanji ministri držav Konferenca o evropski varnosti in sodelovanju. Budimpešta je gostila med drugim Clinton in Jelcina.

Kako se bomo spominjali preteklega leta mi, volivci in kandidati, potniki in pešci, trgovci in kupci, učenci in učitelji, torej prebivalci Madžarske?

Po spomladanskih volitvah smo bili že siti tega, da se nekateri pripravijo ne le o tem, kdo je Madžar, temveč tudi o tem kdo je boljši Madžar. Na televiziji ne vidimo in slišimo nič drugega kot slaspeve vladi, medtem pa na lastni koži čutimo nekaj čisto drugega. Svoje nezadovoljstvo smo pokazali in dokazali na volitvah 8. maja. Takrat smo bili prepričani, da smo se pravilno odločili, ko smo volili socialiste ali liberalce. Po nekaterih vladnih ukrepih (podražitev bencina, elektrike, potovanje okrog pokojnin) in po osemdesetstni devalvaciji forinta smo sicer nekoliko spremenili mnenje. Toda vseeno ne toliko, da na decembrskih lokalnih volitvah ne bi volili kandidate koalicijskih strank. Nekateri so pa svoje razočaranje izrazili s tem, da so svoj glas zapuščali opoziciji. Tako je bil rezultat lokalnih volitev veliko tesnejši kot na majskih parlamentarnih.

Tudi s svetovno razstavo so nam težili. Eni zato, naj jo podpiramo, drugi zato, naj je ne

podpiramo. Nova vlada nam je dokazovala, koliko nas bo stala ta zelo pomembna prireditel, stranke prejšnje vladne koalicije pa, koliko bo Madžarska izgubila, če se bo odpovedala svetovni razstavi. A vseeno smo se ji odpovedali. In smo preživeli. Svet nam ni pokazal hrbta. Obratno. Na začetku decembra so nas prišli pogledat sami pomembni ljudje, predstavniki in zunanji ministri, da bi obrnili na glavo naše življenje. No, najbolj vsakdanjik Budimpeščanov, ki so v tistih dneh živeli kot v blokadi. Kar lepo so se navadili cestnih zapor, preusmerjanja prometa, policistov, varnostnikov... Celo tako, da so policistom, ki so tudi po več ur stali kot prikovan na svojih mestih, prinašali vroči čaj, kavo, sendviče. (Moramo priznati, da se jim je poveljnik glavnemestne policije prav lepo zahvalil.)

Kot plačilo za vse nevšečnosti smo lahko gledali v tistih dneh na Madžarski televiziji same »žive« prenose konference o evropski varnosti in sodelovanju. Tako smo zvedeli, koliko ton papirja so uporabili na konferenci, koliko kav in osvežilnih pijač so popili udeleženci. O določenih državnikih so nam posredovali zanimive podrobnosti. Šef protokola gospoda Clintona je recimo prepovedal, da bi dali v apartma kavč vijoličaste barve. Gospod Clinton je namreč bolj konzervativnega okusa, zato je prista tradicionalnega pohištva v črni ali sivi barvi. Pa še ena posledica. Ameriški predsednik je alergičen na cvetlični prah določene cvetlice. Zato so morali dekoraterji odstraniti prašnike več tisoč cvetov, kaj če bo predsednik začel kihati... Kaj pa vsebina konference? Da, zaradi veta Rusije ni uspelo izdati skupne resolucije o Bosni in Hercegovini? Ja, tudi o tem smo nekaj slišali. Toda nič ne de. Pomembno je, da se je v teh dveh dneh svet vrtel okrog nas, okrog Budimpešte.

Sredi decembra pa se je vse vrtelo okrog železnice in železničarjev. Nekaterim pomikom se je zavrtelo od jeze, ko so zvedeli, da bodo železničarji stavkali. Večini gledalcev se pa je zavrtelo od groze, ko smo gledali posnetke železniške nesreče blizu Budimpešte, v kateri je izgubilo življenje 21 ljudi.

Po večdnevni pogajanosti so se železničarji delodajalci in vlada le dogovorili in od takrat vlaki zopet vozijo.

Kaj pa »vlak države«? Kako bo vozil v novem letu? Sicer pa, srečno '95!

MARIJANA SUKIĆ

Delegati (poslanci) so se poslovali, zdaj so na potezi svetniki – Odgovor INPO-ja Ljutomer mnoge razžalil – Darja Odar predsednica občinskega sveta v Ljutomeru

Smešno, žaljivo...?

Najbrž je bilo v minulem mandatsnem obdobju malo takšnih delegatov (poslancev), ki bi tako redoljubno prihajali na skupne zasedanje vseh treh zborov občinske skupščine kot v Ljutomeru. Samo enkrat se je zgodilo, da niso bili sklepni. Dvomimo, da so bili kje še boljši od njih. Najbrž je bilo to tudi zato, ker so delegati zares lahko prišli do besede s svojimi pripombami, predlogi in pobudami, saj je bila ta točka dnevnega reda skoraj vedno na začetku.

Tako je bilo tudi prejšnjo sredo na zadnji letošnji seji (v stari sestavi), ko so najprej obravnavali analizo delegatskih vprašanj, pobud in predlogov. Pri tem so se približali številu 400. Ustrezne službe so se trudile, da bi dobili delegati odgovore oziroma pojasnila. In to jim je v večini primerov tudi uspelo. Med tistimi, ki niso bili povsem zadovoljni, je bila Jelka Rostaher iz Male Nedelje, ki je ponovno vprašala, zakaj se ne more upoštevati milijon dolarjev, ki so jih zbrali na dobrodelni prireditvi, pri zmanjšanju deleža KS Mala Nedelja in Radoslavci za novo

osnovno šolo z vrtcem pri Mali Nedelji. Zaradi zelo visoke obveznosti so morali sprejeti samoprispevek v višini 6 odstotkov od osebnih dohodkov. Ali so se povečali tudi deleži najemnih prostorov v Mestni hiši v Ljutomeru, ker so se stroški obnove bistveno povečali? Dosedanji predsednik IS SO Ljutomer in novi Ljutomerski župan Ludvik Bratuša je pojasnil, da je gradbeni odbor sklenil, da bodo sredstva zbrana na dobrodelni prireditvi vložili v zgraditev šole, kar so tudi storili, ne pa da bo za toliko zmanjšan delež. Glede Mestne hiše pa je dejal, da so povečani

Zanimivo in delovno je bilo tudi na 1. seji novega občinskega sveta. Bila je minuli petek, vodil pa jo je najstarejši svetnik Franjo Štebih. Tako kot v večini občin so se znašli pred dilemo, ali naj občinski svet sklicuje in vodi župan Ludvik Bratuša, za kar si je omenjeni tudi prizadeval, ali pa izvoliti predsednika in podpredsednika sveta. Odločili so se za slednje in s tajnim glasovanjem izvolili za predsednico Darjo Odar (LDS), za podpredsednika pa Tomija Nemca (SKD). Protikandidata sta bila Ludvik Bratuša (SLS) in Stanko Ivanušič (SNS). Začasno sekretarko občinskega sveta so imenovali Marijo Filipič. Na omenjeni seji je padla že tudi prva svetniška pobuda, in sicer je Stanko Ivanušič predlagal, naj župan preveri, kako je s plačenjem cest, saj je bilo stanje nezadovoljivo.

stroški nastali predvsem zaradi urejanja prostorov muzeja in knjižnice (ureditev podstrešja), ne pa na račun zasebnih najemnikov, ki so v večini primerov poravnali že vse svoje obveznosti. Nekaj pripomb so imeli tudi drugi, najbolj nejevoljni pa si bili zaradi odgovora zasebnega podjetja INPO Ljutomer, ki občinski skupščini predlaga, naj takoj izstopi iz družbe, in to brez vrnitve njegovega vložka (20.000 nemških mark). To je smešno, žaljivo, arogantno... Občina je izpadla kot nedorasel otrok – so bila mnenja razpravljalcev. Zadnje besede pa bo reklo sodišče.

Nato so sprejeli sklep o soglasju za ravnateljja OŠ Križevci Marjana Topolnika, in to

brez posebnih problemov, kot je bilo v nekaterih dosedanjih primerih. Tudi sprejemanje rebalansa občinskega proračuna za leto 1994 je šlo bolj gladko, kot je kazalo glede na razpravo Tomija Nemca, ki je dejal, da bo glasoval proti, ker je izvršni svet razporedil 60 milijonov tolarjev dodatnih sredstev, ne da bi se o tem prej širše dogovarjali. Tako so spet namenili precejšnja sredstva za obnovo Mestne hiše, čeprav so delegati na eni od prejšnjih sej sklenili, da proračuna ne bi smeli dodatno obremenjivati s to naložbo. Davorin Kurboš pa je menil, da je to razbremenitev novega proračuna in dejal, da bodo še te dni pripravili pregled vseh prihodnjih terjatev. Nato so glasovali in večina je bila za sprejem rebalansa.

Zatem je Ludvik Bratuša podal krajši pregled opravilnega dela Izvršnega sveta SO Ljutomer, ki ga je vodil dve leti in pol. Med drugim je poudaril, da je bila njegova usmeritev investiranje, ne pa poraba. Tako si lahko Ljutomerska občina obeta precejšnje razvojne možnosti tudi z izkoriščanjem vrtnice LJUT II. Dela naj bi se začela okrog 1. februarja.

Sprejeli so tudi poročilo Sklada Viktorja in Julijane Kukovec, iz katerega štipendirajo študente medicine (doslej 31), nazadnje pa so se posebej zavalili za uspešno vodenje občinske skupščine njenemu predsedniku Mirku Prelogu.

JOŽE GRAJ

Radenski soglasje za lastninjenje

V Radenski bodo novoletnim praznikom in prihajajočemu letu lahko nazdravili s kozarcom več, saj so 27. decembra od Agencije za privatizacijo Republike Slovenije dobili soglasje za lastninski program. Pot do tega je bila dolga in zapletena, najprej zaradi sestavljenega podjetja iz osmih enot, ki opravljajo štiri dejavnosti, in drugič zaradi denacionalizacijskih zahtevkov. Vse to je terjalo številna preverjanja in razjasnjevanja, preden so na Agenciji, kjer so imeli program lastninjenja Radenske v rokah že maja, podpisali soglasje. Radenska kot zdravilišče je tudi med prvimi naravnimi zdravilišči, ki je pri lastninjenju prišla tako daleč ali do prvega soglasja Agencije.

Ocenjena vrednost podjetja po otvoritveni bilanci prvega januarja 93 znaša 6 milijard in 626 milijonov tolarjev, prodajna cena delnice pa bo 10 tisoč tolarjev. V tej vrednosti podjetja so zajeti tudi deleži, ki jih ima Radenska v Lipi Lendava in v Moravskih Toplicah, izvezto pa je vse premoženje, za katero so bili vloženi denacionalizacijski zahtevki. To pomeni, da bodo v Radenski morali čez čas speljati tudi lastninjenje tistega dela premoženja, za katero bo izdana negativna odločba za denacionalizacijo. Vrednost premoženja, za katero so vloženi denacionalizacijski zahtevki, znaša od 20 do 22 milijonov mark.

V Radenski bodo 40 odstotkov premoženja prenesli na sklade, 20 odstotkov bodo interno razdelili, za notranji odkup bo 12 odstotkov vrednosti družbenega kapitala in kar 28 odstotkov bodo namenili javni prodaji. Lahko se zgodi, da bodo ta deleži še povečali, če ne bodo doma zbrali dovolj certifikatov za notranji odkup in interno razdelitev. Certifikate za interno razdelitev in notranji odkup bodo zbirali od 15. januarja do 15. februarja, marca pa bodo začeli z javno prodajo delnic. Prodajna mesta bodo predvsem v domači regiji in prodajnem centru, ki ga ima Radenska v Ljubljani. Zanimanje za odkup delnic v javni prodaji je zelo veliko, zaposleni in nekdanji zaposleni pa so v podjetje že prinesli certifikate, ki zadostujejo za plačilo 81-odstotnega deleža interne razdelitve in notranjega odkupa.

MH

Ob dnevu slovenske samostojnosti

»Vsako drevo ima svoje korenine«

Ob četrtri obletnici slovenskega plebiscita in slovenskem državnem prazniku je bila osrednja slovesnost v Novi Gorici. Slavnostni govornik je bil predsednik Slovenije Milan Kučan. »Dejanje, ki se ga zdaj spominjamo s slovenskim političnim praznikom, ima svojo zgodovino. Tega ne kaže pozabljati, še manj podcenjevati s samovšečno politično držo, po kateri se je zgodovina začela z nami ali vsaj z nekaterimi med nami. Začela se je zdavnaj. Delali so jo mnogi rodovi slovenskih ljudi: oni so odločali, ko so bili po volji zgodovine postavljeni pred odločitev. Ključno, celo usodno bi bilo zmotno prepričanje, da je 23. december 1990 edini začetek slovenske politične samostojnosti. Vsako drevo ima svoje korenine in stoji toliko trdnje, toliko kljubovalneje, kolikor globlje v zemljo sežejo te korenine. Ob tem prazniku je prav povedati, da so najprej ljudje, narod, država in odgovornost do njih. Nihče nima pravice tega, kar so dosegli, izpostavljati tveganju in negotovi usodi, s priščanjem delov državne oblasti in ciniznim opuščanjem prastarega preizkušene načela, da je bistvena naloga demokratične oblasti splošna blaginja državljanov«.

V nadaljevanju govora je Milan Kučan opozoril, da bo prihodnje leto za nas nova zgodovinska priložnost. Spominjali se bomo pete obletnice dneva samostojnosti, skupaj z drugimi evropskimi narodi. ZDA in zavezniki pa tudi 50. obletnico zmage nad fašizmom, zagotovo največjim zlomom 20. stoletja. Slovensko partizansko gibanje je bilo del tega velikega demokratičnega protifašističnega gibanja, upora in boja. Brez NOB tudi možnosti za plebiscit ne bi imeli. »Vse to je naša lastna preteklost. Ne zgolj spomin, ampak predvsem opomin. Opomin, ki terja, da se poklonimo žrtvi, ki je temu velikemu zlu – vojni moral plačati slovenski narod. To svojo zgodovino bomo morali končno sprejeti takšno, kot se je zgodila. Drugačne nimamo, te pa ne moremo spremeniti.«

Povzel MJ

V Muri uspešno poslovno leto

Še agresivneje na tuje trge

Za zaposlene v soboški Muri je bilo leto 1994 težje, kot so pričakovali. Konjunktura ni bila takšna, kot so jo nekateri napovedovali, zlasti velja to za konfekcijsko industrijo, za katero je na svetovnem tržišču konkurenca iz dneva v dan večja. Po besedah glavnega direktorja Boža Kuhariča je bila tudi domača ekonomska politika v iztekajočem se letu neprijazna do izvoznikov. Politika tečaja tolarja ni usklajena z inflacijo, razkorak med tečajem in inflacijo znaša letos okoli 10 odstotkov, Mura pa bo na ta račun izgubila od 10 do 12 milijonov mark priliva.

Mura, ki več kot 90 odstotkov svoje proizvodnje proda na tuja tržišča, na eni strani čuti posledice neustrezne tečajne politike, na drugi pa se v tujini otepa s čedalje močnejšo konkurenco, s katero se ob sedanjih davčnih obremenitvah le s težavo kosa. Po njihovem mnenju obdavčenje osebnih dohodkov najbolj prizadeva prav delovno intenzivne panoge, med katere spadajo tudi tekstilci, vendar njihov predlog po znižanju obremenitev v vladi ni našel na razumevanje. V Muri tudi menijo, da politika na področju osebnih dohodkov prav tako ni ustrezna, saj so plače ušle z vjati in marsikje naraščajo brez ustreznih delovnih rezultatov.

Navkljub težavam je bilo leto 1994 za Muro razvojno, saj so v naložbe vložili okoli 15 milijonov mark, kar je morda celo nekoliko nad njihovimi možnostmi. Najtežji zalogaj je bil prav gotovo preustroj Tovarne lahkih oblačil, kjer so prenehali proizvodnjo in okoli tisoč ljudi preusmerili

Večinski lastniki Mure bodo postali zaposleni, nekdanji zaposleni in upokojenci, saj so se odločili za interno lastninjenje. Na osnovi predhodne ankete so namreč ugotovili, da je za takšno obliko lastninjenja veliko zanimanje, ki se je zdaj potrdilo tudi v praksi. Od 6500 delavcev je svoje lastninske certifikate v Muro vložilo 6.330 delavcev, od 1.100 upokojencev je svoje certifikate Muri zaupal 901, v to podjetje pa je certifikate vložilo tudi 169 nekdanjih zaposlenih.

v druge programe. Čeprav so s tem prekinili dolgoletno tradicijo izdelave lahkih oblačil, so pri preustroju dali prednost gospodarnosti pred nostalgijo in zatrujejo, da je bila odločitev pravilna. S 1. novembrom so preustroj Tovarne lahkih oblačil končali, začeli pa so s proizvodnjo v novi družbi Muralist v prostorih nekdanjega Kroja, kjer je med 160 zaposlenimi kar 45 odstotkov invalidov druge in tretje kategorije.

Če Mura že zdaj večino proizvodnje izvozi, so vse aktivnosti še naprej usmerjene v povečanje prodaje na tuje trge. Letos so začeli agresivneje obdelovati madžarsko in češko tržišče, povečujejo prodajo na Hrvaško, v sestavi izvoza pa se povečuje klasični izvoz. Murni izvoz bo letos dosegel vrednost blizu 150 milijonov mark, na domačem tržišču so prodali za 32 milijonov mark izdelkov, v tej vrednosti pa so tudi 3 milijoni mark, ki so jih iztržili z izvozom blagovnih znamk. Nasploh posvečajo posebno skrb razvoju lastnih blagovnih znamk, novo blagovno znamko načrtujejo tudi za leto 1995, doma in tujini pa bodo razvijali tudi franšizing.

Navkljub vsem težavam bo Mura poslovno leto uspešno sklenila, med pomembne letošnje pridobitve uvrščajo pridobitev certifikatov ISO 9001 za dve tovarni, dva takšna certifikata pa naj bi pridobili še v prihodnjem letu. Konec leta se je likvidnost nekoliko poslabšala, vendar so tudi te težave presegli, v letu 1995 pa bo osnovni cilj finančna krepitev, predvsem lastnih finančnih sredstev. Plan za leto 1995 pripravljajo v razmerah, ki vladajo na svetovnem trgu, proizvodne zmogljivosti za prvo polletje imajo razprodane, količinsko so razprodane tudi za drugo polletje, vendar so cene fiksirane, in to jim lahko povzroči težave. Med cilji, ki so jih zapisali v plan za leto 1995, omenjajo še povečanje proizvodnje in krepitev kakovosti ter osvajanje novih tržišč. Letos so zaposlili 170 novih delavcev, v prihodnjem letu pa bodo pri zaposlovanju restriktivnejši, saj bodo v glavnem nadomeščali le fluktuacijo delovne sile. Večje naložbe bodo v optimiranje logistike in skladiščenje surovin.

LUDVIK KOVAČ

Nova občina Lendava

Kje bo sedel župan?

Morda so zdaj, tik pred novim letom, v Lendavi vendarle spoznali, da župan ne more imeti kake zakotne pisarne (kot so jo imeli prejšnji predsedniki občinske skupščine), ampak sodobno urejene prostore. Denimo tiste, v katerih so dosedaj vedrili in oblačili predsedniki izvršnih svetov. Dobro je, če so se sporazumeli, kajti pred božičem še ni bilo tako. Namreč na prvi seji občinskega sveta so kar nekaj časa porabili za razpravo, kako priti do moderne pisarne. Župan je predlagal sprejetje ustreznega sklepa, predsedujoči pa tovariški sporazum.

Seveda pa prostorska problematika sploh ni bila na pisnem dnevnem redu, ampak poročilo o izidu volitev, predstavitev župana in sprejemanje več aktov, na podlagi katerih naj bi nova občina sploh začela delo. Župan Jože Kocun je poudaril, da z delom ne bodo odlašali. Izkazalo pa se je, da je na startu delovanja novih občin še veliko nejasnosti, denimo o predsedniku občinskega sveta. V Lendavi so upoštevali dogovor s posveta slovenskih županov in ga niso izvolili, zato bo to funkcijo za zdaj opravljal župan sam.

S. S.

Vlada Slovenije

O začasnem financiranju in kolektivni pogodbi

Vlada je na svoji zadnji seji sprejela uredbo o začasnem financiranju potreb iz proračuna v prvem trimesečju leta 1995. To je storila, ker proračun za naslednje leto še ni sprejet. Skupni obseg prihodkov državnega proračuna v prvih treh mesecih prihodnjega leta bo znašal 117,4 milijarde tolarjev, skupni obseg odhodkov pa 115,9 milijarde tolarjev. Presežek v tem obdobju naj bi znašal 1,5 milijarde tolarjev. V obdobju začasnega financiranja bodo lahko financirali le tiste naloge, ki so bile vključene v program za letošnje, in tiste nove naloge, ki imajo osnovo v novosprejetih zakonih ter v proračun za leto 1994 še niso bile vključene ali so bile le delno. Med obveznosti sodijo predvsem nove naloge, ki so bile sprejete na podlagi zakona o organizaciji in delovnem pogoju ministrstev, zakona o upravi, predloga zakona o začasnem ureditvi organizacije in pristojnosti občinskih sodnikov za prekrške in občinskih javnih pravobranilcev ter zakona o poravnavi obveznosti iz minulih let do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Vlada Slovenije je po predhodni seznanitvi ministrstva za

pravosodje sklenila, da ne podpira pobude obsojencev v KPD Dob pri njihovih zahtevah po splošni amnestiji.

Ekonomsko socialni svet o kolektivni pogodbi

Preden bo vlada odločala o novi kolektivni pogodbi, morajo vsi partnerji poskušati uskladiti vsa odprta vprašanja. Tako je ekonomsko socialni svet obravnaval dopolnjen predlog zakona o kolektivnih pogodbah. V razpravi je bilo opozorjeno, da je ostalo neusklajeno vprašanje amandmaja k 6. členu, s katerim se določa, da se stranke s kolektivno pogodbo, sklenjeno na višji ravni dejavnosti, lahko dogovorijo, da s kolektivnimi pogodbami, sklenjenimi na nižjih ravneh, ni možno posameznih pravic in obveznosti urejati drugače; določba 14. člena – odstotek zaposlenih kot kriterij za ugotovitev splošne veljavnosti kolektivne pogodbe; in določbe o ustanavljanju in ugotavljanju reprezentančnosti in združenj delodajalcev.

Ekonomsko socialni svet je sklenil, da se odprta vprašanja še enkrat poskušajo uskladiti ter se nato predlog zakona pošlje vladi v postopek.

Na zahtevo predstavnika GZS je bil na dnevni red seje ekonomsko socialnega sveta uvrščen predlog, da se takoj sklene del socialnega sporazuma za naslednje leto, ki se nanaša na politiko plač in javno porabo v naslednjem letu. Svet je obravnaval tudi predlog socialnega sporazuma za naslednje leto, ki je bil usklajen z doslej danimi pripombami. Glede na to, da je bilo v razpravi opozorjeno na še nekaj odprtih vprašanj, je svet sprejel stališče, da partnerji le-te uskladijo in besedila sporazumov potrdijo po novoletnih praznikih. Po sklepu sveta bodo socialni sporazumi in dogovor o politiki plač za naslednje leto obravnavali skupaj. Svet je podprl predlog, da se sprejme zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi obračunavanja in plačevanja določenih davkov in prispevkov v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij, s katerim se predlaga uvedba neobdavčenega dela dobička, ki se uporablja za odkup delnic iz notranjega odkupa, kar naj bi spodbudilo predvsem dobra podjetja k povečevanju dobička ter zniževanju stroškov poslovanja.

MARJAN HORVAT

Madžarska vojna odškodnina

V soboški in lendavski občini je do 2. novembra 1992 na osnovi madžarskega zakona o vojni odškodnini, t.i. XXXII. zakona iz leta 1992, vložilo zahtevke za odškodnino približno 3500 upravičencev. Večinoma gre za sloj neaktivne populacije, saj se njihova starost giblje med 60 in 80 leti. Večino so madžarske oblasti spomladi leta 1943. mobilizirale, vpoklicale na vojaško izpopolnjevanje ali opravljanje prisilnega dela, odpeljale pa so tudi takrat mladoletne fante, ki naj bi jih urili za t.i. »levente«. Veliko ljudi pa so madžarske oblasti zaradi njihove politične oporečnosti ali veroizpovedi zaprle ali celo obsodile na smrt. Z zbirnega mesta so jih ponavadi razporedili po raznih krajih na Madžarskem, kjer so kopali jarko, skrbeli za bolne konje, čistili ruševine po bombardiranjih, delali na železniški postaji, polju itd. Nekatere so zajeli Rusi in so prišli v sovjetsko ujetništvo, spet druge je madžarska vojska pred prodorom Rusov predala nemški vojski in ti so bili do konca vojne v nemških taboriščih. Nekateri so tudi tu hodili na delo v bližnje tovarne.

Seveda je vsak posamezen primer specifičen in zgodba zase. O tem vedo največ povedati udeleženci sami, le da jim redkokdo želi prisluhniti. Problem je namreč v tem, da je Državni urad za odškodnino v Budimpešti, potem ko je po letu dni začel pošiljati prve odgovore na vložene zahtevke oz. odločbe, večino zahtevkov zavrnili. Pozitivne odgovore so dobili praviloma le tisti, ki so prišli v sovjetsko ujetništvo in nekateri od tistih, ki so bili deportirani. Vse druge kategorije, ki jih zakon o odškodnini omenja so zavrnili. Odločba in obrazložitev sta skopi, zadevo velikokrat končajo z enim samim stavkom, češ da zahtevki ni v skladu z XXXII. zakonom iz leta 1992.

Civilisti, ki so bili na prisilnem delu, so zavrnjeni z obrazložitvijo, da niso delali za potrebe vojskujočih se enot. Na osnovi odločb ni mogoče ugotoviti, po kakšnem načelu se odškodnina dodeljuje, saj je veliko primerov, da za enako krivico eden od upravičencev dobi pozitiven odgovor, drugi pa je zavrnjen.

Kot kaže, je veliko odvisno tudi od dobre volje in razpoloženja uradnika, ki zadevo rešuje! Ali pa od primka upravičencev: po besedah ene od uradnic imajo več možnosti tisti, katerih priimek zveni bolj madžarsko! Eden od argumentov za zavrnitev je tudi sklicevanje na pomanjkanje pisnih dokumentov, čeprav že omenjeni zakon nikjer ne izključuje upravičenosti do odškodnine v primeru, da pisnih dokumentov ni. Že ob vložitvi zahtevka so upravičenci resničnost podatkov morali potrditi s podpisom dveh prič, kar je bilo overjeno na pristojnem sodišču. Kljub temu je Državni urad za odškodnino še med postopkom reševanja zadeve še enkrat zaprosil za potrditev resničnosti dogodkov s pisnimi dokumenti oz. v primeru, da teh ni, z izjavo prič. Priča je lahko le nekdo, ki je z upravičencem skupaj preživel krivico. Ker večina ljudi pisnih dokumentov nikoli niti niso dobili ali jih po petdesetih letih ne najdejo več, dobijo negativen odgovor. Kljub odposlanim uradno overjenim izjavam prič. Državni urad za odškodnino je nekatere zavrnil z obrazložitvijo, da v času, ko se jim je krivica zgodila, niso bili madžarski državljani. Zakon namreč posebej poudarja, da so do odškodnine upravičeni tisti (ali njihovi sorodniki), ki se jim je krivica zgodila v obdobju od 11. marca 1939 do 23. oktobra 1989 in so ali so bili v tem času madžarski državljani oz. tisti tuji državljani, ki so 2. julija 1992., ko je zakon o odškodnini postal pravno močnejši, živeli na Madžarskem. Zadeva je kočljiva le toliko, ker je v naših matičnih knjigah za obdobje od 1941-45. torej tudi za čas madžarske okupacije Prekmurja, knjiženo negativno, torej nedefinirano državljanstvo. Morda bi se bilo o tem problemu in tudi o drugih vprašanjih, ki jih zakon odpira, potrebno pomeniti na ustrezni ravni. Sem sodi prav gotovo tudi način izplačevanja odškodnin. Odškodnina se namreč izplačuje v obliki vrednostnih papirjev, po katere je treba obvezno na Madžarsko, čeprav v informacijah, ki so priložene k odločbi, piše, da je vrednostne papirje mogoče dvigniti tudi na zunanjem predstavniku Republike Madžarske. Tako morajo upravičenci ali njihovi pooblaščenec potovati v Budimpešto, v Bares, Pečuh ali celo na slovaško mejo, če imajo srečo pa le do Zalaegerszega in Nagykanizse. Toda to ni vse! Če želijo vrednostne papirje zamenjati v gotovino (obstaja sicer tudi teoretična možnost nakupa delnic, zemlje, prodaje vrednostnih papirjev na borzi... toda za tuje državljane informacij o tem ni!), izgubijo do 70% vrednosti, realna vrednost odškodnine znaša torej le 30% zneska, ki je naveden v odločbi. Alternativna možnost je kupovanje blaga v posebej določenih trgovinah, toda razmerje menjave je približno enako. Na koncu torej celotna odškodnina, pa naj bo še tako majhna, ostane na Madžarskem.

Povedati je še treba, da znaša osnovni znesek odškodnine za mesec dni 11.000,00 Ft. Če je krivica trajala več kot 30 dni, a manj kot šest mesecev, se izračunava povprečnina in sicer: za 2 meseca pripada le osnovni znesek, za 3-4 meseca 22.000,00 Ft. za 5-6 mesecev pa trikratnik osnovnega zneska. V primeru, da je nekdo na Madžarskem izgubil življenje, so njegova vdova, otroci ali še živeči starši upravičeni do 1.000.000,00 Ft odškodnine, če pa teh ni, bratu ali sestri pripada odškodnina v višini 500.000,00 Ft. Toda odškodnina se dodeli le v primeru, če je bila smrtna obsodba izvršena na osnovi protizakonite ali za neveljavno razglase sodb madžarskega sodišča ali če je nekdo življenje izgubil v kazenskem procesu, kjer so madžarske oblasti očitno in namerno sodelovale. Na negativne zahtevke obstaja možnost pritožbe v 30 dni po vročitvi. V nekaterih primerih se dodeli simbolična odškodnina 22-44.000,00 Ft. največkrat pa je v kuverti poziv na sodno razpravo v Budimpešti.

Datum in ura razprave sta točno določena, npr. 23. maja 1995 ob 13. uri. Verjetno ni treba posebej omenjati nevednosti, ki jih taki pozivi ob že omenjeni starosti upravičencev prinašajo, da o jezikovni barieri sploh ne govorimo! Ker so lahko razprave pomembne ne le za prizadete posameznike, ampak tudi za razjasnitev določenih okoliščin, bi morali k zadevi pristopiti morda organizirano, prek ustreznega pooblaščenega organa. Razlogi za to, da se vsa zadeva ni premaknila iz dveh obmejnih občin, se morda skrivajo v preveliki oddaljenosti od republiškega središča, morda so k temu prispevali upravičenci sami, ker se niso ustrezno organizirali in dovolj glasno opozorili na potek zadeve, ali pa preprosto to, da se zanje nihče ne zavzame.

GABRIELLA GAÁL

Od nekdanje tovarne Avtoradgona je danes ostal le AR in spomin na lepe skupne čase

Eni si delijo dobiček, drugi izgubo

Kdaj se je končal vzpon Avtoradgone in kdaj se je začelo njeno propadanje? Morebiti je bilo to takrat, ko so v svoj okvir vzeli preveč različnih dejavnosti; ali takrat, ko se je začelo čezmerno zaposlovanje tako v proizvodnji kot režiji. Enkrat mora počiti. Toda v Avtoradgoni ni »počilo«, ampak je počasi propadala skoraj deset let. V drugi polovici osemdesetih let je bila Avtoradgona zadnjih poskus občinskega političnega reševanja gospodarskih problemov. Delitve, razdružitve, združitve, menjavanje vodstva, stečaj, ustanovitev AR HOLDINGA, stavke in blokade prometa na cestah in ulicah Gornje Radgone... vse to je samo še spomin.

Danes delujejo kot naslednice Avtoradgone družbe AR CONT, AR AVTO in TAM BUS, ki je že (spet) last Tama. AR CONT bremenijo obresti in anuitete, ki jih morajo mesečno odplačevati zaradi dolga do AR HOLDINGA; AR AVTO si odplačevanja dolga ne more privoščiti in čaka na pomoč države, da bo vzela v najem celotno počivališče tovarnjakov (sedaj plačuje najemnino le za 1/3 parkirišča) ali ga celo odkupila za milijon mark - s tem bi bili delno rešeni tudi finančni problemi AR AVTA, ki bi brez starega dolga lahko prav uspešno posloval. Sicer pa je tudi odobren program lastnjenja, po katerem bo AR HOLDING razpadel na dve družbi: AR CONT in AR AVTO.

AR je le skrajšava Avtoradgone

Branko Kurbus, direktor AR CONTA, je hkrati še direktor AR HOLDINGA, ki pa bo obstajal le še do sklenitve programa lastnjenja. Kaj je ostalo od stare Avtoradgone v njihovi družbi? Proizvodni program, delavci in ime. AR je le okrajšava za Avtoradgono in imena ne nameravajo zavreči. Letos so izdelali 2500 zabojnikov in plan izpolnili 100- odstotno; kljub nekaterim zalemom sredi leta so prav vse zabojnike prodali, tudi Unprofor je vse naročeno kupil. Zadnji delovni dan v letu 1994, 23. decembra, so delavci AR CONTA dobili za božično darilo pol plače, okrog 30 tisoč tolarjev v gotovini.

»Za prihodnje leto nam izvoznikom ne napovedujejo nič dobrega. Če bo tečajna politika zaostajala za 10 odstotkov, bo za izvoznike zelo slabo, ker je kapital revaloriziran v skladu z inflacijo, dohodek pa ostaja na nerealnem tečaju tolarja. To pomeni, da bomo morali prihodnje leto zelo rezati dobiček, če bomo hoteli ohraniti plače delavcev. Poleg tega smo nasledniki Avtoradgone še vedno zelo zadoženi, približno za eno mesečno realizacijo ali 2,5 milijona mark. Mi redno odplačujemo svoj dolg, obresti in anuitete, kar nas zelo bemei, saj zaradi tega ne moremo investirati v novo opremo in nove programe,« je povedal direktor Branko Kurbus.

30 tovarnjakov in 30 SEPHIA

»Vsi vozimo po voznem redu, kakršnega smo si zadali. Svoje obveznosti bomo poravnali, izube ne bo, ne pa tudi profita,« je povedal novi (stari) direktor AR AVTA Ivan Vela. Podjetje vodi kot direktor od januarja letos, v tem letu se je število tovarnih vozil, usposobljenih za mednarodni transport, ustavilo na številki 30 (v prihodnje bodo zamenjali 5 starejših z novejšimi vozili, ki ustrezajo vsem strogim predpisom), število zaposlenih na 83 in število prodanih avtomobilov prav tako na številki 30.

Letos so namreč začeli z novo dejavnostjo: prodajo korejskih avtomobilov KIA SEPHIA, vendar so jih zaradi številnih zapletov namesto 80 prodali le 30. Na večji uspeh upajo prihodnje leto, ko bodo uvozili terenska vozila.

Pravzaprav je AR AVTO naslednik dveh naslednikov Avtoradgone: AR ŠPEDA in AR TRGA. AR ŠPED pa je naslednik AR TRANSA in AR SERVISA. Tudi prostori »zadnje verzije« družbe, ki se ukvarja s prevoznistvom, servisno dejavnostjo in trgovino so novi, sedež družbe je namreč sedaj v nekdanjih poslovnih prostorih AR TRGA. Ta čas se ukvarjajo z dvema pomembnima zadevama: kako prodati državi tisto, kar si že lasti oziroma uporabljata (gre za počivališče tovarnjakov, ki je neprestano zaposleno z romunskimi, madžarskimi, ruskimi in drugimi tovarnjaki, država pa plačuje najemnino v višini 450

tisoč tolarjev na mesec le za 1/3 parkirnega prostora) in kako končno »pognati« projekt MURA CITY.

TAM BUS ni več AR

Če bi vedeli, da se bo država tako mačehovsko obnašala do Tama, verjetno ne bi tako hitro pristali na lastništvo Tama; v začetku je kazalo kar dobro. Ko je bil AR BUS kot naslednik ene od dejavnosti Avtoradgone - izdelovanje avtobusov - v največjih težavah, je bil Tam še vedno eden najmočnejših slovenskih kovinskopredelovalnih industrij. Izguba dela, dolgovi, presežek delavcev, stavke, zahteve do države... val nezadovoljstva v mariborskem Tamu je pljusnil do Gornje Radgone le toliko, da nimajo dela. Zaradi dolga do dobaviteljev in vse slabšega imidža Tama ne morejo dobiti materiala za proizvodnjo.

»Vse je odvisno od tega, kako bodo sanirali TAM, vendar sta od obljub minila že dva meseca, vlada pa se še ni odločila, tudi banke še čakajo. Od 6 milijonov pomoči, kolikor naj bi je TAM dobil, je dobila naša družba TAM BUS v Mariboru le dva milijona, sem do nas v Radgoni pa ni prišlo nič. Carinski zakon, ki naj bi zaščitil domačo proizvodnjo avtobusov, bo začel veljati šele julija prihodnje leto. Letos so naši delavci vsega skupaj delali le štiri mesece, sicer so

doma na čakanju. Zadnji avtobus smo naredili septembra, zadnje mesece pa le kakih 10 delavcev dela v proizvodnji določene stvari po naročilih za zunanje stranke,« je povedal pomočnik direktorja Boris Sovič.

Delavci na čakanju prejema 70 odstotkov plače, to pa je tudi razlog, da ni večjega negodovanja ali celo stavk. Kdor nima dveh levih rok, si lahko kaj kmalu z delom pristuži preostanek plače. Ali bi bilo bolje v okviru Avtoradgone ali samostojno? Težko je govoriti o tem; v tistem trenutku so bile odločitve najbolj racionalne in smiselne. Če bi država pomagala celotnemu sistemu (tako kot drugim velikim sistemom, npr. železarnam), bi se rešil tudi proizvodni program TAM BUSA, ki ima prihodnost in veliko naročil. Čeprav v gornjeradgonskem delu TAM BUSA ne vedo, kako bo v prihodnjem letu z dobavo materiala, so si zadali plan, da bodo izdelali okrog 75 avtobusov (ne majhnih, ker izdelava ni ekonomična, temveč srednjih in velikih). Še prej bo potrebno povrniti okrog 20 milijonov dolga dobaviteljem in okrog 15 milijonov posojila, ki so ga pred več kot letom najeli pri AR HOLDINGU.

In kaj je v TAM BUSU ostalo od nekdanje »matere« Avtoradgone. Ni ostalo ne ime, niti proizvodni program. Od 216 delavcev jih je ostalo nekaj čez osemdeset. Morebiti pa so vse naslednice Avtoradgone že dosegle tisto dno, po katerem se začne ponovni vzpon? Ali pa bo leto 1995 še vedno preizkusno?

BERNARDA B. PEČEK

Zakaj je ena najlepših novogradenj v Radencih še vedno prazna?

POMGRAD obljube izpolnil

1993. leta je POMGRAD Visokogradnje iz Murske Sobote začel graditi poslovno-stanovanjski objekt ob Ljutomerski cesti v Radencih, natančneje pred mesnico MIR-a, ki je prav tako novejšega datuma. Po prvotnih načrtih naj bi bil ta objekt, ki je po predračunski ceni vreden okrog 100 milijonov tolarjev, le prva etapa gradnje po zazidalnem načrtu, po katerem naj bi mu sledili ob cesti proti avtobusni postaji še dve podobni zgradbi.

Vendar se je zataknilo že pri prvi. Začetek gradnje po načrtih arhitekta domačinke Angelece Dokl Mir (ki je veliko pozornost namenila tudi krajinski prilagojenosti objekta) je bil lani sicer uspešen, zataknilo pa se je sredi letošnjega leta ob ureditvi instalacij. Prostor, na katerem je bila zgrajena stavba, ni imel osnovne komunalne infrastrukture, kakršna je v vseh urejenih krajih normalna. Pomgrad je za visokoparnostni električni kabel moral plačati Elektru Ljutomer 5 milijonov tolarjev. Do večjega zapleta in zastoja pri dokočnem tehničnem prevzemu in uporabnem dovoljenju pa je prišlo zaradi pomanjkljive dokumentacije. V. d. vodje prodaje pri Pomgradu Darko Ti-volt, ki je za dokončanje in prodajo objekta odgovoren po tem, ko jih je sredi nedokončane projekta zapustil Bojan Ficko, je povedal: »Zapleti so nastali pravzaprav zaradi oskrbe z električno energijo, ker je bila problematična dokumentacija izvajalca Elektra Ljutomer. Zdaj je že vse pripravljeno in inšpektor mora to le še potrditi. Je pa to nasploh zelo drag objekt, od 20 do 30 odstotkov dražji od drugih, ker smo morali najprej urediti osnovno infrastrukturo in ker to ni klasičen stanovanjski blok.

To je bolj podobno večji stanovanjski hiši, ki je pokrita z dragim bobrovcem. Stanovanja so prav zares ekskluzivna, eno ima celo poseben vhod, vendar

jih ne moremo prodati, ker se zdi nekaterim cena 2 tisoč mark za kvadrati meter previsoka. Smo pa imeli pred začetkom gradnje že vse dogovorjeno, nekaj naj bi jih odkupila celo Radenska, zasebniki pa poslovne

Otvoritev trgovine v novi zgradbi v Radencih, ki jo je gradil Pomgrad, je bila zaman - podjetnica lokala ne sme odpreti, ker celotna zgradba še nima uporabnega dovoljenja.

prostore, vendar so danes vsi pozabili na dogovore.

Če se bodo v prihodnje odločili za gradnjo druge in tretje faze, se bodo le, ko bodo imeli že sklenjene pogodbe o prodaji in najemu poslovnih in stanovanjskih prostorov. Žal je takšnih objektov, kot je ta zadnji v Radencih, čedalje več - pa ne zato, ker prostori ne bi bili lepi ali ker ne bi bili obrtnikov in podjetnikov, ki potrebujejo prostore! Mladi podjetniki nimajo dovolj denarja za nakup prostorov. Cena pa... mar-

uradno otvoritev svojih prostorov, vendar jih še ne more uporabljati, ker za stavbo še vedno ni uporabnega dovoljenja. Aprila, ko je kupila lokal, so ji obljubili, da bo vse končano v dveh ali treh tednih. Na dan otvoritve pred dobrim tednom pa zjutraj še ni bilo elektrike! V novi zgradbi naj bi poleg drogerije kmalu odprli tudi butik z džinsom, gostinski lokal in še dva druga poslovna prostora. Niso pa prodali še večjega stanovanja, dve garsonjeri in treh lepih stanovanj.

BERNARDA B. PEČEK

Ivan Obal, državni sekretar v ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, o položaju v slovenskem kmetijstvu

Kmetijstvo potrebuje posebno zaščito

Slovensko kmetijstvo je v zadnjih desetletjih doživljalo številne vzpone, še več pa padcev in le trdoživost kmetijcev gre zasluga, da se je ohranilo na sedanji ravni. Ne bi sicer mogli trditi, da je bil odnos države do te gospodarske panoge ves čas mačehovski, lahko pa bi zapisali, da je bila politika do kmetijstva prevečkrat neustrezna. Tudi po spremembi političnega in gospodarskega sistema je v začetku kazalo, da slovenska gospodarska politika ni naklonjena kmetijstvu, in ker kmetijstva niso obšle tudi druge težave, se je vse to poznalo pri obsegu proizvodnje. S sprejemom strategije razvoja slovenskega kmetijstva se je odnos do kmetijstva izboljšal in danes je lahko govorimo o nekaterih rezultatih, ki so posledica spremenjenega odnosa do kmetijstva. O tem smo se pogovarjali z Ivanom Obalom, državnim sekretarjem v ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo.

IVAN OBAL: Slovensko kmetijstvo je še v drugi polovici leta 1992 in v prvi polovici leta 1993 čutilo posledice razpada jugoslovenskega tržišča, saj je bilo tako z nakupom kot s prodajo zelo vezano na to območje. Hkrati je vlada s svojo liberalno politiko in poleg tega še z nenadzorovanim uvozom prispevala, da so se razmere še poslabšale. Kmetijstvo se je na te razmere odzvalo z zmanjšanjem proizvodnje. Takšna reakcija na zlastajale za inflacijo. V takšnih razmerah je bila država prisiljena, da ukrepa, ukrepala pa je z dolgoročno politiko cen in zaščitila domačo proizvodnjo. Tako smo vzpostavili sistem, ki je dolgoročen in ki je tudi omogočil sprejem slovenske razvojne kmetijske strategije. Kmetijstvo pa je tako edina panoga, ki ima dolgoročno razvojno vizijo, ta pa seveda govori o tem, da mu je treba zagotoviti boljše pogoje, kot jih je imelo dotlej.

S strategijo začrtali razvojne smeri

Strategija razvoja slovenskega kmetijstva je dobila večinsko podporo v državnem zboru, torej je bil tudi med strankami dosežen dogovor o najnujnosti ureditve tega področja. Seveda pa sprejem strategije ne zagotavlja ničesar, če mu ne sledi sprejem ustrezne zakonodaje.

IVAN OBAL: V bistvu nam je bilo s sprejemom strategije omogočeno, da smo lahko začeli urejati nekatera vprašanja. S strategijo smo se opredelili za ekološki model kmetijstva, to pomeni, da država priznava, da je pridelava hrane pri nas dražja. Na osnovi sprejete strategije smo se torej odločili za zakonodajo, s katero smo opredelili tržno, cenovno in zaščitno politiko. Da bi zaščitili domače tržišče in napravili konec neredu, ki je vladal na tem področju, smo najprej predlagali sprejem zakona o posebnih uvoznih dajatvah za kmetijske pridelke in iz njih nastale proizvode. Ta zakon je opredelil metodo postavljanja teh zaščitnih dajatev, ki naj bi domačim proizvajalcem zagotovila enakovreden položaj. Določil naj bi kopraven položaj. Določil naj bi takšno zaščito, da bo domači proizvajalec v primerjavi z uvoženim v enakovrednem položaju. Na kem ali celo boljše zaščitne dajate na način smo določili zaščitne dajate za vse kmetijske pridelke in izdelke, ki so pomembni za slovensko kmetijstvo, z njimi pa smo zaščitili tudi rekoč tri četrte kmetijskih proizvodov, ki dajejo našemu kmetijstvu glavni vir dohodkov. Z zakonom smo določili metodologijo za določanje teh dajatev, medtem ko njihovo višino predpisuje zakon, predlaga ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo v soglasju z ministrstvom za ekonomske odnose in razvoj.

Se v kmetijstvu že čutijo rezultati te politike?

IVAN OBAL: V našem ministrstvu ugotavljamo, da ta zaščitna politika že daje rezultate, ki se kažejo predvsem v višjih odkupnih cenah, in pri nekaterih proizvodih odkupne cene že pokrivajo polno lastno ceno, ponekod pa so tržne cene presegle ciljno ceno. To velja zlasti za ceno prašičev, kjer smo prav tako ustrezno ukrepali in znižali višino zaščitnih dajatev. Možali višino zaščitnih dajatev, smo pa poudarili, da smo v kmetijskem ministrstvu letos pripravili pregled položaja panoge. Ocenimo

položaja na cenovnem področju pa je opravila tudi vlada. Ker so vse do leta 1993 odkupne cene v kmetijstvu zaostajale, so bili sprejeti sklepi, ki vlado zavezujejo, da vzpostavi takšne instrumente, ki bodo zagotavljali, da bo rast cen v kmetijstvu za odstotek nad inflacijo. To smo v glavnem že dosegli, ponekod pa celo presegli, saj podatki kažejo, da so se odkupne cene prašičev povečale za 22 odstotkov, odkupne cene goveda pa celo za 40 odstotkov. Ciljna cena je tako pri prašičih presežena za več kot 10 tolarjev in pri govedu za 5 tolarjev pri kilogramu.

Cenovnega področja smo se lotili tudi s tržnimi redi. To so mehanizmi, v katerih predvidimo odkupne cene kmetijskih pridelkov in določimo veleprodajne cene za izdelke, ki so iz teh pridelkov. S tržnimi redi določimo tudi višino razlike, ki naj bi jo pokrila država. Takšne tržne rede imamo za pšenico, sladkor in oljno ogrščico. Cene so seveda najpomembnejši dejavnik stabilnosti kmetijstva, zato jim dajemo tudi največji poudarek in v prihodnje ne bomo več dovoljevali, da bi odkupne cene v kmetijstvu zaostajale za inflacijo. Kmet mora ustvarjati takšen dohodek, ki bo primerljiv z drugimi kategorijami prebivalstva. Da bi povečali razlike med prihodki in odhodki, so se pri uvozu reprodukcijskega materiala in mehanizacije carinske stopnje znižale za 80 odstotkov. To bo prispevalo k zmanjšanju proizvodnih stroškov in tudi na ta račun naj bi se akumulativnost v kmetijstvu povečala.

S spodbudami do večje pridelave

Ob cenah so seveda še drugi mehanizmi, s katerimi država lahko vpliva na pospeševanje kmetijske pridelave in prireje. Pri tem imam v mislih predvsem različne spodbude, ki so tudi v drugih razvitih državah.

IVAN OBAL: Osnovna težnja, ki je usklajena z razvojno kmetijsko strategijo, je, da povečamo proizvodnjo na tistih področjih, kjer nimamo zadovoljene domače porabe, kontrolirano pa jo povečujemo tam, kjer že imamo presežke. Da bi proizvodne cilje dosegli, smo se odločili za spodbude, ki so namenjene za različna področja. Da bi povečali pridelavo in prirejo, spodbujamo uporabo kakovostnega semena in obnovo plemenske črede, za to smo letos namenili precej proračunskih sredstev in te spodbude bomo ohranili tudi v prihodnjem letu.

Ker so vlaganja v kmetijstvo vezana na daljše časovno obdobje, saj je obračanje kapitala tu počasnejše in se nanj ne da vplivati, poleg tega pa ta panoga zahteva tudi več kapitala, precej sredstev namenjamo za zmanjševanje visokih stroškov kapitala. Za nadomestitev obrestne mere smo letos namenili skoraj milijardo tolarjev. Posebne spodbude namenjamo posodobitvi dela na kmetiji, kjer pri nakupu kmetijske mehanizacije podpiramo zlasti strojne krožke, spodbude pa so namenjene še za posodabljanje hlevov, zgraditev dodatnih zmogljivosti ali za preusmeritev v rejo za meso, v pospeševanje prodaje in predelave po združnem principu, v povečevanje pridelave zelenjave in tudi v nakup zemlje. S temi spodbudami želimo doseči preustrojen kmetijstvo, ki je zastavljeno s kmetijsko razvojno strategijo, predvsem pa ponovno oživiti proizvodnjo, ki je ponekod zastala. Na

območjih z omejenimi dejavniki pokrivamo kmetijcem 80 odstotkov obrestne mere za posojila, na preostalih območjih pa to nadomestilo znaša 60 odstotkov. Eden od pomembnih ukrepov je tudi zagotavljanje konkurenčne sposobnosti izvoznikov, pri čemer mislim na nadomestila oziroma izvozne spodbude.

Ker ugotavljamo, da je trženje kmetijskih izdelkov še vedno na zelo nizki ravni, dajemo posebne spodbude za delno pokrivanje projektov, ki naj bi se jih lotevale kmetijske zadruge, kmetijski kombinati in kmetijska trgovska podjetja, da bi kupce seznanili s prednostmi domačih izdelkov in tako prispevali k večji domači prodaji.

Podobno kot kmetijstvu, je skrb namenjena tudi gozdarstvu, kjer je

prav tako predvidena vrsta spodbud za zagotavljanje boljšega gospodarjenja z gozdovi, predvsem za obnovo in vzdrževanje gozdov.

Več za naložbe

Zaradi vseh že omenjenih vzrokov so naložbe v kmetijstvo v zadnjih letih zastale. Si pa razvoja in večje proizvodnje brez novih naložb skorajda ni mogoče zamisliti. Kakšni so načrti na tem področju?

IVAN OBAL: V času, ko se del kmetijske zemlje uporablja za druge namene (granja cest, ponovno bo prišlo do gradnje industrijskih objektov) in ko iz raznih vzrokov izgubljamo kmetijski prostor tudi v hribovitih območjih, je potrebno z zemljiškimi operacijami povečati produktivnost tistega kmetijskega prostora, ki bo ostal. Zato skrbimo za vlaganja v agromelioracije, kjer se z dognovanjem povečuje sposobnost kmetijskega zemljišča, skrbimo za namakanje tam, kjer je na voljo voda in kjer so možnosti za spreminjanje kmetijske pridelave. Sredstva vlagamo v dokončanje komasacij, ki naj imajo za dokončni cilj izboljšanje parcelne sestave, pa tudi v celostne programe razvoja podeželja na določenih območjih, katerih namen je, da podeljijo zagotovijo razmere, ki bodo mlade zadržale v tem okolju.

V prihodnjem letu bomo povsem drugače uredili dve področji. Eno je namakanje, kjer je v sklepih etapi priprave novega zakona, ki bo zagotovil dolgoročni način ureditve tega problema. Zakon bo trajno uredil obveznosti in pravice vseh, ki sodelujejo v tem procesu. Po tem zakonu bo država investitor in lastnik namakalnega sistema do njive in za ta del naložbe bo tudi zagotovila sredstva. Zakon bo uravnil tudi koriščenje in obveznosti pri uporabi tega sistema. Drugo področje, ki ga bo potrebno ustrezno urediti, so komasacije. Na tem področju je še iz preteklosti veliko nerešenih vprašanj, zato je potreben drugačen pristop do njih. Pripravljamo podrobno analizo položaja in spremenili bomo zakonodajo, ki bo omogočila bistveno hitrejšo dokončanje komasacijskih postopkov.

Vključevanje v Evropo in svet

Vključevanje Slovenije v svetovne gospodarske in integracijske tokove bo imelo posledice tudi v kmetijstvu. Zunanje tokove ne

bomo mogli ostati, izboriti pa si je potrebno določene pogoje, pod katerimi se bomo vključevali. Vi ste veliko sodelovali v dosedanjih pogajanjih, kakšni pa so rezultati?

IVAN OBAL: Vstop v svet ni le nužnost, pač pa zakonitost. Tisti, ki te zakonitosti ne bo izvajal, bo izločen. Vendar pa moramo vedeti, pod kakšnimi pogoji bomo sklepali te povezave. Zato smo se tudi pol-drugo leto dogovarjali o tem, pod kakšnimi pogoji se bomo pridružili generalnemu sporazumu o trgovini in carinah ter svetovni trgovinski organizaciji. Prav tako se bomo dogovarjali, pod kakšnimi pogoji bomo vstopili v asociacijo z Evropsko skupnostjo in v Evropsko zvezo. Pogajamo se tudi, pod kakšnimi pogoji bomo svobodno trgovali z državami CEFTE in kako bomo trgovali z Makedonijo in Hrvaško. Pri vseh teh pogajanjih vztrajamo, da je trgovanje s kmetijskimi izdelki izjema iz splošnih dogovorov in vedno se dogovorimo tudi o teh izjemah, ki bodo veljale. Tako smo v vseh dogovorih o svobodni trgovini z državami CEFTE in z Makedonijo ohranili zaščito kmetijstva s plačilom vseh posebnih dajatev, ki veljajo. Naredili smo seznam tistih kmetijskih pridelkov, ki jih potrebujemo, ter carinske stopnje zmanjšali za 50 odstotkov, smo pa zanje ohranili posebne dajatve.

V pogajanjih o pristopu k svetovnemu sporazumu o trgovini in carinah (GATT) in o pristopu v svetovno trgovinsko organizacijo (vanjo bo s 1. januarjem 1995 prešel GATT) smo prav tako zagotovili izjemo za kmetijstvo. Zagotovili smo si podobno zaščito kmetijskih pridelkov, kot jo ima Evropska zveza. To pomeni, da smo poleg carinskih stopenj, ki v začetnem letu ne smejo presežati 35 odstotkov, obdržali še pravico do posebnih dajatev oziroma prelevmanov, izraženih v nominalni vrednosti na enoto uvoženega izdelka, in prelevmane, ki jih moramo spreminiti v stopnjo in jo dodajamo carini. V praksi to pomeni, da za skupino 120 najpomembnejših kmetijskih pridelkov in njihovih izdelkov lahko predpisujemo poleg carin še prelevmane, s tem da ne smejo preseči vrednosti, ki je določena v sporazumu. Pri teh smo obdržali najvišjo možno obliko zaščite. V drugo skupino spadajo kmetijski pridelki in njihovi izdelki, pri katerih imamo pravico, da prelevman spreminimo v tarifirano obliko zaščite, ki poleg carine pomeni v odstotku izraženo dajatev. Ta stopnja zaščite je lahko v začetnem letu do višine 95 odstotkov.

Vse dosežene stopnje zaščite v prvem letu (velja za carinske stopnje, prelevmane in tarifirano stopnjo) pa moramo v skladu z rezultati Urugvajske runde v naslednjih šestih letih zmanjšati v povprečju za 36 odstotkov. Slovenija bo vsako leto to zaščito znižala za eno šestino. Poleg tega smo pri pogajanjih o vstopu v svetovno trgovinsko organizacijo sprejeli sklep, da ohranimo nadomestila za višje stroške pri izvozu in da ne vpeljemo višjih izvoznih spodbud.

Kakšne aktivnosti za vstop v Evropsko zvezo?

IVAN OBAL: Ne glede na to, kaj se bo zgodilo z nami v Evropski zvezi, še deluje posebna pogajalska skupina, ki pripravlja izhodišča za asociacijski sporazum. V tem sporazumu za Evropsko zvezo zastopamo stalne postopne in asimetrične odpiranje, kar pomeni, da bi imeli v začetku več možnosti za vstop na ta trg, obdržali pa bi večjo zaščito našega tržišča. Prav tako velja načelo, da naj bo kmetijstvo deležno posebne zaščite. Z Brusljem smo že izmenjali liste proizvodov, za katere menimo, da zanje ob uvozu ni potrebno plačevati posebnih dajatev, liste, kjer bodo dajate ostale, in liste, kjer bodo dajate različne. V prvi etapi gre torej za asociacijo k tej zvezi in o tem bodo tekla pogajanja, v prihodnosti pa je naš cilj vstop v Evropsko zvezo, vendar se o tem zdaj še ne dogovarjamo. Peljemo pa vse aktivnosti v tej smeri in se na to že zdaj pripravljamo. Uveljavljamo evropski pravilnik o kakovosti mleka, imamo evropski pravilnik o ugotavljanju klavne kakovosti, pripravljamo nov zakon o vinu in pravilnik o kakovosti vina, skratka vse aktivnosti so naravnane k čim hitrejšemu vključevanju v Evropo in svet.

LUDVIK KOVAČ

Spet dve posojili Stanovanjskega sklada

Po kapljah za streho nad glavo

Da je prvo lastninjenje družbenega premoženja v Sloveniji čedalje bolj za nami, potrjujejo tudi podatki, da denar od prodanih stanovanj usiha. S tem pa tudi najpomembnejši vir Stanovanjskega sklada republike Slovenije. Sam je v svojem zlatem času pobiranja kupnin napovedoval svoj razcvet, ki pa bi ga dosegel (ali hitrejšega), če bi postal pomembna finančna institucija širokih možnosti gospodarjenja z denarjem. In zalomilo se je prav tu ali, kot je dejal direktor Sklada Edvard Oven, dosegli bi več, če jim ne bi metali polen pod noge. Poslovanje Sklada namreč pregledujejo tudi finančni inšpektorji. Karkoli bodo odkrili ali pa bo obveljala direktorjeva o polenih, je vendar res, da je Stanovanjski sklad razdelil že pet stanovanjskih posojil, prejšnji teden pa je v dnevnem časopisu objavil še dva razpisa, ki vsak zase predstavljata pomembno novost v primerjavi z sedanjimi. Preden bomo zapisali besedo »ugodna posojila«, moramo opozoriti, da so ta posojila resnično ugodna v primerjavi s posojili z visokimi obrestnimi merami, ki jih zaračunavajo banke, vendar pa je veliki R, ki je sled inflacije, prav v zadnjem obdobju zaradi njenega porasta zelo neugoden.

Novost prvega razpisanega posojila od dveh je v tem, da je zbiranje prošelj razpotegnjeno na tri mesece prihodnjega leta. Čas trajanja razpisa bo tako od februarja do konca aprila, vendar bodo vloge za posojilo sprejemali le prvih deset dni v mesecu. Posojilo, v katerem bodo po ocenah razdelili 800 milijonov tolarjev ali po 200 milijonov mesečno, bo namenjeno za prvo reševanje stanovanjskega problema mladih družin, ki kupujejo stanovanje, zanj pa bodo upravičeni tudi graditelji hiš ne glede na starost, pa tudi tisti, ki so se odločili za preurejanje podstrešij in za to morajo imeti gradbeno dovoljenje. Za druge namene, na primer ponovno reševanje stanovanjskega vprašanja, nadomestno gradnjo ali nadzidavo bodo razdeljevali posojila v manjšem znesku. Za posojilo lahko zaprosijo le tisti, ki imajo kupoprodajno pogodbo, sklenjeno po juliju letos, in gradbeno dovoljenje, izdano do prvega januarja 93.

Tudi tokrat sklad naveda sporni razločevalni dejavnik, ko pravi, da bo višina odobrenega posojila odvisna tudi od višine sredstev ugodnih posojil, ki jih bo prosilec prejel od občine. Na opozorilo, da s tem postavljajo prosilce v nenehak položaj, v katerem so ne po svoji volji ali možnosti vplivanja, so na skladu že pred časom odgovarjali, da upoštevanje tega pogoja ne vpliva pomembno na odločitev o odobritvi posojila. Na ta način želijo vplivati ali spodbuditi pritisk javnosti tudi na razdeljevanje občinskih stanovanjskih sredstev. Obrestna mera pri tem posojilu je R + 3 za dobo desetih let.

Drugo posojilo iz paketa je kratkoročno, namenjeno prosilcem, ki prenavljajo ali vzdržujejo stanovanje, za dela pa ne potrebujejo gradbenega dovoljenja. Prosilec mora biti lastnik stanovanja, kreditno sposoben, dela pa je moral priglasiti v drugi polovici leta. Odresti so v tem primeru R + 5 odstotkov, odplačilna doba pa je 11 mesecev. Najvišji znesek odobrenega posojila je lahko 10 tisoč mark, vloge pa na skladu pričakujejo najkasneje do 15. januarja. Obrazce bodo prodajali na enotah PTT-ja, in sicer za kratkoročno posojilo takoj po noveletnih praznikih.

MAJDA HORVAT

Petrol Trgovina pred lastninjenjem

Bodo pri tem sodelovali zaposleni v Nafti

Petrol Trgovina bo kmalu ali do konca tega leta Agenciji za privatizacijo poslal svoj program lastninjenja. Delež, ki si ga je v lastništvu Petrola Trgovine odmerila država, je bil znan že takrat, ko so začeli razpravljati o sanaciji lendavske Naftre, in je 15-odstotni. Petrol Trgovina pa je z napovedjo postopka lastninjenja podjetja tudi naznanil, da bo dal v javno prodajo ponujenih 30 odstotkov vrednosti podjetja, ki znaša okoli 100 milijonov mark.

Ali bodo v postopku lastninjenja Petrola lahko sodelovali tudi zaposleni v Nafti, smo spraševali v Ljubljani in potem še v Nafti, saj sta v razgovorih generalni direktor Petrola Franc Premk in direktor Naftre Jože Hozjan napovedovala, da se bodo zavzemali za to, da bi pri lastninjenju Petrola s svojimi certifikati lahko sodelovali tudi zaposleni v Nafti. Sredi leta, ko je bila Nafta Lendava podržavljena, je bilo s tem zanj storjeno tudi dejanje olastninjenja. Tako zaposleni v svojem podjetju z lastninskimi certifikati nimajo več kaj lastniniti. V Ljubljani so nam povedali, da se bodo s tem v zvezi srečali pravniki in proučili te možnosti, saj so vendar določeni pravni zadržki, v Nafti pa so povedali, da na Petrolu za Agencijo pripravljajo tako vlogo, da bi pri lastninjenju sodelovali tudi zaposleni v Nafti. Pričakujejo, da bo Agencija dala soglasje.

Razumljivo je, da zaposleni v Nafti želijo svoj certifikat vložiti v Petrol, saj je vendar uspešno podjetje. Petrol pa želi za lastninjenje zbrati tudi čim več lastninskih certifikatov, saj morajo olastniniti in odkupiti veliko (družbeno) premoženje.

In kaj so o Nafti sporočili slovenskim novinarjem na prednovoletni tiskovni konferenci?

»Zaokrožitev oziroma dopolnitev Petrolova poslovnega procesa pomeni tudi prevzem sanacije rafinerije Nafta Lendava, ki je zaradi likvidnostnih težav že marca letos prenehala z obratovanjem. S podpisom pogodbe o družabništvu z Vlado Republike Slovenije in z dokapitalizacijo smo postali njen 55-odstotni lastnik. S ponovno vzpostavitev nabavnih surovinskih tokov se je izguba iz tekočega poslovanja zelo zmanjšala in pričakujemo, da bo rafinerija že ob koncu letošnjega leta poslovala brez izgub. Prevzem sanacije Naftre Lendave je botroval tudi obnovitvi sodelovanja z zagrebško Ino, od katere smo prvič po štirih letih ponovno kupili nafto in njene derivate. Poleg lendavske rafinerije, od katere smo letos odkupili približno četrtno prodanih količin, med oskrbovane vire sijojo še rafinerija iz Madžarske, Avstrije, surovo nafto pa dobivamo iz nekdanje Sovjetske zveze,« so zapisali v pisnem gradivu za novinarje.

Da bo Petrol prihodnje leto eno najbolj trdnih podjetij v Sloveniji, napovedujejo petrolovci, saj so letos prodali rekordnih milijon in 750 tisoč ton naftnih derivatov, kar je 13 odstotkov več kot lani ali kar 30 odstotkov več kot leta 92. Povprečna prodaja naftnih derivatov na bencinski servis je znašala 4,6 milijona litrov. Ob koncu letošnjega leta bo torej prodaja na zaposlenega znašala dobri 702 toni. Vzrok večje prodaje je predvsem nizka cena naftnih derivatov, delno pa morda tudi oživljanje slovenskega gospodarstva. Prodaja se je najbolj povečala na območjih črpalkah. Petrol zaenkrat tudi ni vložil zahtevka vladi, da bi ceno naftnih derivatov popravili. Poleg naftnih derivatov pa Petrol Trgovina na črpalkah ponuja še marsikaj. Z dopolnilno ponudbo so dosegli okoli 80 milijonov mark prometa. V vseh pogledih so torej dobri ali najboljši, bi k vsemu lahko dodali, vendar pa bolj kot besede govorijo številke o letos ustvarjanem dobičku, ki je bil težak kar 800 do 900 milijonov tolarjev. Tudi in predvsem zaradi tega naj bi bilo sodelovanje pri lastninjenju Petrola Trgovina tudi za lastnike certifikatov zanimivo in odziv velik.

MAJDA HORVAT

Nova pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja

Po dobrih dveh letih veljavnosti zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju je Skupščina zaklada za zdravstveno varstvo Slovenije sprejela Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja. Kot so razlagatelji pravil zapisali v predstavitvenem besedilu, gre v bistvu za kodeks obveznega zdravstvenega zavarovanja Slovenije, v katerem so podrobno razdelane pravice in obveznosti, za katere je podal okvir zakon zdravstvenega varstva.

Pri pripravi pravil so se sestavljali ozirali po državah, ki imajo zdravstveno zavarovanje in sistem urejen na temeljih Bismarckovega modela, kar pomeni, da je pripravljen na razvejeni pravni ureditvi tega področja z natančnimi pogoji uresničevanja pravic. Tudi pri nas je doslej zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju le okvirno opredelil pravice zavarovanih oseb do storitev in prejemkov iz zdravstvenega zavarovanja. Podrobnejše urejanje je prepustil podzakonskim aktom, ki so sedaj sprejeta Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja. Za zavarovance in izvajalce zdravstvenega varstva ter za delodajalce prinašajo tudi nekatere pomembne novosti, tudi krčenje in širjenje določenih pravic.

Zavarovance bo prijavljala tudi zavarovalnica

Zakon o zdravstvenem varstvu je bil nenatančen pri urejanju vprašanja glede prijavljanja in odjavljanja za zdravstveno zavarovanje. To pa so še najbolj koristili delodajalci, ko zaposlenih niso zavarovali in so se tako izognili plačevanju prispevkov. Pravila sedaj natančneje določajo prijavo in odjavo. Pomembna novost v Pravidih je pristojnost in dolžnost zdravstvene zavarovalnice, da prijavi in odjavi zavarovane osebe za obvezno zavarovanje po uradni dolžnosti, če ugotovi, da so za to izpolnjeni pogoji. Pomembno je tudi, da lahko terjajo plačilo prispevkov od delodajalca tudi za nazaj, če ugotovi, da osebe ni zavaroval, a bi jo moral.

Zdravstveno izkaznico bo zamenjala zdravstvena kartica

Zdravstvena kartica, ki bo zamenjala izkaznico, bo tako imenovani identifikacijski dokument in več ne bo vsebovala nobenih medicinskih podatkov. Kartico naj bi začeli postopno uporabljati v letu 1996. Poleg zdravstvene izkaznice ali kartice pa bo bolnik ob sebi moral imeti še posebno listino o izbranem osebnem zdravniku in zobozdravniku. Še naprej si bomo lahko izbirali tudi osebnega ginekologa in pediatra.

O upravičenosti zdravstvene storitve bo odločal le zdravnik

V Pravidih so tudi podrobno navedene vse pravice zavarovancev do zdravstvenih storitev na vseh področjih zdravstvenih dejavnosti, pri čemer ni bistvenih odstopanj od tistega, kar je bilo veljavno že doslej. Pri tem pa je potrebno napisati, da je tokrat bolj kot doslej poudarjena tako imenovana izvorna pravica le do prvega pregleda pri osebnem zdravniku ali v nujnih primerih tudi pri drugem. Od tu naprej pa ima zavarovana oseba pravico do kakršnih koli storitev le, če utemeljenost do njih ugotovi zavarovalec osebni zdravnik. Zavarovane ima pravico do storitev, ki so strokovno ali medicinsko utemeljene, o čemer pa odloča le zdravnik.

Novost pri pravicah se nanaša na možnost obnovitvene rehabilitacije nekaterih skupin zavarovanih oseb (osebe s paraplegijo, multiplo sklerozo, živčnimi in žilno mišičnimi boleznimi). Za to bo Zavod za vsako leto pripravil program, ki ga bo tudi finančno ovrednotil, program pa bodo izvajali za to strokovno usposobljeni zdravstveni zavodi. Pravila urejajo tudi vprašanje letovanja otrok s kroničnimi boleznimi.

Več pripomočkov slepim in slabovidnim ter slušno prizadetim otrokom

V Pravidih so naštet vsi pripomočki, do katerih so upravičeni zavarovanci, v primerjavi z dosedanjimi ureditvami pa so razširjene pravice slepih in slabovidnih do kasetofona, Braillovega pisalnega stroja in do psa vodiča. Slušno prizadeti otroci bodo dobili tudi pripomočke za daljinsko sporazumevanje. Pomembna novost je tudi možnost izposoje posebej dragih pripomočkov, ki jih potem zavarovanci, ko jih več ne bodo potrebovali, vrnejo zavarovalnici.

Pravice in pripomočki po standardih

To pomeni, da je pri storitvah in pri pripomočkih postavljen okvir standarda, ki ga zavarovalnica tudi plača, vse tisto, kar je nad standardom, pa, kot pišejo v tolmačenju pravil, ni predmet obveznega zdravstvenega zavarovanja ali, drugače rečeno, se ne plača. Na primer za določeni pripomoček je kot meja standarda predpisana cena pripomočka, v primeru, da si bo zavarovalec izbral pripomoček višjega cenovnega razreda, mu razlike zavarovalnica ne bo plačala. Standard je določen na primer tudi za bivanje in nastanitev v bolnišnici ali v zdravilišču ali za materiale, ki se uporabljajo pri diagnostiki in terapiji, trajnostna doba za pripomočke in drugo.

Izbrani zdravnik s širšimi pooblastili

Osebnega zdravnika smo si izbirali že doslej, tako ostaja nespremenjena pravica do izbiranja osebnega zdravnika, ginekologa, pediatra in zobozdravnika, s tem da osebni ginekolog in zobozdravnik nimata pooblastil za ugotavljanječasne zadržanosti z dela. Ginekologa in pediatra si bomo lahko izbrali tudi v specialistični dejavnosti ali v bolnišnici, pri čemer bomo morali doplačati za višji standard.

Napotnice z natančno vsebino napotitve

Z napotnico osebni zdravnik prenese pooblastila na zdravnika specialista, v prihodnje pa bo to natančno določeno. Doslej je veljalo, da je izbrani zdravnik ali zdravnik osnovnega zdravstva le izjemoma na napotnici sporočil zdravniku specialistu, kaj pričakuje od njega. Po novem ali predvidoma v letu 96 pa bo moral zdravnik na napotnico napisati, kaj od zdravnika specialista pričakuje. Prav zato bodo morali pripraviti tudi nov obrazec napotnice. Napotnica ne bo imela naslovnika, kar pomeni, da si bo zdravstveni zavod izbral sam zavarovane. Če si bo izbral zdravstveni zavod ali specialista zasebnika v drugem kraju, zavarovalec izgubi pravico do povračila potnih stroškov. To velja tudi za izbiranje osebnega zdravnika.

Osebni zdravnik bo lahko predpisal tudi osebne pripomočke, ki so potrebni za zdravljenje in nego na domu, za predpisovanje drugih pripomočkov pa bo zavod pooblastil nekatere za to usposobljene zdravstvene zavode ali posamezne zdravnike. Pooblašeni zdravniki bodo pripomočke predpisovali z naročilnico in ne več z recepti.

MAJDA HORVAT

Kako je s komunikacijo med otroki in odraslimi – v družini, šoli in v drugih okoljih

Prijazna beseda ima veliko moč

Ko človek odrasča, torej v otroških letih, ki so najprej mladostniško brezbržna in razigrana, nato pa najstniško razburkana, je zelo pomembno, kaj vidi in doživlja v stikih z odraslim svetom. V osnovnih šolah širom po Sloveniji so letos potekali otroški parlamenti, na katerih so mladi spregovorili, kaj mislijo o sporazumevanjih (komunikacijah) s starši, učitelji in drugimi, s katerimi prihajajo v stik v vsakdanjem življenju. Pred kratkim pa se jih je okrog 80 (med njimi nekateri tudi iz Pomurja) zbralo na republiškem otroškem parlamentu v Ljubljani, in to v mali dvorani slovenskega parlamenta. Njihova gostiteljica sta bila predsednik Državnega zbora Slovenije JOŽEF ŠKOLČ in predsednik Zveze prijateljev mladine Slovenije dr. LUDVIK HORVAT, med gosti pa je bil tudi šolski minister dr. SLAVKO GABER. Ob tej priložnosti smo slišali veliko zanimivih misli mladih, kaj si želijo, kako oni gledajo na komunikacijo med otroki in odraslimi, kakšne so njihove pobude ...

Prijazna beseda ima vsekar veliko moč. Če jo izgovoriš drugemu, lahko tudi od njega pričakuješ prijazen odgovor. Z ukazovalnimi besedami pa največkrat dosežeš odpor, užaljenost, potrtnost ... Tudi besede ljubezni nas zbljujejo. Toda nič hudega ni, če se poslanci v parlamentu prepirajo. Tam je pravo mesto za različne poglede, pripomb in predlogov. In če ne gre drugače, se nazadnje z glasovanjem sprejme takšna ali drugačna odločitev. Prav gotovo ni vselej dobra, vendar takšna je pač parlamentarna demokracija.

Čas, ki ga živimo, je precej razburkan. Stvari, ki se zdaj dogajajo v naši neposredni bližini – v Bosni in Hercegovini ter na okupiranih območjih Hrvaške –, so večini »navadnih« državljanov prav gotovo nerazumljive. Mislimo namreč, da se kaj takega v civilizirani Evropi ne more več zgoditi. Tudi med nami so taki, ki delajo razlike med ljudmi zaradi narodnostne in verske pripadnosti. Sejejo torej zlo. Toda treba se jim je upreti, kajti nimajo nobene opore za takšna početja – ne moralne ne verske in ne občeloške. Kdor se izživlja nad drugim zato, ker je druge nacionalnosti ali drugače misleč, kaže svojo napuhjenost, nasilje ...

Nekaj takega oziroma podobnega so govorili mladim parlamentarcem na omenjenem shodu odrasli gostje. Šolski minister pa je podal tudi krajši pregled, kaj je bilo storjeno med lanskim in letošnjim parlamentarnim zasедanjem slovenskih osnovnošolcev. Lani so med drugim terjali, da je potrebno več storiti za to, da v šolah ne bo pretesno, da jim torej ne bi bilo treba sedeti v majhnih in marsikje tudi vlažnih učilnicah, te lovaditi v zasilnih prostorih, se

stiskati v ozkih hodnikih ... In minister se je lahko potrkal po prsih, da smo letos v Sloveniji zgradili, dogradili ali obnovili kar 30 šolskih objektov, med

Mladi poslanci na enodnevem zasédanju otroškega parlamenta v mali dvorani slovenskega parlamenta v Ljubljani. Poklicni politiki bi se lahko od njih naučili marsikaj koristnega. (Fotografija: J. G.)

njimi tudi 16 novih temeljnic. Kar precejšen kos te šolske pogače smo dobili tudi v Pomurju (OŠ Fokovci, OŠ Kapela, OŠ Mala Nedelja, OŠ Črenšovci, DOŠ Dobrovniki, OŠ Bogojina, OŠ II M. Sobota). Z zakonom o šolskem tolarju je bilo namenjenih za boljše razmere v vzgoji in izobraževanju 27 milijard tolarjev, od tega okrog 17 milijard za reševanje prostorskih problemov in potrebe. Ustanovljen je tudi učbeniški sklad in namenjena posebna skrb šolski prehrani.

Kljub vsem pridobitvam in spremembam v šolstvu pa so mladi parlamentarci z glasovanjem odločili, da ni bilo dovolj storjenega, tako da bi lahko zares govorili o prijazni šoli.

Se bolj pa jih skrbijo in motijo druge stvari

– Starši se pehajo za vsakdanje preživetje. Ko pa so doma, so utrujeni in posedajo pred te-

levizorjem, kjer naj jih ne bi nihče motil. Za svoje otroke ne najdejo dovolj časa in prijazne besede. V svetu odraslih je polno afer, sovraštva in nasilja. Mnogi otroci zato sploh ne bi radi odrasli.

– V ušesih nam neprestano zvenijo zapovedi: Pospravi! Molči! Pojdi! Ne jeziki! Ne tečnari ... Takih komunikacij si ne želimo. Zvečer bi lahko ugasnili televizorje in se pogovarjali o vsem, kar nas teži. Zato predlagamo tudi osveščanje staršev, da bodo našli čas in prijazno besedo za svoje otroke.

– Tudi v šoli si učitelji ne vzamejo dovolj časa za sproščen pogovor z učenci. Govorijo nam le o dolžnostih in nalogah,

»Mladi si želimo drasle, ki bi nas dovolj razumeli in nam dali dovolj svobode. Želimo odrasle, ki bi znali razlagati in se pogovarjati na način, ki si ga želimo in razumemo mi mladi.

Želimo, da bi starši kljub svoji zaposlenosti našli urico časa za nas. Želimo, da sprevidijo, kako jih potrebujemo. Skupaj naj ne bi bili le takrat, kot je to nujno in potrebno. Z njimi bi se radi pogovarjali o svojih uspehih, težavah in doživljajih v šoli ter o svojih osebnih stiskah. Iz srca bi jim radi povedali, da jih imamo radi.

Mladi želimo učitelja, ki bi nas razumel, bil dobre volje in bi mu lahko zaupali tudi probleme, ki jih imamo zunaj šole. Želimo, da nesporazume rešuje z lepo, prijazno besedo, se včasih tudi pošali, razume, da med poukom ne moremo biti vedno mirni in je do nas strpen. Želimo, da sprašuje napovedano in je pravičen pri ocenjevanju.

Na naše obnašanje imajo velik vpliv tudi mediji, predvsem televizija in filmi. Nekateri se poskušajo istovetiti z junaki iz akcijskih filmov ter se v odnosu do vrstnikov in odraslih obnašajo grobo in nasilno. Sami bi morali izbirati filme, ki v bodo v nas zbujali pozitivne občutke.

Mladi in odrasli se moramo potruditi, da bo v našem sporazumevanju prijazna beseda našla svoje mesto.« (Iz razmišljanja Tanje Novak, učenke 8. razreda OŠ III M. Sobota)

»Žalostno vam sporočamo, da je moč prijazne besede hudo zbolela in ponekod utočila v grdi govorniki ljudi. Ob tem se je potrebno zamisliti. Kaj in kakšna sploh je moč prijazne besede?

– Je velika, toda pri večini ljudi naleteti na zaprta vrata, ker nekateri razumejo le jezik nasilja.

– Ne merimo je z Newtonom, temveč z besedami.

– Prijazna beseda je kaplja dežja po hudi suši.

– Prijazne besede so stare in mlade, vse pa neskončno živijo.

– Svojo moč izkaže, če mi kdo pove kakšno zelo lepo besedo in mi s tem vrne samozavest.

– Če se znaš zahvaliti, opravičiti, prositi ... Te besede moraš imeti v žepu.

– Prijazna beseda ima največjo moč, ko je kdo bolan ali žalosten. Takrat seže globoko v srce in prinese notranjo toplino, veselje ... Predstavljajte si, da je ura pol osmih zvečer. Vsa družina je zbrana v dnevni sobi. Začne se dnevnik. Nova vodstva občin. Carter se je sestal z Iztbegovićem ... Po športu se vsi zbrani razidemo vsak na svoj konec. Ni časa in

volje za pogovor, prijazno besedo. Kaj je vzrok temu? Sedim in razmišljam. Oče na zavodu, mati na zavodu. Brat ne sme povedati, da dela namesto 8. štirinajst ur dnevno, zaradi plačila pa dobi 15.000 tolarjev. Sestra tarna zaradi bolečin v želodcu in v glavi. Boji se iti k zdravniku, da ne bi izgubila službe. Tako kot je pri nas, je še marsikje drugod, saj je v naši občini vsaj eden iz ožje družine prijavljen na zavoda za zaposlovanje. Ne čudim se, da nimajo časa zame, da ne najdejo prijazne besede, saj vsak gleda, kaj bo jutri, s čim bo nahranil družino, kako bo poravnal račun za elektriko, za malico v šoli itd. Predlagam, da bi imeli vsi otroci, katerih starši so v takšnem ali podobnem položaju, brezplačne malice in kosila.

In za konec. Za pogovor sta potrebna najmanj dva – eden, ki te zna poslušati, in eden, ki govori. Upam, dragi starši, da sem vam opisala, kako hudo je biti otrok, sam, brez prijazne besede, ki smo jo, ne po svoji krivdi, hudo zanemarili. Zato tudi upam, da jo bomo s skupnimi močmi potegnili iz naftalina in jo uporabljali. (Iz prispevka VESNE ŠKODNIK, učenke 8. razreda OŠ Gornja Radgona)

nas nadzirajo, nam delijo »cveke« ... premalo pa upoštevajo naše pravice. Če naredimo napako, nas pogrājajo, ne pa poučijo.

– Ko imamo razredniško uro, učitelji pregledajo dnevnik, pišejo neupravičene ure, delijo kazni ter nas zmerjajo, če je kdo storil kakšno napako, nam delijo nauke ... Mnogi nimajo radi svojega poklica, in to se pozna pri njihovem delu. Tudi nas nimajo radi.

– Da bi bila šola prijaznejša in bi jo učenci raje obiskovali, bi morali imeti več raznovrstnih taborov, raziskovalnih projektov, prireditev, plesov ipd. Dobro bilo tudi izdati slovarček grdih besed, ki jih učitelji ne bi smeli uporabljati v pogovornih z nami.

– Kako naj pravzaprav nazivamo učitelje in učiteljce? Nekateri zahtevajo, da jim moramo reči gospod oziroma gospa. Nam pa jih je ljubše klicati tovariši oziroma tovarišica. S tem mislimo, da so nam prijatelji; nima pa to nič skupnega z nekakšno ideologijo iz preteklosti.

– Če pridem sam v kakšno boljšo restavracijo, me čudno

gledajo, češ kaj pa ti mulc iščeš tu. Ali so za nas, mlade, primerne samo restavracije McDonalds? Podobno je v trgovinah. Trgovci nas budno pazijo, da ne bi kaj ukradli, malokateri pa se nam posvetijo nam postreže, kot bi si želeli.

Navedli smo samo kritične misli mladih parlamentarcev, nad katerimi se velja prav gotovo zamisliti, potem pa tudi kaj storiti. Resnici na ljubo kaže zapisati, da so izrekli mladi na 5. otroškem parlamentu tudi pohvalne besede na račun staršev, učiteljev in odraslih, s katerimi se srečujejo. Na koncu pa so z večino glasov sklenili, da bo tema prihodnjega parlamentarnega zasedanja Aids in droge. Tudi oni so namreč zelo zaskrbljeni nad neozdravljivo boleznijo 21. stoletja in namili, ki »mamijo« tudi mlade in ogrožajo njihovo življenje.

JOŽE GRAJ

Mesna industrija Pomurka dobiva nove lastnike

Za poslovno leto 1994 v Mesni industriji Pomurka trdijo, da je bilo težje od lanskega. Nadaljnja usoda tega podjetja je bila dolgo časa negotova, k temu pa so največ prispevali tisti, ki so Pomurko že v letu 1993 želeli spraviti na kolena. Ker jim to ni uspelo, so po besedah direktorja Milana Bratkoviča v začetku letošnjega leta potegnili nekatere poteze, ki bi za soboške mesarje lahko bile usodne. Vodstvo podjetja je moralo vložiti velike napore, da so se razmere po drugem in tretjem četrtletju vsaj delno normalizirale, treba pa zapisati, da je pozitivno vlogo pri tem odigral tudi Sklad za razvoj Republike Slovenije. Če mu v večini podjetij očitajo, da se obnaša kot slab lastnik, se je do Pomurke opredelil drugače, skupno so uspeli rešiti nekatere finančne težave, tako da se je oktobra in novembra proizvodnja ponovno normalizirala in dosegla lanskega raven.

K izboljšanju položaja v Mesni industriji je prispevala tudi vlada z nekaterimi potezami, s katerimi je predvsem zajezila nenadzorovan uvoz, pa tudi sicer je z nekaterimi ukrepi vnesla več reda na področje prometa z živino. Pred koncem leta tako proizvodnja v Mesni industriji teče v zadovoljivem obsegu, prelomnico za podjetje pa gotovo pomenita zadnji seji skupščine in upravnega odbora, na katerih so bili sprejeti nekateri sklepi, ki bodo odločilno vplivali na nadaljnjo usodo Pomurke.

Da se bo še pred novim letom v Pomurki nekaj zgodilo, je bilo pričakovati, saj že nekaj časa iz podjetja niso prihajale nobene informacije, iz česar bi lahko sklepali, da je to zatišje pred viharjem. In v resnici je tako tudi bilo, saj je skupščina na seji pred dobrim tednom presekala s preteklostjo in postavila povsem nove temelje za nadaljnjo pot Pomurke. Res da bi se nekaj takšnega lahko zgo-

dilo že v začetku druge polovice letošnjega leta, vendar so nekateri takrat omahovali. Kot smo zapisali že v prejšnji številki, so na skupščini odločili, da Pomurka kupi spečo firmo in prenese nanjo osnovna sredstva, vse nepremičnine in tudi premičnine. Nova firma bo ostala v stoddostni lasti sedanjice Pomurke, od katere bo pozneje odkupila še ime, vse licence in vse zaščitene proizvodne programe. Na prvi pogled kaže, da gre za tako imenovano by pass firmo, vendar v Pomurki zatrjujejo, da ni tako. Sedanji večinski lastnik Pomurke, to je Sklad Republike Slovenije za razvoj, je namreč že postal tudi večinski upnik za vse tiste terjatve, ki so bile zavarovane s hipotekami, saj jih je odkupil, preostali upniki pa naj bili že v prihodnjem letu izplačani. Kot smo zapisali, bo namreč nova firma od Pomurke odkupila ime, licence in proizvodne programe in iz teh sredstev bodo v skladu

z zakonom o prisilni poravnavi, stečajni in likvidaciji plačani ti upniki najmanj v višini 50 odstotkov terjatev. So pa na skupščini sprejeli sklep, da se prednostno poplačajo vse terjatve, ki jih imajo do podjetja zaposleni.

Vsa bremena ostanejo seveda stari firmi, za takšno potezo pa so se odločili, da bi nova firma novo poslovno leto začela brez dolgov iz preteklosti in seveda z novim kapitalom, ki ga bodo zagotovili novi lastniki. Potrebno je namreč poudariti, da je prodaja Pomurke tako rekoč že dogovorjena, kupci pa hočejo prevzeti zdravo firmo, ki se bo lahko tudi naprej razvijala.

Po zadnjih dogodkih je tako usoda Pomurke že skoraj jasna, konec pa je tudi ugibanj o tem, kdo bo novi lastnik tega pomurskega podjetja. Čeprav so v skladu ves čas trdili, da se za nakup zanima več kupcev, se je zdaj potrdilo, da to ne drži in da je bil edini resnejši ponudnik angleški kupec, ki se je zanimal za nakup skupaj s sedanjim direktorjem Milanom Bratkovičem oziroma sedanjo vodilno ekipo. Angleški kupec naj bi tako postal večinski lastnik nove Pomurke, saj bo odkupil 60-odstotni delež, 10 odstotkov bo odkupil Bratkovič z vodilno ekipo, 10 odstotkov Kmetijsko gospodarstvo Rakičan in 10 odstotkov ljubljanski Mercator. Za kupnino bodo novi lastniki odšteli 26 milijon

nov mark, ti pa bodo morali vložiti 28 milijonov mark v proizvodnjo. Če bo do podpisa pogodbe z angleškim partnerjem prišlo (in o tem zdaj skoraj nihče več ne dvomi), bo moral Milan Bratkovič še za pet let prevzeti direktorsko mesto v podjetju, kot sam pravi, pa takšna odločitev ne bo več težka, saj se Pomurki končno obetajo boljši časi. Z novim angleškim partnerjem se namreč Mesni industriji obetajo tudi novi veliki posli, ti pa so tudi zagotovilo, da bodo v prihodnje imeli dovolj dela. Tudi na zadnji seji skupščine so zato menili, da morajo v proizvodnji ohraniti vse delavce, ob novih poslih pa je pričakovati še dodatno zaposlovanje.

Tudi Milan Bratkovič je optimist, saj meni, da v proizvodnji ne bo presežkov delovne sile, Pomurko pa morajo postaviti na takšne temelje, da bodo zagotovili dovolj dela tudi vsem drugim zaposlenim v reži. Seveda pa novo obdobje v Pomurki pomeni, da se bo moral spremeniti tudi odnos do dela, saj je tudi to eden od pogojev za uspešno poslovanje podjetja. Z izboljšanjem poslovanja bodo seveda dane tudi možnosti za ustrezno nagradovanje, saj se zdaj mesarji s plačami ne morejo ravno pohvaliti. Uspešna sanacija Mesne industrije Pomurka pa ne pomeni le zagotovitve socialne varnosti zaposlenim v podjetju, pač pa tudi razvoj agroživilskega kompleksa v Pomurju. S tem bo tudi konec strahu, da bi Pomurje tudi v živinoreji postalo zgolj surovinska osnova za druga območja.

LUDVIK KOVAČ

Nizozemsko kmetijstvo

Nizozemska spada prav gotovo med najbolj razvite kmetijske dežele v svetu. Pretežni del dežele je ravninski. Monotono ravnino delno prekinajo gričevnata območja ob nemški meji. Najvišji hrib meri v višino samo 300 m.

Holandija ni pravo ime za državo. Je samo ena od dvanajstih provinc, ki sestavljajo Nizozemsko. Poudarek na imenu Holandija izvira iz časov osvajalskih vojn Špancev, ki je le-tam ponudila zelo močan odpor.

Nizozemska meri 33.700 km² in ima 15 milijonov prebivalcev, od katerih je okoli 400.000 Indonezijcev, ki so leta 1949 po osvoboditvi izpod nizozemske kolonialnosti prišli v to državo. Je kraljevina, vsaka provinca pa ima svoj parlament. Največje mesto na Nizozemskem je Amsterdam, ki pa ni glavno mesto. Vsa politična dogajanja so v Hagu, kjer delujeta vlada in parlament. Polovica Nizozemcev živi v mestih z več kot 20.000 prebivalci. Prebivalce Nizozemske odlikujejo velika pridnost, delavnost in strokovni pristop k delu.

Podnebje ni preveč ostro, saj znaša srednja januarska temperatura +2°C, julijska pa 17°C. Letno pade 700 do 800 mm padavin. Knjižni jezik je nizozemski in je delno podoben nemškemu. Dve tretjini nizozemskega izvoza so industrijski izdelki, tretjina pa kmetijski pridelki. Dežela ima malo rudnih bogastev. V severnem morju so našli nekaj nafte, sorazmerno pa so bogati z zemeljskim plinom. Tretjina dežele je pod morsko gladino, v povprečju 2 do 4 m. To so tako imenovani polderji, ki so nastali z odvzemom zemlje morju. Posamezni polder ima tudi nekaj 10.000 ha kmetijskih površin. Zemljo odvzamejo morju tako, da najprej zgradijo jez iz gline, peska in kamenja, material uvozijo z za to posebej narejenimi ladjami iz Skandinavije. Sledi gradnja infrastrukturnih objektov, kot so avtoceste, železnica, telefon, elektrika, še posebno pa so ponosni na kolesarsko stezo, saj so Nizozemci znani, kot veliki ljubitelji rekreacije. Nizozemci imajo namreč, kar 8 milijonov koles. Sledi gradnja črpalke, ki prečrpa vodo iz nastajajočega polderja v morje. Prečrpavanje traja v povprečju 2 leti. Zamočvirjeno površino avionsko zasejejo s trstiko. Za njo je značilno, da porabi med vegetacijo za prirast kg suhe snovi kar precej vode. Po določenem obdobju, ko so tla že delno osušena ob pomoči posebnih opremljenih strojev, opravijo izkop jarkov za primarno, nato pa za sekundarno odvodnjavanje. Sledi setev oljne ogrščice, pšenice in ječmena. Med tem obdobjem pa že tudi oblikujejo prostorsko porazdelitev polderja, naredijo načrte za gradnjo infrastrukture in še bi lahko naštevali. Raziskave v kmetijstvu so usmerjene v proučevanje aktualne problematike. Inštitut za živinorejo v Ontwikkelingu spada sicer k ministrstvu za kmetijstvo, se pa ukvarja z aplikativnimi raziskavami, katerih rezultati neposredno koristijo praksi. V upravnem odboru tega inštituta je namreč 12 članov, od njih je kar 8 kmetov. 50% vseh raziskav tega inštituta izvedejo po naročilu kmetov, ki so v raznih združenjih.

Ena od aktualnih raziskovalnih tem tega inštituta je proučevanje problematike gnojevke. Vemo, da je največ hlevskih objektov za rejo krav molznic zgrajeno po sistemu proste reje in na izplakovanje. Vsak kmet na Nizozemskem mora voditi bilanco hranil v tleh. Iz organskih gnojil, se pravi iz gnojevke, lahko vrne zemlji samo 120 kg fosforja. Posledica prevelikih količin fosforja v vodi je intenzivna rast vodnega rastlinstva ter alg, kar ima za posledico slabši pretok vode po jarkih. Po statističnih podatkih je na Nizozemskem kar 6.000 km jarkov. Če je gnojevke več, kot je dovoljena uporaba na kmetijskih površinah, morajo kmetije le-to skladiščiti. Presežke gnojevke mora kmetija izvoziti na poljedelsko usmerjene kmetije. Prevoz subvencionira država. Po zatrijevanju nizozemskih strokovnjakov stane skladišče za gnojevko 130.000 guldnov, od tega pa država subvencionira samo 17.000 guldnov. Ker nam je nemška valuta nekoliko bliže in seveda raje primerjamo cene v markah, naj omenim, da je razmerje med marko in guldnom 1:0,9.

V Bredii smo imeli možnost videti tudi inštitut za pridelavo jagod v steklenjakih, ki jih ogrevajo s toplo vodo. Mikroklima ter dotok hranilnih snovi do rastlin je reguliran računalniško, saj vsaki 2 minuti in pol regulira kar 250 parametrov, ki so pomembni za optimalno uspevanje rastlin. V upravnem odboru inštituta imajo svoj sedež tudi kmetje, ki so izvoljeni iz združenja za pridelavo jagod. 80% raziskav s področja tehnologije pridelovanja naročijo kmetje, preostalo pa krije država. Od prometa z jagodami prispevajo kmetje iz združenja 0,2% dohodka za razvoj inštituta.

Zemlje v steklenjakih ne uporabljajo za sajenje. Po trditvah njihovih strokovnjakov je zemlja največji vir okužb z različnimi glivičnimi boleznimi rastlin ter škodljivci. Za substrat uporabljajo kameno volno, po kateri se pretakajo voda in hranilne snovi. Po enkratnem pretoku voda ni odpadka, ampak se po pretokih skozi razne filtre in sterilizatorje vrača v proces.

Prav tako smo si v Numondorpu tudi ogledali sadjarski inštitut, ki opravlja vse raziskave v interesu kmeta. Intenzivno si prizadevajo za nove vzgoje jablan in hrušk ter zaščito rastlin pred škodljivimi boleznimi. Vedno večji poudarek pa dajejo biološkemu zatiranju škodljivcev.

Na osemdnevem potepanju po Nizozemski smo si imeli tudi možnost ogledati nekaj kmetij v različnih predelih države. Najbolj se mi je vtisnila v spomin pokrajina Frizija, kjer ima krava tudi svoj spomenik.

Na Nizozemskem redijo 1.900.000 krav. Najbolj sta razširjeni črno-bela ter rdeče-bela pasma. Razlika med njima je v tem, da je rdeče-bela pasma bolj pitovni tip, ki daje v povprečju za približno 500 l manj mleka od črno-bele pasme. Povprečno daje črno-bela pasma 6.600 l, rdeče-bela pasma pa 6.000 l mleka.

(Nadaljevanje prihodnjici)
Kmetijska svetovalna služba,
mag. Stane Kapun, dipl. inž. agr.

Člani SKZ Panonka Murska Sobota na izrednem občnem zboru zavrnili sanacijo
zadružnega sistema, ki so jo predlagali upniki

Predlagajo sanacijo posameznih zadrug

Kaže, da so zadrugniki Splošne kmetijske zadruge Panonka Murska Sobota sprejeli dokončno odločitev o tem, kakšna bo nadaljnja usoda zadružništva v soboški občini. Na ponedeljkovem izrednem občnem zboru se jih je od blizu 300 članov zbralo 90, ki so z glasovanjem zavrnili sanacijski program, ki so ga predlagali in pripravili upniki. Pravzaprav je bilo takšno odločitev pričakovati, saj pomeni v bistvu le potrditev sklepov, ki so jih že pred tem sprejeli na seji upravnega odbora te splošne kmetijske zadruge. Že na tej seji so bili člani upravnega odbora mnenja, da je sanacijski program napisan v korist upnikov, povrhu pa še ni realen, saj združuje slabe in dobre, soboški kmetijski zadrugi pa bi prinesel dodatne obremenitve. Predlagana nova organiziranost jemlje tudi vse pristojnosti sedanjim kmetijskim zadrugam, zato so mnenja, da zanje ni sprejemljiv. Sanacija je po njihovem mnenju sicer nujna, vendar naj se opravi ločeno po posameznih pravnih osebah. Med prednostnimi nalogami sanacije omenjajo izboljšanje rezultatov poslovanja, k sanaciji je potrebno pristopiti čim prej, pripravi naj se skupni program dezinvestiranja, pri čem prej, pripravi naj se skupni program dezinvestiranja, pri čem prodaji premoženja (z njo naj bi zmanjšali zadolženost) pa je treba dati prednost skupni lastnini pravnih oseb, ki so vključene v sedanji zadružni sistem Panonka.

Ko se je Kmetijska zadruga Panonka pred dvema letoma in pol preoblikovala v skladu z zakonom o drugih, so vsi pričakovali, da se bodo s tem razmere in pogoji za zadružništvo izboljšali, vendar se je pokazalo, da je postal sistem takšen, kot so ga zastavili, poslovanje neučinkovito. Po vsej verjetnosti so ga že takrat bremenila bremena preteklosti, žal pa zadrugniki zanje še niso vedeli. Kdo in iz kakšnih razlogov so prikrivali ta bremena, ostaja vprašanje, verjetno pa

bo potrebno tudi nanj poiskati odgovor in seveda krivice za to. Da bi zadružni sistem ohranili, so nadaljevali z najemanjem posojil, razmere pa so se tako zaostriale, da zdaj poti naprej več ni.

Kaže, da so do takšnega spoznanja prišli tudi upniki, saj si sicer drugače ne moremo razlagati odločitev, da sami pripravijo sanacijski program. V njem so se zavzeli za skupno in celostno sanacijo Panonkinega zadružnega sistema, pred tem pa je potrebna seveda njegova drugačna organiziranost.

Vse sedanje pravne osebe (6 splošnih kmetijskih zadrug, dve združni podjetji, združna blagovna hiša in zveza zadrug) naj bi se spojile v enovito podjetje, ki bi ustanovilo dve združni podjetji – Kmetijstvo in gozdarstvo ter Trgovina – nad katerima bi ohranilo stoddostno lastništvo. Ti naj bi začeli s poslovanjem brez starih bremen, ki bi ostala v krovnem podjetju, bi pa ti novi podjetji seveda odgovarjali za dolgove t.i. matere. Krovno podjetje naj bi z upniki doseglo dogovor o odlogu plačila dolgov, njihovo poravnavo bi razporedili na daljše časovno obdobje, del dolgov pa naj bi poravnali z dezinvestiranjem tistega premoženja, ki ni nujno potrebno in ne prinaša prilivov na žiroračun.

Upniki trdijo, da je Panonko možno sanirati le kot celoto, saj bi vsaka sanacija po posameznih pravnih osebah prej ali slej pomenila stečaj za nekatere najbolj kritične, stečaj le-teh pa bi potegnil za seboj še stečaj preostalih. Kot kaže, se v posameznih splošnih kmetijskih zadrugah za takšen predlog niso ogreli, kot smo že zapisali, pa so dokončno odločitev o tem sprejeli člani soboške

kmetijske zadruge. Sodeč po tem, kar se je dogajalo na ponedeljkovem izrednem občnem zboru, za nekatere zadrugnike odločitev ni bila lahka, saj so se o nekaterih zadevah odločali na pamet. Če so se že odločali, da bodo šli sami v sanacijo svoje kmetijske zadruge, bi morali vsaj približno vedeti, kako bo ta sanacija potekala, vendar programa za to še nimajo. Tudi po tistem, ko jim je neodvisni strokovnjak dr. Stefan Ščap odsvetoval samostojno sanacijo, so se odločili zanj, medtem ko so sanacijo, ki so jo predlagali upniki, podprli le štirje člani zadruge.

Da so bili mnogi člani ob tem precej zbegani, je potrdila tudi razprava, še najbolj prav pa je imel verjetno eden od razpravljalcev, ki je razmišljal približno takole: »Če nas članov doslej nikoli niste povabili k odločanju o mnogih pomembnih zadevah, ki so nas tudi pripeljale v sedanji težak položaj, potem tudi zdaj ne zahtevajte od nas, da prevzamemo nase odgovornost za usodo zadruge.« In verjetno je imel tudi prav. Kako se bodo razmere razpletale, bo že kaj kmalu pokazal čas.

LUDVIK KOVAČ

fotoreportaža

Po zadnjih podatkih, naj bi v Sloveniji tačas bivalo še približno 25.000 bosanskih brezdomcev. Daleč, še zelo daleč je dan, ko naj bi se vrnili tja, tja...

V deželi, kjer teče reka, imenovana Mura, so letos priredili svetovno tekmovanje s toplozračnimi baloni. Dober teden jih je bilo nebo polno kot v pravljici. In odleteli so daleč, daleč...

Kako daleč je že tisto leto, ko smo še VERJELI vojnim poročevalcem z našega Balkana. Potem so rekli, da je padel Vukovar. Danes Vukovar ne more pasti več. Lahko padajo druga mesta. Pa kaj? V spomin nanj ena od redkih, ohranjenih vukovarskih noš. Le kot spomin na tisti daleč...

O letu 1994

DALEČ...

Daleč je,
daleč je tisto

od tod.
Ali še dlje.
Tam,
kjer vzšumevajo mure.
Daleč
od marsikod.
Daleč
od vsepovsod.

Daleč je,
daleč je tisto.
kjer imajo kraji
še takšno starošegno
navado.
da pridejo
k vsakemu
prav na dom.
potrkaajo
in pozdravijo
z dobrim dnem
in se
za kakšen hip
še naslonijo
na podboje
in vprašajo.
kakšno je zdravje,
kakšna je sreča
in kako na sploh
grejo leta
navkreber.

Daleč je,
daleč je tisto.
Daleč
od tod.

Tako daleč,
da morebiti
še tam tega ni več.
tam,
kjer vzšumevajo mure,
morebiti
je zdaj že vse to
odšlo
še daleč dalje,
da je že dalje
tudi od ondod.
od marsikod...

Dalje od vsepovsod.

Pomagajte si sami in bog vam bo pomagal. Morda res, toda: gospod papež letos ni obiskal Slovenije, le Hrvaško. K nam naj bi prišel leta 1996 in blagoslovil majhen karantanski narod. Prekmurje je dežela prijaznih ljudi, piše v turističnih prospektih in katalogih. Kaj vse Prekmurje zares je, vedo le tisti, ki tukaj živijo in delajo.

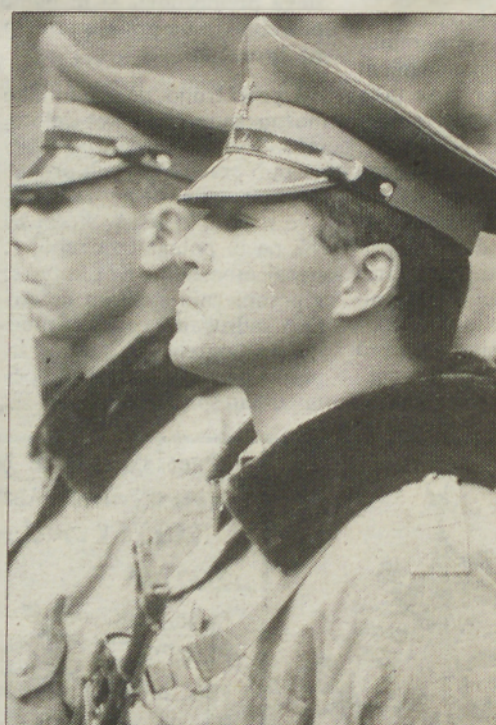
Prekmurje je daleč od Ljubljane.

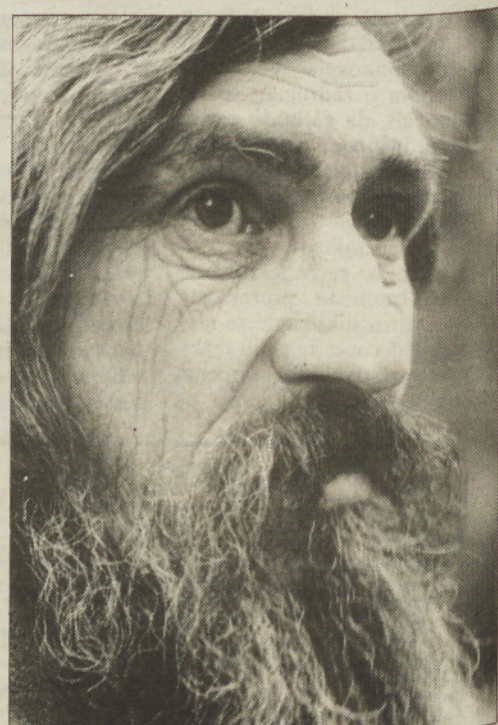
Imeli smo priložnost, oditi daleč. Kot pripadniki Hare Krišne, ki so se peš z volovsko vprego odpravili od Belfasta do Moskve. Za to pot naj bi porabili kar nekaj let, da bodo prepotovali ta daleč...

Izteka se leto, namenjeno družini. Beseda seveda zveni lepo, prijetno, družinsko. Učili so nas, da je družina osnovna celica... Žal je vse to že tako daleč.

Vojska v Sloveniji je naposled postala prava slovenska vojska.
Daleč je že stara, jugoslovanska vojska...

Igor Jože Olaj, človek s pesniško dušo, je nekoč napisal pesem z naslovom DALEČ.
Nataša Juhnov

Genius Loci

Če izhajamo iz predpostavke, da se termin *genius loci* ne more nanašati na slikarja samega kot slikarja, ampak je določena splošnost, ki vsebuje svoje bistvo v zvezi med materialnimi nosilci, običaji, vero- vanji, praznovanju in geografskimi značilnostmi na eni strani ter »duhom« kot njihovi vsoti na drugi strani (*genius loci* se prevaja kot duh ali značilnost nekega kraja), morda zapademo zmoti in govorimo o slikarstvu Franca Mesariča kot o neki tujosti v našem ožjem likovnem prostoru.

Vendar pa menim, da to mnenje razvrednoti naslednje, namreč likovni vsebinski izraz ni nikoli po nekem receptu, pa naj si bo še tako znanstveno zastavljen. Mi lahko naslikamo sto »cimprov«, mlinov na Muri, škorkelj, košenj, pa se nam ta duh vseeno lahko izmuzne, ne da bi na slikah zapustil kako svojo sled. Umetnost je igra, šaljiva in tragična, a sveta. Termin *genius loci* v našem primeru lahko deloma tudi nadomestimo z opisno frazo *panonska motivika in panonski človek*. Mesarič se je v 70. letih predstavil občinstvu z hiperrealističnim stilom, se pravi s stilom, ki je prvenstveno ameriški, torej stil vele-mesta. Kot tak na prvi pogled nima ničesar opraviti s »panonsko motiviko in s panonskim človekom«. Pa vendar. Dejstvo je namreč, da recimo v Prekmurju ne obstajajo samo domačije, škorklje, kmečka opravila in nižina, ampak obstaja tudi urbano naselje – mesto, ki v ta prostor verjetno ni vstopilo kot kak *deus ex machina* (bog iz stroja, ki se je v antičnih dramah nepričakovano pojavil na odru s pomočjo mehanizma in dogajanje prav tako nepričakovano pripeljal do srečnega konca).

In ravno to mesto postane v 70. letih poglobitveni Mesaričev interes. Mesarič si pa ne izbere »markacijskih« točk, mesta, kot so katoliška, ali evangeličanska cerkev, grad ali spomenik zmage, ampak si izbere točke, kot so Loterija, železniška postaja ali interierji gostiln. Se pravi tiste točke, mesta, ki so tako vsakdanje, da človeku sploh več ne prihajajo v zavest, ampak je po neki mapi nezavednega usodno vezan nanje. Razvijajočemu se urbanemu naselju da Mesarič pridih vele-mesta. Podobno kot pri Robertu Cottinghamu in Richardu Estesu gre za portretiranje arhitekture, ki neizprosno poziva človeka in ga postopoma spreminja v svoj anorganski člen. Človek je predstavljen v maniri Edwarda Hopperja, torej kot brezupno tipiziran, brezimen, odtujen in postvarjen. To so zapuščena omizja, kjer ni med ljudmi nikakršne komunikacije, ampak vsi čakajo nekaj, kar nikoli ne bo prišlo, srce pa v tem čakalju postaja malodušna skrinjica, navzven izrazito *agorafobična* (psihonevrotični pojav strahu pred odprtim prostoro-

rom), navznoter pa *klaustrofobična* (bolezenski strah pred zaprtim prostorom).

S tem, da Mesarič odpre mestne kubuse, omogoči pogled na oder, na katerem poteka trpka tragedija, ki dobiva na slikarskem platnu nevtrarno, nereliefno, enakomerno fakturo fotografije in

Najhujša ciklična in vesoljska kriza je mimo! Dan je po zimskem sončnem obratu, ki se mu reče tudi božič, vsak dan daljši za »kokotov stopaj«. Kaj kikirika? Vsak petelin velja za nekakega *geniusa loci*. Najbolje pozna svoje domače dvorišče. O njem kikirika, zato je prerok. Deluje lokalno, poje globalno. Avtor praskanke in izrezanke je Evgen Titan, besedilo ŠSM.

s tem značaj dokumentarnosti. V 80. letih prenese M. težišče svojega likovnega interesa od izseka mesta na hišo, bršljan in na dom, konkretnije v svoj atelje. Hiperrealistična fotografiska faktura se razbije. Predmeti v nelikovni stvarnosti nastopijo kot impresija, da bi se likovno zabeležili kot ek-

igra. Tega, kar umetnik ni našel v mestu kot psevdo-velemestu, najde doma. To nam govori tudi slika *Doma – Slep od barve* (1984). V zvezi s to sliko se je potrebno spomniti slik bršljanov, ki so nekaka introspektivna preestopnja tej sliki, v kateri se ta slepota prenese na platno. Namreč, občutek, ki

ga dobimo, ko gledamo Mesaričeve bršljane, je podoben zaznavi, ki si jo lahko povzročimo tako, da se zaprtih oči obračamo proti različni stop-njevanji jakosti svetlobe in si s prsti pritiskamo oči.

Mesarič v drugi pol. 80. let uvede v svoje slike rogove kot aluzijo na domačijo ali (in) na kako pradačno poganstvo. Slika *Doma – Gluhi Beethoven poslušaj petje ptic* (1986) ni izraz duhovitosti, kot bi sodili po naslovu. Na sliki sta dva, skorajda kvadrata pravokotnika, geometrijska lika torej. Geometrija pa je del matematike in kot taka deležna strogega reda, ki je paralelen glasbi.

Vešč komponist, kot je bil Beethoven, ki je bil od 1818 do smrti 1827 popolnoma gluhi, petja ptic menda res ne more poslušati, po matematični zakonitosti notnega izpisovanja pa se partitura da zapisati. Mesaričevo sporočilo si lahko v kratkem razlagamo kot »če veš, lahko izraziš, tudi tisto slišno, ki ga dejansko ne tišiš«. Rogove pa lahko razumemo kot imperativ volje, ki kljubuje fatalizmu, ki mu mrtvi možnost sprejemanja in interpretacije slišnega, kar je za komponista izvir kreacije.

Nekje od leta 1986 se v M. slikarstvu pojavljajo bolj ali manj pravilni geometrijski liki, bolj umirjeno ali bolj energično beleženje na videz nepomembnih izsekov svojega doma in neprikrta radost nad temi dejstvi, ki slikarju omogočijo to, česar mu mesto ni omogočilo, svojevrstno pastoralo. Pastoral, če jo vzamemo v celoti, pa vsebuje, kakor pri Beethoveni *Pastoralni simfoniji*, dva metaforična pola. *Nevlito in Pastirsko pesem* oz. radostna in hvaležna občutja po nevihti. Mislim, da je lep izraz tega tudi slika *Doma – Modri križi* (1991), kjer križa tako izrazito ponavljata umetniško držo z zgoraj navedenega avtoportreta. Tisto, kar se je sprva zdelo kot tujost določenemu kraju, se v bistvu razkrije kot dragoceno in pristno odslikavanje panonskega *genius loci*.

ROBERT INHOF

Enciklopedija Slovenije – osmič

Založba Mladinska knjiga se še naprej drži že utečene dobre navade in tako so tudi pod konac leta 1994 poslali med bralstvo novi zvezek temeljne domače enciklopedične izdaje – *Enciklopedije Slovenije*. Tokratni zvezek, ki je osmi po vrsti, vsebuje gesla med Nos in Pli, v njem pa je 984 ilustracij, ki zavzemajo skoraj trideset odstotkov knjižnega prostora in 978 gesel (496 stvarnih in 482 biografskih).

Seveda je tudi v tem zvezku zbranega obilo raznovrstnega gradiva z vseh področij bivanja našega naroda in njegovega zemljepisnega prostora v preteklih in sedanjih časih. Od slovenskih pokrajin je tokrat predstavljena Notranjska, od večjih krajev pa se lahko bolje seznanimo z Novo Gorico, z Novim mestom in s Piranom ter z Oglejem, ki sicer ni ravno naš, je pa bil za nas od nekdanj usoden. Najpo-

membnejša osebnost, predstavljena v tem zvezku Enciklopedije, je znameniti arhitekt, urbanist in oblikovalec Jože Plečnik, med obsežnejšimi gesli s področja kulturne ustvarjalnosti pa so še pismenstvo, plakat, ples, nova stvarnost (umetnostna smer v dvajsetih letih našega stoletja), oblikovanje in ornament. Lepo se dopolnjujeta gesli občina (ilustrirano tudi s fotografijo občinskih žigov iz upravnega okraja Ljutomer iz leta 1928) in okraj pa tudi geslo okolje (ob njem fotografija krajine ob naselju Grad na Goričkem) in onesnaževanje okolja se ujema. Od dejavnosti so nam predstavljene novinarstvo, obrt, onkologija in pedagogika, k temu pa lahko prištejemo še naše slavno planinstvo in vse, kar je v zvezi z njim.

Poleg zanimivih in obsežno obdelanih gesel odlikovanje, odpadki, okamnina, orožje in osnovna šola naj omenim še dve skupini med seboj povezanih gesel. Prva je skupina posev, ki popisujejo medvojno okupacijo Slovenije in okupacijske sisteme na našem ozemlju (med ilustracijami našim na fotografijo slovesne izročitve nemške vojaške uprave Prekmurja madžarskemu okupatorju v Murski Soboti 16. 4. 1941), v drugo skupino pa lahko uvrstimo geslo Osvobodilna fronta slovenskega naroda, geslo partizan in mnoga z njim povezana gesla (partizanska bolnišnica, grafika, tiskarne, čete...) ter navsezadnje geslo osamosvojitve Slovenije.

Kot vedno, je tudi tokrat kar nekaj gesel tako ali drugače povezanih s pomurskim prostorom in njegovimi ljudmi. Od tukajšnjih krajev so tokrat predstavljeni Odranci, Petanji in Petišovci, h geografskim pojmom pa šteje tudi geslo Panonija in z njim povezana gesla (panonska narečja, panonska teorija). Med pomurskimi osebnostmi, ki jih lahko zasledimo v tem zvezku Enciklopedije, izstopajo Novaki, ki jih je omenjenih

kar pet: arhitekt in urbanist Feri Novak (1906–59), o njem piše Sobočanka Metka Hari, zapis pa ilustrirata fotografiji Vučkove vile in nekdanje soboške gimnazije, danes Osnovne šole I; pastor in pesnik Jožef Novak (1896–1972) iz Veščice; senior evangeličanske cerkve v Sloveniji Ludvik Novak (1930) iz Črnelavca; etnolog in slavist Vilko Novak (1909) iz Beltince in v Soboti rojena pianistka Zdenka Novak (1934).

Na drugo mesto, glede na število zastopnikov, so se uvrstili Osterci, ki jih predstavljata Verzenca Anton Osterc (1894–1991), učitelj, in Slavko Osterc (1895–1941) znani skladatelj, pedagog in glasbeni pisec. Naletimo pa še na »soliste« Ludvika Olasa (1930), geografa iz Sebeboce, Borisa Ostana (1960), igralca rojenega v Murski Soboti, Lajčaja Pandurja (1913–73), lendavskega slikarja in grafika, Avgusta Pavla (1886–1946), pesnika, jezikoslovca, literarnega zgodovinarja in etnologa iz Cankove in Ivana Pintariča (1910–1988), v Bogojini rojenega zdravnika, ortopeda in travmatologa.

V osmem zvezku Enciklopedije Slovenije sta popisani tudi dve prekmurski publikaciji. Prva je Novi čas, politični list mladih prekmurskih krščanskih socialistov, ki je v letih 1932–33 kot štirinajstodnevnik izhajal v Soboti, potem pa so ga, zaradi stikov s komunisti, oblasti prepovedale, dokler ni aprila 1945, pod uredniškim vodstvom Ferda Godine, začel v Soboti zopet izhajati dnevnik z enakim naslovom. Druga omenjena publikacija pa so znane Klekove Novine (izhajale so v letih 1912–1941), osrednji politično-informativni tednik za prekmurske Slovence. Poleg zgoraj naštetih je med gesli posebej zanimivimi za pomurske bralce, še geslo ogrski Slovenci, kakor so nekoč imenovali prekmurske Slovence in njihove porabske rojake.

D. Štefanec

Za zeleni jezik (75)

Da v novo leto ne bi zakorakali z »dolgovi«, naj kar takoj odgovorimo na dvojno pismo. V prvem bralka J. M. iz Gornje Radgone piše, da jo je zbegalo, natisnjeno božično-novoletno voščilo, ki ga je dobila in se glasi: *Vesel Božič in srečno novo leto*. Bralka piše, da se spominja, kako smo v rubriki že pisali o tem, in nadaljuje: »Zdi se mi, da se vse to piše z malo, vendar pa sedaj več res ne vem, zakaj je Božič z veliko in zakaj novo leto z malo. Prosim za razlago.«

Vprašanje je glede na praznične dni, ki smo jih že preživeli in jih še bomo, nadvse aktualno. Odgovor bo žal znatno manj aktualen, saj so poštarji večino voščil že raznosili. Kljub temu ga bomo še enkrat zapisali (svoječas smo v rubriki o tem že pisali), nenazadnje zato, ker omenjena praznika nista edina v letu. Torej: imena praznikov in spominskih dni pišemo z malo začetnico. To vprašanje ureja 150. paragraf najnovejšega slovenskega pravopisa (Slovenski pravopis I, Pravila, Ljubljana 1990, str. 26). Ta paragraf določa, da z malo začetnico pišemo imena praznikov in posebnih datumov, razen tistih, ki so izpeljana iz priimkov (Prešernov dan ipd.) in navaja tele primere: »prvi maj, dan mladosti, dan republike, dan JLA, dan mrtvih, vsi sveti, božič, velika noč, binkošti, novo leto, svečnica, jurjevo, kres, šmaren, silvestrovo, jožefovo, pust, advent«. Določilo je jasno, vendar ga številni jezikovni uporabniki ne upoštevajo, nekateri iz nevednosti, nekateri morda zaradi tega, ker cerkvenim praznikom (bralkin primer) pripisujejo večjo težo kot »navadnim« državnim. Dodatno pravopisno zmedo pa širijo med ljudmi različne voščilnice, na katerih je začetnica teh dveh praznikov napadno natisnjena.

Drugo pismo je napisal mlajši braleka iz Otovcev, izakazuje pa zvrhano mero jezikovne vedoželjnosti. Mladi bralec med drugim piše: »Večkrat čujem in čitam, da uporabljajo ljudje besede, v katerih je tudi beseda auto, na primer avtomobil. O avtobiografiji smo govorili v šoli. Interesira me, od kod ta beseda, in kaj pomeni?«

Jezikovna radovednost mladega bralca sicer ni premosorazmerna z njegovo upismenjenostjo; vendar tokrat ne bomo nemudoma dvignili pedagoškega prsta, saj bo ob svojem očitnem zanimanju za besede imel še dovolj priložnosti za odpravo pravopisnih in drugih jezikovnih pomanjkljivosti. Za potešitev njegove radovednosti pa toliko: »ta beseda«, ki jo v slovenščini pišemo *avto*, je prvi del zloženka, izvira pa iz grške besede *autos*, ki pomeni *sam*. Iz stare grščine in latinščine so vi evropski jeziki prevzeli številne besede. (V Slovarju tujk Franceta Verbinca lahko preberemo blizu 40 besede, zloženih iz besede *avto* in kake druge latinske ali grške besede). Takšni sta tudi (*avto*)mobil in (*avto*)biografija, ki ju navaja bralec. Beseda *avtomobil* je zložena iz grške *autos* (=sam) in latinske *mobilis* (=gibljiv, premičen, prenosen), kaj pomeni, pa vsi dobro vemo. Beseda *avtobiografija* je zloženko iz grških besed *autos* in *bios* (=življenje) ter *graphos* (iz *graphein* = pisati, vrtati, risati...), pomeni pa – preprosto povedano – lasten življenjepis znanih osebnosti (kulturniki, filmski zvezdniki, publicisti, politiki itn.).

Upamo, da smo z odgovorom potešili etimološko (etimologija je poseben del jezikoslovja, ki se ukvarja z izvorom besed in njihovih pomenov) znatiželjnost mladega bralca in tudi vnaprej mu želimo, naj goji jezikovno radovednost.

»Dolg« je poravnan, bi lahko rekli in zaključili. Vendar naj nam bo ob koncu iztekajočega se leta, tam nekje štirimilijardasedemsto milijontega Zemljinega kroženja okrog Sonca, dovoljeno izraziti še tole misel: Morda se včasih zdi, da je s človeškim življenjem podobno kot s planeti, ki se vedno znova gibljejo po istih nebesnih tirnicah. Toda kakor tam v daljnih, hladnih prostranstvih galaksij nastajajo nove in supernove ter druge spet preminevajo, tako tudi človeške pomladi, poletja, jeseni in zime zmeraj utripajo drugače. Ali kakor je zapisal pesnik na začetku pesniške zbirke, ki je pred dobrimi štirimi desetletji s posebno močjo zasijala v slovensko literarno vesolje: »Vse poti so večno stare, / vsak korak je zmeraj nov«.

V imenu Slavističnega društva Pomurja, ki rubriko še zmeraj moralno podpira in v svojem imenu želimo vsem bralcem, da bi bil njihov korak, kadarkoli bo v letu 1995 stopal v pravo smer, odločen in razpoznaven.

FRANCI JUST

kulturni koledar

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V prostorih Pokrajinskega muzeja si lahko ogledate razstavo Kelti na Celjskem.

MURSKA SOBOTA: V galeriji razstavlja akademski slikar Franc Mesarič. Razstava z naslovom *Doma 1984–1994* je pregled desetletnega zelo plodnega umetnikovega ustvarjanja. Odprta bo do 8. januarja.

MURSKA SOBOTA: V študijskem oddelku Pokrajinske in študijske knjižnice je na ogled tematska razstava *Humor in satira v slovenski književnosti*. Odprta bo do 20. januarja.

SLOVENSKI OKTET GOSTUJE

Turneja Slovenskega okteta, ki se napoveduje kot zadnja v tej sestavi, bo te dni potekala takole: 7. januarja ob 15. uri bo nastopal v beltinski farni cerkvi, ob 19. uri istega dne pa v farni cerkvi v Puconcih. Naslednjega dne, 8. januarja, ob 11. uri bo nastopal v odranski farni cerkvi, ob 15. uri v lendavski in ob 19. uri v cerkvi svetega Nikolaja v Soboti.

Z Gnezdove razstave v galeriji Antea Trstenjaka v Ljutomeru.

Po Švici z metrojem

Majhno Švico vedno bolj pesti naraščajoč promet. Njegovo naraščanje pa ni le ekološki, marveč tudi prostorski problem. Glede na to, da je dežela bogata, so si izmislili na prvi pogled neverjeten projekt: promet pod zemljo.

Morda ni več daleč čas, ko bo mogoče Švico namesto v sedanjih več urah vožnje z avtomobilom in vlakom prekrizati v dobri uri – vendar pod zemljo. Pogoj je seveda, da bi pristojni odobrili projekt, ki je zrasel v glavah profesorjev na visoki tehniški šoli v Lausannu. Načrt predvideva, da bi celotno Švico, od severa do juga in od vzhoda do zahoda prevrtali s predori, skozi katere bi peljali vlaki s veliko hitrostjo – do 500 km na uro. Daljši od obeh prekopov bi meril 675 kilometrov, kar povzroča načrtovalcem gradnje nekaj težav, saj bi imeli opravka s povsem različnimi geološkimi okoliščinami. Več glavobola izvirajo stroški – okoli 200 milijard dolarjev. Vendar pa zagovorniki projekta nastopajo zelo samozavestno. Predor bi predstavljali dve cevi v premeru 4,5 metra. Skoznje naj bi peljale 200 m dolge vlakovne kompozicije, ki bi lebdele na magnetnih poljih. Poganjali naj bi jih linearni elektromotorji, ki bi vlaku z zmogljivostjo 800 potnikov dopuščali hitrost do 500 kilometrov na uro. Velikanski ventilatorji naj bi ustvarjali v ceveh nekakšen vakuum, da bi kar se da zmanjšali upor zraka. Šlo naj bi torej za neke vrste metro na daljše proge, ki bi imel le malo postaj. Tehnično ni posebno velikih ovir za uresničitev projekta, seveda če odmislimo umazano podrobnost stroškov in odlagalšč za izkopani material.

Po skoraj štirih letih prenavljanja so v Moskvi konec poletja ponovno odprli slavno galerijo Tretjakov. V njej so uredili najnovije varnostne naprave, čeprav ni veliko verjetnosti, da bi se kdo odločil za krajo tako velikih umetnin oziroma slike, kot jo vidite na fotografiji. Tretjakovska galerija hrani dela, ki so bila desetletja prepovedana in katerih avtorji so bili žrtve stalinističnega terorja.

Iver s križa na dražbi

V pariški avkcijiški hiši Orout so prodali pred kratkim za 100.000 frankov košček lesa, ki naj bi bil delček Kristusovega križa. Kupila ga je Francozinja, ki je želela ostati anonimna, izjavila pa je, da bo relikvijo podarila eni od francoskih cerkva. Po podatkih dražbene hiše naj bi podaril relikvijo leta 1856 ženi zunanjega ministra Napoleona III. Eduarda Thouvnela jeruzalemski patriarh. V Vatikanu so opozorili, da kanonsko pravo katoliške cerkve prepoveduje odtujitev svetih relikvij. Nekateri predstavniki cerkve pa so izrazili dvom o pristnosti lesenega delca. Če bi vse domnevne dele Kristusovega križa zbrali, bi bil križ velikanski, poudarjajo. Pariški nadškof Jean-Marie Lustigner je avkcijiški hiši poslal protestno pismo. V njem je zapisal, da relikvija po cerkvenem pravu ne more biti prodana.

21. 12. 1994

Tak vidite, Božični svetki so mimo, pred nami je novo leto 1995. Vsi želejmo eden drugemu vse najboudše, nešteti želej nekomi vse ka un njemi želej, of njemi pa pravi: "Vaj, ti svinja grada." Pa tak si v heci ob takšon prehodi s staroga v novo leto istina želejmo, ka bi nan vsen dobro bilou. Liki ka de nan pa novo leto prneslo, se je pijtau moj pajdaš bela, pa si je zaspejavau edno božično pesem z nekšin inačičnin besedilon, po Slavsko:

Rdeča nam zvezda spet pridno miglja,
tri krake 'ma v levo, na desno pa dva.
Se v levo nagiba, od desne gre vstran,
za pot gor na kapo, pogoj je podan.

Nad Betlehem bela, je svetla prišla,
nad našimi kraji zardeva že vsa.
Se barva zelena spreminja, le v kaj?
Pigment ta koristen, rdi spet nazaj.

Je ljudstvu b'lo dano, da zvoli vsak sam
brez zvezde rdeče, najboljši organ.
Organ je zdaj zvoljen, pod zvezdo bo stal,
počasi le, v glavi si misli bo zbral.

Brat Džouži

Vojna paradižnikov

Prebivalci španskega mesta Bunol so že petdeseti uprizarili spomin na slavn boj paradižnikov, ki se je zgodil 31. avgusta leta 1944. Takrat se je namreč v priljubljeni mestni restavraciji razvel množični pretep. Vrh dogodka je bilo obmetavanje s paradižniki, v ta namen pa so pretepači porabili vse primerke iz kuhinje, zato so jih poimenovali paradižnikarji. Letos se je spominske bitke udeležilo 20.000 mož, za »naboje« pa so porabili okoli 20 ton pradižnikov. Mestno upravo je stala zabava 50.000 mark, največ dela pa so imele snažilke, ki so morale počistiti za razposajenimi bojovníki.

Je bil Marco Polo na Kitajskem?

Ali nas je Marco Polo (1254–1324), menda najznamenitejši popotnik po Kitajskem, naplahal?

Frances Wood, ugledna specialistka za Kitajsko, ki je sicer zaposlena v britanski knjižnici, zatrjuje: sin beneškega trgovca si je svoje pustolovščine enostavno izmislil.

Utemeljitev:

Marco Polo bi moral vsekakor prekoračiti kitajski zid, ki so ga začeli graditi v tretjem stoletju, vendar ga ne omenja niti z besedico. Ne opisuje niti pohabljenih ženskih nog, ki so bile takrat v prizadevanju za lepoto običajen pojav, in nikjer ne omenja čajnih ceremonij.

Potovanje Marca Pola naj bi potekalo v cikcakasti smeri, kar je popolnoma nesmisel.

Beneški raziskovalec naj bi tri leta preživel kot guverner v mestu Yangzohu, toda o znamenitih vrtovih tega mesta, takrat najlepših na svetu, ne omeni niti besede.

Raziskovalec ni zapustil niti enega samcatega spominka iz daljne Kitajske.

Teorija omenjene Angležinje se na kratko glasi: Marco Polo je očitno zapisal zgodbe svojega očeta, ki je veliko potoval po svetu.

Metulji za dober dan

David Barnes, lastnik farme metuljev v Edinburghu, skrbno bdi nad enim od svojih naraščajev. Na farmi imajo namreč nekakšen inkubator, kjer so izpolnjene vse zahteve za razvoj in rast redkih vrst metuljev. Ko odrastejo in se pokažejo v vsej svoji lepoti, jih na veliko veselje vseh ljubiteljev narave spustijo v divjino.

Nenavadna najdba

Izraelski arheologi so v Nahal Omerju Aravi, dolini med Mrtvim in Rdečim morjem našli na nenavadne ostanke preteklosti. Našli so namreč toaletni papir, za katerega domnevajo, da je star okrog 1300 let. Najdba namreč sega v 7. stoletje, ko je bil v Nahal Omerju znan karavanseraj eno zadnjih počivališč za trgovce, ki so z Orienta potovali v Gazo in druga tedanja sredozemska pristanišča.

In kakšen je pravzaprav toaletni papir iz davne preteklosti? Izraelski arheologi pravijo, da gre za približno deset krat deset centimetrov velike koščke iz mehke in tanke tkanine. Ker so to stvar našli v domnevni odpadni jami poleg karavanseraja in ker je stvar narezana na koščke, arheologi skorajda ne dvomijo o namembnosti teh artiklov. Ker je bilo v tistih časih s papirjem pač težko, so se prebivalci teh krajev očitno raje odločili za tkanino, kajti blaga je bilo na Vzhodu že od nekdaj v izobilju. Izraelski arheologi so ob tem priznali, da so na nekaj podobnih najdb pred tem našli že njihovi kolegi onstran meje, torej v Egiptu, kjer pa zaradi islamske sramežljivosti tovrstnih najdb očitno niso obešali na veliki zvon.

Reklamacija (III.)

Detetex, Spodnji Osrednjek Rab, 10. 8. 1981
Lepe pozdrave z dopusta na Rabu Vam pošiljajo

Milan, Milka in Pikica
Murska Sobota, 29. 8. 1981

Detetex, Spodnji Osrednjek
Spoštovana Mimica!

Ravnokar smo se vrnili z dopusta, upava, da ste prejeli našo kartico z Raba. Zelo nama je bilo žal, ko sva slišala za Vašo bolezen. Kako je kaj z vami sedaj?

Glede žabic za našo Pikico Vam sporočava, da bi potrebovali ponovno zimske, in sicer številko 5.

Prav lepe pozdrave in obilo zdravja
Vam želita Milan in Milka

Milka in Milka Smrekar
Murska Sobota, Ježeva 5
Dobrna, 25. 10. 1981

Spoštovana Milan in Milka!

Prav lepa hvala za Vajino kartico z Raba. Žal me je bolezen popolnoma odtegnila z mojega delovnega mesta. Že nekaj časa sem v Dobrni. Ta čas me bo zamenjala mlajša kolegica, ki bo poleg svojega dela poskušala vsaj delno reševati še reklamacije, seveda kolikor ji bo čas dopuščal.

Ne morem Vama povedati, kako mi je žal, da se je ta nesrečna zadeva toliko zavlekla. Svoji kolegici sem še posebej naročila, naj čimprej uredi to reklamacijo.

Lepe pozdrave Vama in Pikici pošilja
Mimica

Milka in Milka Smrekar
Murska Sobota, Ježeva 5
Spodnji Osrednjek, 23. 12. 1981

Spoštovani!

V odgovor na Vašo reklamacijo z dne 10. 10. 1980 Vam pošiljamo dva para otroških žabic številka dve. Obenem Vas prosimo, da nam oprostite za zamudo. Naša referentka za reklamacije je namreč že dlje časa na bolniškem dopustu, sama pa le s težavo zmorem svoje in njeno delo.

S tovariškimi pozdravi!
Francka Bezek

Detetex, Spodnji Osrednjek
Spoštovani!

Žal gre za očiten nesporazum, poslali ste nam enake žabice, kot smo jih prvič zavrnili zaradi slabe kakovosti blaga, poleg tega je naš otrok že zdavnaj prerasel številko dve. Pošljite nam prosim žabice za triletnega otroka.

Milka in Milka Smrekar
Murska Sobota, Ježeva 5
Spodnji Osrednjek, 21. 3. 1983

Spoštovani!

Opričujemo Vam se zaradi neizpolnjene reklamacije. Naša referentka za reklamacije je bila zaradi zdravstvenega stanja upokojena. Tovarišica, ki jo je nadomestila, pa je odšla v drugo podjetje. Glede na število reklamacij in reorganizacijo oddelka Vas prosimo za razumevanje. Vaši reklamaciji bomo ugodili čim prej.

S tovariškimi pozdravi!
Vodja odd. za splošne zadeve
Janez Kopun l. r.

Pikica Smrekar
Murska Sobota, Ježeva 5
Spodnji Osrednjek, 23. 3. 1983

Draga Pikica, Milan in Milka!

Lepe pozdrave Vam pošilja sedaj že upokojena – Mimica

(Se nadaljuje.)
Borivoj Repe

zvezde vam kažejo

OVEN

Ona: Zadovoljstvo, ki ga boš občutila, ti bo nadomestilo vsa odrekana, ki si jih vložila v dosego želenega cilja. Toda nikar se ne usvajaj, saj ni nič večno, predvsem pa to velja za čustva tvojega partnerja.

On: Kritično obdobje je sicer za teboj, vendar ti sploh ne bi škodilo, če bi se vedno pazil na svoje besede. Na delovnem mestu se ti ne piše nič dobrega, zato se raje potruji, da ti ostane vsaj to, kar imaš.

LEV

Ona: Kaj kmalu se bo pokazalo, ali je bila tvoja odločitev pravilna ali pa je bila le še ena od tvojih običajnih muh. Prijatelj ti bo sicer poskušal biti le naklonjen, ti pa ga boš razumela popolnoma napačno.

On: Nikar se ne pusti zvesti osebi, ki ve veliko manj kot ti. Je že res, da si sredi problemov in težav, a je najhujše že za teboj. Neki izziv ti bo v življenju prinesel prijetno nalogo, ki jo boš z veseljem opravil.

BIK

Ona: Posrečila se ti bo izpeljava načrta, ki se ti je že zdavnaj porodil. Toda kasneje se bodo stvari precej zapletle in potrebno bo kar precej spretnosti in domiselnosti, da se boš izklopala iz nastalega položaja.

On: Sedaj pa vidiš, kam te je pripeljalo tvoje neodgovorno ravnanje. Nekdo, ki si ga pustil na cedilu, samo čaka na ugoden trenutek. Raje stori prvi korak ti in se mu vsaj pošteno opraviči.

DEVICA

Ona: Nekdo iz tvoje stalne družbe si že dalj časa vztrajno prizadeva, da bi našel področje, kjer bi ti lahko kar najbolj škodoval. Poglej malo okoli sebe ali pa se kar najbolje zaščiti pred najhujšimi presenečenji.

On: Prijetni popoldnevi ti bodo prinesli dolgo željen duševni mir, pa tudi prav prijetno prijateljico, ki lahko postane tudi kaj več. Znanec z morja ti bo prinesel pozabljene stvari, ki te bodo spravile v precejšnjo zadrego.

DVOJKA

Ona: Nikar se ne spuščaj v tvegane napovedi, ampak si raje pusti malo več »igralnega« prostora. Prijateljica ti bo najprej zavidala, pozneje pa se bo vendarle uspela sprijazniti z novonastalim položajem.

On: Izlet ti bo prinesel dolgo pričakovano sprostitve, ki ti bo dala novih moči za doseganje ciljev. Posebno ugodno se ti bo pralo prav na ljubzenskem področju, saj se ti obeta nekaj, česar se boš še dolgo spominjal.

TEHTNICA

Ona: Nikar se ne opravičuj, saj si konec koncev govorila predvsem tisto, kar ti je narekovalo tvoje srce. Je že res, da si včasih muhasta in nepredvidljiva, toda tvoje ravnanje je bilo do sedaj še vedno iskreno.

On: Misel, da bi si ohranil trenutno razmerje, je sicer zelo prijetna in mamljiva, toda vedno težje uresničljiva. Delo te priganja od vseh strani in le še vprašanje časa je, kdaj te bo vse skupaj odneslo s seboj.

RAK

Ona: Trenuten razplet dogodkov ti ne bo omogočal kdo ve kakšnega mešetaranja s srčnimi zadevami. Drži se raje tistega, ki ga imaš, pa čeprav je nekdo drug veliko bolj mamljiv. Toda tudi veliko bolj nedosegljiv!

On: Ne glej tako strmo v prihodnost, več truda posveti svoji sedanjosti, ki sploh ni cvetoča. Poslovni sestanek ti bo sicer prinesel nekatere namige in poti za kaj več pa se boš moral še presneto potruditi.

ŠKORPIJON

Ona: Presenečenje, na katero se pripravljáš že dalj časa, se ti bo popolnoma posrečilo in rezultati ne bodo mogli izostati. Prijatelj te bo povabil na prijeten pomenek, ki pa se bo končal malce drugače kot ponavadi.

On: S pretiranjem lahko preslepiš marsikoga, vendar pa ne tistega, ki te pozna že od ranega otroštva. Raje odkrij svoje srce in težave, saj boš tako kaj kmalu opazil, da si v svojih stiskah vse prej kot osamljen.

STRELEC

Ona: Vse preveč si zaskrbljena s tem, kako ustreči drugim. Zakaj ne bi enkrat najprej pomislila tudi nase. Svoja zanimanja boš razširila na povsem nova področja, kjer te čaka še marsikatero neprijetno presenečenje.

On: Nekdo te bo z milimi pogledi kaj hitro omeščal in te popeljal na popolnoma druga pota, kot si jih načrtoval. To bo sicer popolnoma zmedlo tvoj ustaljeni ritem po drugi strani pa ti bo prineslo neslutene avanture.

KOZOROG

Ona: Našla boš toliko časa, da boš priskočila na pomoč komu, ki te bo najbolj potreboval. Toda poskusi poskrbeti tudi za svoje probleme, saj se ti na obzoru bližajo karseda črni oblaki. Toda nikar se ne ustraši!

On: Po zoprnih poslovnih pogovorih ti bo prijeten klepet s prijateljico pravi balzam za prenapete živce. Prisluhni njeni zgodbi in kaj kmalu boš našel v njenem življenju prostor tudi za svojo »malenkost«.

VODNAR

Ona: Uspejo ti bo izpeljati nekaj, kar že dolgo načrtujejo, pri tem pa boš prišla navzkriž s sodelavci, ki so načrtovali nekaj povsem podobnega. Nikar se ne pusti zvesti, ampak raje poberi smetano, dokler je še kaj.

On: Sprejel boš povabilo na prijetno zabavo, kjer boš ponovno v svojem starem elementu. S tem se boš sicer zapletel v precej prijetno avanturo, ki ti bo nakopala težave, vendar se boš kaj hitro znašel.

RIBI

Ona: Ali si res želiš pretrgati staro ljubzensko zvezo ali je to le tvoja trma? Partner bo zaradi tega zelo prizadet in ti ne bo kar tako odpustil. Preveč živiš samo za danes, premalo misliš na jutri, na večer pa kar pozabljaš.

On: Imaš srečo, da z lahkoto pozabljaš vse, kar je v tvojem življenju neprijetnega in preživetega. Več pozornosti pa boš posvetil radovednim očem, ki že dalj časa sledijo tvojim včasih celo smešnim avanturam.

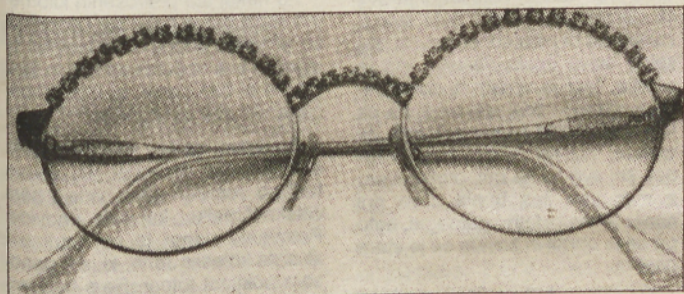
za vsakogar nekaj

Madeži od voska

Prihajajo prazniki ob koncu leta, ko bomo spet prižigali svečke, tako kot za minuli prvi november, dan mrtvih. S svečkami pa je večasih križ, saj se z voskom lahko tudi umažemo, še posebno otroci, ki radi prižigajo svečke. Madežev od voska na platnu se lahko znebite tako, da ga potopite v mrzlo vodo in rahlo zdrnete. Vosek odstopi in madeži, ki ostanejo, izginejo pri naslednjem pranju. Seveda med prazniki zaradi boljšega razpoloženja prižgemo sveče tudi v stanovanju. Če imate madeže od voska na medeninstih ali srebrnih svečnikih, jih polijte z vrelo vodo in takoj zdrnite do suhega z mehko krpo. S pohištva pa se voska znebite tako, da ga zdrnete s krpicco, pomočeno v olivno ali solatno olje. Nikoli pa madežev ne strgajte z nožem. Če vam vosek kane na preprogo, ga previdno delno posnemi, ostanek pa zdrnite z bencinom ali čistim alkoholom. Če madeži ne izginejo popolnoma, položite nanje pivnik in jih zlikajte.

Tudi očala so nakit

Kovinski okvirji za očala so zadnji dve leti zelo modni, celo tako zelo, da ponekod že spodrivajo razkošne plastične. Vračanje h klasičnim modelom iz tanke kovine pomeni hkrati tudi vračanje h gracioznemu stilu nošnje okrasja, brez katerega ni mogoče v nobeni ženski pa tudi moški garderobi. Sloviti Moschino je izbral zlat okvir za očala, rahlo ovalne oblike, celoten zgornji lok pa je posejan z drobnimi biserčki. Da, tudi očala so lahko nakit.

Termovke

Termovk ne uporabljamo pogosto, zato velikokrat vrnjajo po zatoihem. Hranite jih na zračnem suhem mestu, vednar odmašene, in neprijetnega vonja ne bo.

Termovk ne polagajte v vodo in jih ne shranjujte

na mokrem, ker jim vlaga, ki se hitro zaleze med oblogo in vstavke, škodi.

Tople pižame ne nalijte čisto do grla, med tekočino in zamaškom naj bo vsaj centimeter prostora.

Preden napolnite termovko z zelo vročo tekočino, steklenico ogrejte nad paro; obrnjena naj bo z glom navzdol.

Glasbene lestvice leta

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU
NSTSNMV

1. WITHOUT YOU - Mariah Carey
2. LOVE IS ALL AROUND - Wet Wet Wet
3. I SWEAR - All 4 One
4. TRUE LOVE - Kiki Dee & Elton John
5. THE SIGN - Ace Of Base
6. LOUIE LOUIE - Iggy Pop
7. THE FLINTSTONES - The B.C. 52's

7 veličastnih
LESTVICA LETA

1. PASTIRČE MLADO - Roberto Magnifico
2. MLINAR NA MURI - Chateau
3. PANDORINA SKRINJICA - Avia band
4. MON CHERY - Magnet
5. MI LJUDJE SMO KOT MORJE - Faraoni
6. LEP JE DAN - Anja Rupel
7. V NOVI DAN - Panda

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE
S KRŠČAKOM, CEKRON PA Z MARELOF

1. SPOMIN NA TVOJ POLJUB - Ans. Lojzeta Slaka
2. GAŠPERJI, TO SMO MI - Gašperji
3. BISERI SREČE - Čuki
4. ZLATA MAMICA - Ptujskih 5
5. VEČERNI ZVON - Ans. Alojza Grnjaka
6. LECTOVO SRCE - Ans. Franca Miheliča
7. KNJIGA ŽIVLJENJA - Ans. Nika Zajca

Kupon št. 52

Glasujem za skladbo:

- tuja
 - domača
 - narodnozabavna
- Ime in priimek ter naslov

Bliža se najdaljša noč v letu, ki jo preživimo slovesno v krogu domačih, prijateljev in znancev.

Za takšno slovesnost potrebujete slovesno frizuro. Ponujamo vam takšno kot jo vidite na sliki. Ne gre za klasične kitice, ampak za drobno svaljkane pramene las od zatilja do čela proti temenu, kjer se združijo v tesno baletno figo. Čeprav je pričeska povsem preprosta, boste z njo gotovo opazeni, še posebno, če se boste ob tem tudi lepo naličili in izbrali pravi nakit.

Kadi ali prh nikoli ne čistite z močnimi abrazivnimi sredstvi, s čistili za stranišče ali belili, saj bi z njimi poškodovali prevleko. Kadi prav tako ne smete uporabljati za razvijanje filmov ali za umivanje stvari z ostrimi robovi. Podlog, ki preprečujejo drsenje, ne puščajte v kadi ali kabini za prhanje, ker lahko pustijo trajne sledi. Če je kad poškodovana zaradi grobega ravnanja ali ima trdovratne madeže zaradi dolgotrajnega zanemarjanja, pokličite strokovnjaka, da jo kemično očisti in naredi novo oblogo. Rjavkaste madeže, ki zaradi trde vode nastajajo tam, kjer voda kaplja ali odteka, pa natrite s kisom. Če je madež trdovraten, položite nanj papirnato brisačo, prepojeno s kisom.

Letošnjo zimo bodo ženske nogavice očitno zelo aktualen modni dodatek. Običajne nogavice bodo dobile živopisno konkurenco z različnimi vzorci. Menda se bo našlo kaj za vsak okus: škotski karo, mreže, burlingtonski vzorci, pletene nogavice. Izbira bo precejšnja, potrebujete le malo poguma.

RADIO MV - MURSKI VAL - UKV
94,6 MHz (dopolodne tudi SV 646 kHz)

Petek - 5.40 Prebujate se z nami - 6.15 Vrtimo pesem leta - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini - 7.45 Mariborsko zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 9.10 Zamurjenci (kabaret) - 9.40 Osebnost leta - 10.30 Kinoventilator - 10.00 Poročila - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Danes do trinajstih - 13.30 Popoldne na MV - 13.30 Podjetja in obrtniki čestitajo in pozdravljajo - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Ob koncu tedna - 17.30 1 je 2 in 3 in 4 - 18.00 MV-dur - 18.30 Poročila BBC-ja - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 »Sipli mi« z Duškom in Sašom - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Sobota - 5.40 Prebujate se z nami - 6.15 Vrtimo pesem leta - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini - 7.50 Tržnica - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 9.15 Predstavljamo vam - 9.35 Razglasitev osebnosti leta - 10.00 Poročila - 10.30 Potepajte se z nami - 11.00 Sobotni gost - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Danes do trinajstih - 13.30 Popoldne na MV - 13.30 Podjetja in obrtniki čestitajo ter pozdravljajo - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 16.45 Silvestersko popoldne - 19.00 Pred novim letom - 24.00 Srečno novo leto

Nedelja - 00.00 Srečno novo leto - 1.00 Na novega leta dan - 8.00 Novoletno mače jutro - 8.30 Zamurjenci (kabaret) - 9.30 Srečanje na Murskem valu - 10.30 Nedeljska kuhinja - 12.00 Poročila - 12.30 Novoletno popoldne - 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Ponedeljek - 5.40 Prebujate se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini - 7.45 Porabsko zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 10.00 Poročila - 10.15 Evropa v enem tednu - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Danes do trinajstih - 13.30 Popoldne na MV - 13.30 Podjetja in obrtniki čestitajo in pozdravljajo - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Bilo je nekoč - 17.30 Šport - 18.00 S krščakom, cekron pa z marelof - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Dober večer, Beo - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Torek - 5.40 Prebujate se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini - 7.45 Ljubljansko zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 10.00 Poročila - 12.00 Poročila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.30 Poročila - 13.30 Popoldne na MV - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 V stiski - 17.30 Srebrne nit - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Mursko-morski val s Simono in Dušanom - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Sreda - 5.40 Prebujate se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini - 7.45 Zagrebško zvočno pismo - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 8.30 Mali oglasi - 10.00 Poročila - 10.15 NSTSNMV - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na MV - 13.30 Poročila - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Poslušamo vas - 17.30 Mali oglasi - 18.00 Na narodni farmi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Točno v sredo s Smiljo in Milanom - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Četrtek - 5.40 Prebujate se z nami - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini - 7.40 Svetuje kmetijski strokovnjak - 8.00 Poročila - 8.10 Dopoldne na MV - 9.15 Sedem veličastnih - 10.00 Poročila - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na MV - 13.30 Poročila - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 To sem jaz - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik Radia Slovenija - 19.30 Geza se zeza - 22.00 Vključujemo Radio Slovenija

Kuhajte z nami

Gostje si lahko
postrežejo
tudi sami

Še ne dolgo od tega bi se nam zdelo nevljudno in neprijazno povabiti v hišo goste, ki bi si morali postreči sami. Tudi gostje bi nam to gotovo zamerili. Toda novi čas in z njim tudi drugi ritem življenja je postavil stare utečene navade na glavo. Te nove navade so za sodobnega človeka prav tako gostoljubne in privlačne. Današnjemu človeku se zdi že samo po sebi umestno, da si postreže sam, in to ne samo v menzi, temveč tudi v prijetni družbi prijateljske družine ali na slovesnem sprejemu. Za prijateljsko samopostrežbo je najprimernejša oblika bife.

Gospodinja oziroma gostiteljci se lahko bolj posvečajo gostom, z njimi vred uživajo in se vesele. Večina dela mora biti opravljena pred prihodom gostov.

Za zaposleno ženo je ta oblika gostoljubnosti in prijateljskih stikov privlačna zlasti, če se odločimo za hladni bife. V tem primeru odpade zamudno kuhanje do zadnjega trenutka pred prihodom gostov. Priprava hladnega bifeja zahteva manj dela in pri primeri organizaciji ter pravočasnem začetku dela ji ostane dovolj časa, da se še sama uredi in ne pričaka gostov popolnoma utrujena. Prednost bifeja je tudi v tem, da ne potrebujemo kompletnih jedilnih servisov. Bife prenese različnost posode v materialu, od porcelana do kovinskih in keramičnih plošč, na katerih so lepo razvrščena jedila.

Hladni bife lahko dopolnimo z eno toplo jedjo (segedinski golaž, bograč) v posodi, s katero lahko jed občasno pogrejemo. Takšno jed postavimo nekje na varnem robu mize, da je lažje dosegljiva in je ne nosijo čez druge jedi.

Ob zabavni samopostrežbi, kjer gostje niso vezani na svoj stol, ampak se lahko gibljejo, se veliko prej in nevsiljivo razvije prijetno razpoloženje. V bifeju si gost izbira hrano kar sam. Vedno bo našel kaj takega, kar si želi. Ker smo ljudje različnih okusov in želja, bo tako za vse prav. Po končani zabavi je tako manj pospravljanja po stanovanju in v kuhinji.

Ogibajte se bifeja, ki predstavlja kulinarčno razstavo. Z njim boste spravili v zadrego goste, ki takih bogatih bifejev ne zmorejo, pa tudi tiste, ki jim ni do takšne konkurence, ker v nas iščejo le dobre prijatelje, dobre sorodnike ali dobre znance.

Za vse zgoraj navedeno je potreben dober in preudaren načrt, natančno moramo vedeti, koga in približno koliko gostov bo. Jodi pa poskušajmo čim bolj prilagoditi njihovi starosti, zdravju in željam, saj ljudi, ki jih vabimo, vendarle dobro poznamo.

Cilka Sukič

Skrb tudi pozimi

Balkonskim rastlinam, ki prezimujejo v kletih, moramo tudi v tem času namenjati pozornost in se ne zanašati na to, da počivajo in zato ne potrebujejo nobene nege.

Predvsem je potrebno, da jim priskrbimo dovolj svežega zraka, takoj ko se zunanje temperature dvignejo nad ničlo. Pri tem moramo paziti, da mrzli zrak ne piha naravnost na

rastline, saj bi lahko prišlo do ozebe ali podhladitve. Zdaj ko imamo vse rastline skupaj, jih temeljito pregledamo, če na njih ni bele mušice ali ščitaste uši. Lažje jih bomo uničili sedaj kot spomladi, in pelargonijo, čeprav se v sili škodljivci naselijo skoraj na vsako rastlino. Uspešno jih bomo uničili le, če bomo škropili večkrat zapored, a z različnimi pripravki.

SESTAVIL MARKO NAPAST	GIBANJE V ITALIJ 1820-1870	ŠTEVILKA ENA	NASLOV	PISATEL FEUCHT- WANGER	GRŠKA CRKA	DRAMA BUDJA SEUGE	VODNA ZIVAL
ARZENOVA RUDA							
DRŽAVA V ZDA							
REVEŽ							
ŠOLSKI RED, RECENZUA						SPOL V SLOVNCI	ZAVNEK KRIVINA
ETIOPSKI PLEMČ				PRELAZ MED AVSTRIJO IN ITALIJO	GUSTAVE FLAUBERT KOS CELOTE		
GRAM		GAVAL NASER NEN. FILO. ZOF (PAUL)					
VEZNIK			REŽISER CLAIR KEMICARKA CURIE				
VOJAK V NAPOLEONI NOVI GARDI							
ZEMELJSKI PLIN					STANE SEVER AMERISKO PISATELJI		
NORDIJSKA BOGINJA USODE						URAN	LATINSKI VEZNIK (IN)
DALJNO GLEJ							
SPEVO IGRA Z LAŽJO VSEBINO							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE: - Vodoravno: apreter, lla-
nero, bakelit, esejist, RTV, CT, TR, Said, post, KA, anketar, P,
one, lobanja, eternit, Rac, Omo.

Socialnomedicinska podoba nekaterih prekmurskih vasi v 30. letih

Prim. dr. Jože Zadavce

4

Prehrana je skromna in nezadostna. Kuhajo politi dvakrat ali enkrat na dan, pozimi pa trikrat. Pogosto se dogaja, da gospodinje ne znajo primerno pripraviti hrane. Tudi njih ovira delo.

V začetku aprila je skoraj polovica družin brez kruha. Primanjkuje jim dostikrat tudi zabele in živeža.

Nekateri živijo tudi od ribolova. Obleke mnogim primanjkuje, zlasti nedeljske. Perilo menjajo tedensko.

Umrljivost dojenčkov in majhnih otrok je velika. Zdravstveno stanje je slabo. Jetika pobere vsako leto več ljudi. V zadnjih časih se pojavlja griža v epidemični obliki. Razširjen je tudi trahom. Nekaj je golšavosti, precej je malarije. Splošni bolezn ni. Živijo še dovolj moralno.

Alkoholizem je precej razširjen. Pijejo zelo nezmerno, tudi otroci uživajo alkoholne pijače. Fantje se zelo radi prepejajo. Pogosti so umori. Ženijo se mladi, fantje z 20. dekleta s 17 leti. Pri ženitvi odločajo materialni dejavniki. Delijo si zemljo. Nekaj je tudi nezakonskih otrok.

Medsebojna pomoč je zelo v navadi. Zgodi se celo, da kmet kmetu hudo zameri, če ga ne prosi na delo.

V vasi je šola, zgrajena 1864. pritična, vlažna, v zelo slabem stanju. Ima tri učilnice, ena je v zasebni hiši na Gornji Bistrici. Učiteljskih moči je 5 in pet oddelkov. Šolski upravitelj ima stanovanje v šoli, ki ji pripada tudi vrt. Vse to pa je cerkvena last in šola plačuje najemnino (za šolo 10 din, za vrt 50 din).

V šolskem letu 1936-1937 je obiskovalo šolo 295 otrok (162 fantov, 133 deklic), pred 10 leti je bilo enako število fantov in deklic (244). - Priseljencev ni. Obisk reden. le spomladi in jeseni ga ovira poljsko delo. Tudi malarija in influenza sta vzrok izostanka. Prej so otroci bolj izostajali iz šole kakor danes.

Nastal je pritisk oblasti in sledila je kazen (denarna, če pa ni bilo denarja, so morali delati pri šoli). Otroci zunaj šole pomagajo pri raznem delu, so prepoznavni, pozimi se malo odpočijejo. Od tega je odvisen tudi uspeh učenja. Pri sajenju in okopavanju krompirja jih skoro polovico manjka. Šola je sredi vasi. Iz Gornje Bistrice do šole sta 2 km. Nadarjen otrok je povoljna. Otroci so brihtni in marljivi, za matematiko so precej dovzetni. V nadaljnje šole gre letno 2-3, obrti se jih uči malo. Osmi razred je končalo letos 8 otrok (3 fantje in 5 deklic). Javna knjižnica Z. K. D. v šoli. Izposojujejo knjige samo med šolskim letom.

Knjige so večinoma leposlovne. Ljudje jih radi berejo posebno pozimi. Knjižnica je bila ustanovljena 1934. leta na pobudo Z. K. D. in upravitelja. Ljudje so premalo napredni ali pa vsaj toliko, da uvidijo, da se danes majhno gospodarstvo ne »rentura«.

Vaščani so precej zadolženi, sedaj si pomagajo z denarjem medsebojno brezobrestno; v splošnem pa je tu malo denarja. Obdelava zemlje je lahka, zato so bolj ležerni.

V vasi sta gasilsko društvo in podmladek Rdečega križa. Vas ima pokopališče in kapelo. Konjederec je na Melincih.

Okrog hiše so brajše s samorodnicami: izabelo, šmarnico in klitonom.

Velika Polana

leži ob občinski cesti, 2 km severneje od banovinske ceste pri Hotizi. Vas ima podolgovato obliko v smeri Z-V, v dolžini 4 km in širini 700 m. Teren je močvirjen. Pred leti so bila sama močvirja, sedaj so jih kmetje že nekoliko izsušili s tem, da so skopali jarke in malo splanirali. Močvirne pašnike so spremenili v rodovitna polja. Navadno je suša, dežja ni po cel mesec, razen letos; toča se pa redko pojavi. Prizorov, kjer ob suši vse izgori, ni. Orjejo globoko, zato je zemlja bolj rodovitna, je črna, brez peska in kamna, ponekod pretežka za obdelovanje. Gnojijo bolj slabo, ker jim primanjkuje gnoj, za umetna gnojila pa ni denarja. Od kulturnih rastlin prevladuje koruza, manj pšenica, rž, proso, ajda, repa in zelje (letos so ga precej uničile gosenice, kakor sploh po vsej Sloveniji). Večinoma porabijo pridelke doma.

V tej kakor sploh v vseh prekmurskih ravninskih vaseh se mlati s strojnimi mlatilnicami na parni pogon. V poštev pridejo predvsem pšenica, proso, ajda, oves in rž, če se ne mlati s cepmi za kritje slamnatih streh. Kmet naprosi brezplačno 20-24 delavcev, ki pomagajo pri mlatvi. Mlatilnica zmlati na uro do 400 velikih snopov. Delo gre zelo urno od rok in v par urah ima srednje velik kmet v kašah rumeno zrnje, lepo zločeni kup slame, ki ji pravijo »oslica« in na podstrešju pleva, ki jih pozimi poklada živini. Po končanem delu se delavci okrepcajo z južino in s pi-jajo. Lastnik mlatilnice dobi svoje merične (od 5 kg), se zahvali gospodarju in lokomobilno zapusti z mlatilnico grunt. Kmet potem odsluži delavce. Živnoredja je srednje razvita. V vasi je selekcijsko društvo, ki propagira simodolsko pasmo. Kmet ima 2-4 glav rogatke živine. Ni družine brez krave in ne brez zemlje. Najbogatejši kmet v vasi ima do 16 oralov zemlje. Taka sta 2. Največ družin pa ima 3-7 oralov zemlje, manj jih je, ki imajo 8-10 oralov. Konj v vasi je malo.

Skoro vsako leto se pojavi svinjska kuga ali rdečica. Te bolezni zmanjšujejo donos še precej dobro razvite prašičje reje.

Teren je ugoden za sadjarstvo, ni pa umnih sadjarjev. Skozi vas vodi banovinska cesta iz Turnišča proti Sv. Martinu z 2 stranskima občinskima cestama; ceste so v slabem stanju. Dovož k njivam je težaven. Hiše so snažne, bele, skrite med drevjem, razstavljene v dolžini par km na desni strani potoka Črnca, ki nikdar ne usahne; ob njem so vrelci. Prevladujejo zidane hiše, nekaj iz blata in lesenih, ki so starejše. Drv primanjkuje, prav tako tudi gradbenega lesa. Zidane hiše so krite z opeko, druge s slamo. Navadne so grajene na ključ, kjer pa ni prostora, so podolgovate. Večinoma imajo dvosobna stanovanja z lesenim podom. Stanovanja so razmeroma suha, nekoliko manj v zimskem času. Stanovanja v higienskem oziru ne ustrezajo. So pretesna. Gnojišča so navadno na dvorišču. Umetnih je 10. Stranišča so nehygienična, zbita iz desk, navadno pri svinjskih.

(Nadaljevanje prihodnjič)

23. 6. 1993-2. 9. 1993

6.500 km s kolesom po Evropi

Sergej Kaučevič

7.

Nekaj dodatne energije je zahtevala tudi neverjetno gosta megla, v kateri sva videla le pet do osem metrov pred seboj, tako da sploh nisva imela nobene predstave, za kakšen teren gre. Nekajkrat je le malo manjkalo, da bi se zalelela v črede jelenov, ki so stali na cesti. Še večje težave so nama povzročali pri spustu.

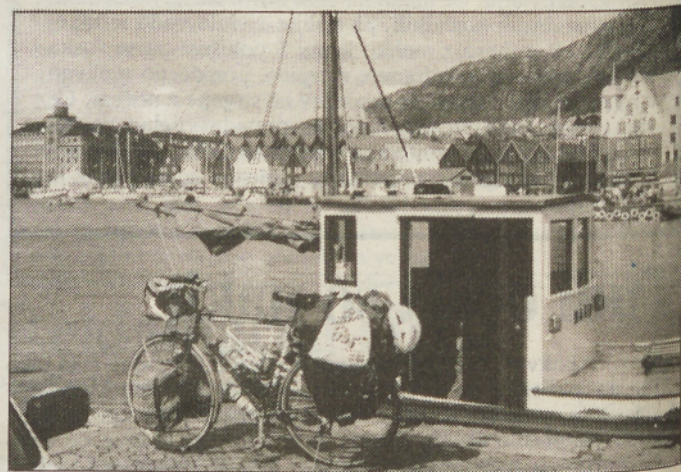
V takšnih razmerah so zelo nepredvidljivi, saj se podobno kot kokoši nikakor ne morejo odločiti, na katero stran bi jo ucvrli. V eni od prejšnjih etap se je celo zgodilo, da so za nekaj minut onemogočili promet na glavni magistrali med severom in jugom države in povzročili velikanski zastoj. Ljudem v takšnih razmerah svetujejo, da ohranijo mirno kri, saj je poškodba živali kaznivo dejanje. Poleg tega se je treba zavedati, da smo vsiljivci mi in ne oni, saj potujemo skozi njihov življenjski prostor.

Na vrh sva prilezla ob štirih zjutraj, po treh urah kolesarjenja. Ze na poti sva se sprijaznila, da z lepim razgledom ne bo nič, tako da razočaranje ni bilo preveliko. Tolažila sva se predvsem z dejstvom, da tu sonce itak redko vidi, mogoče enkrat na teden. Zato sva se pri dveh stopinjah nad ničlo in močnim vetrom samo malo sprehodila okrog zgradbe, ki je namenjena prikazovanju filmov o rtu in prodaji spominkov. Ob tej zgodnji uri je bila seveda zaprta.

Poisкала sva znameniti globus, na katerega sem poleg že obstoječih dodal še nalepko Slovenskih novic, in izbrala vsak po en kamen za spomin. Malo sva še poklepetala z nemškimi in francoskimi motoristi, ki so zasedli prostoren in kar je najvažnejše ogrevan WC, nato pa pohitela nazaj v mesto.

Med spustom naju je tako zelo zeblo v roke, da sva si nadela plastične vrečke, čežnje pa potegnili še nogavice. S tako zaščito sva nekoliko težje zavirala. Doma niti nisva pomislila, da bova v poletnem času, ko so pri nas od vročine komaj dihal, potrebovala rokavice.

V honnigsvaškem turističnem centru sva se še zadnjič čudila neverjetno lepim fotografijam sončnega North Capea, nato pa sva se vkrcala na ladjo proti celinei.

Johnovo kolo je bilo že na mnogih celinah

Po treh tednih kolesarjenja sva se obrnila proti jugu. Zelo sva si želela, da bi naju sonce scvrlo, saj sploh nisva imela občutka, da je poletje. Igor je včasih hudomušno dejal, da naju zdaj res zebe, da pa mora biti poleti tu kar prijetno. Že vnaprej sva se veselila vetra v hrbet, saj sva se na poti proti severu z njim ves čas borila. Dva dni nama je res izdatno pomagal, nato pa se je obrnil in začela se je stara pesem.

Ko sva se bližala finski meji, se je teren zravnil. Misli sva, da se nama je sreča tokrat le nasmehnila in da se bova vozila po zložni poti vse do Helsinkov, vendar sva se ušela.

Mejo sva pretopila v Karigasnemi in bila nad njim razočarana, saj je še najbolj spominjal na kakšno zapuščeno vojaško bazo v Sibiriji. Naravnati sva si morala ure, saj je finski čas uro pred našim, evropskim.

Takoj za mejnim prehodom sva naletela na serijo zelo strmih vzponov, ki so si sledili celih sedemdeset kilometrov. Ob cesti brez vsakega ovinka skozi mogočne gozdove sva dobila vtis, da so gozd enostavno posekali in zgradili cesto brez upoštevanja zahtevnega terena. Strmi klanci so povzročali veliko težav tudi prikolničarjem, ki so se mimo naju zakadili s 120 km/h, da so prisopihali na vrh naslednjega klanca.

Po nekaj sto prevoženih kilometrih skozi bujne gozdove Laponske se je teren popolnoma zravnil in izgubila sva občutek za kraj in čas. Če ne bi bilo ceste, bi bila prepričana, da sva se izgubila.

Še dobro, da sva s seboj tovorila dovolj hrane in vode, saj včasih tudi po ves dan nisva videla bencinske črpalke, kaj šele trgovine. Potovanje nama je popestril avstralski kolesar John, ki je s ponosom pokazal fotografije s kolesarjenja po Aljaski, Mehiki in Kilimandžaru, midva pa sva mu opisala razmere v Sloveniji. Veliko truda sem vložil v prepričevanje, da pri nas ni nobenih spopadov, teroristov..., vendar ga nisem povsem prepričal.

V Inariju majhnem prijaznem mestecu, sva povsem po naključju naletela na skupino slovenskih študentov, ki so z avtobusom potovali po Evropi. Zelo sva se jih razveselila, saj sva se po doitem času lahko pogovarjala v domačem jeziku.

Laponska je najsevernejša fimska pokrajina, ki je z izjemo nekaj manjših mest skoraj nenaseeljena. Njeni prebivalci Laponci so večinoma potomci nomadov, nekakšni evropski Indijanci. Nekateri od njih še danes živijo pod šotori, v stilu svojih dedov, sredi prostranih gozdov, daleč od cest in televizije.

(Se nadaljuje)

NADA,

Ferdo Godina VRNI SE 37

Treba ji je bilo pomagati, saj je bila zanjo pot iz kuhinje v sobo naporna. Sonja se je nato vrnila v kuhinjo, Lujza pa je šla ven pred preklitna vrata na stopnice, saj bo po spovedi župnik obhajal starce v kuhinji in ona ne bi bila rada zraven.

Okno Sonjine sobe je bilo odprto. Ker je iz sobe bilo vse slišati, se Lujza ni marala vrniti v kuhinjo. Premamila jo je radovednost, kaj bodo o sebi povedali starci.

Babica je najprej žebrala molitev, ki jo opravi grešnik pri spovedi: »Prosim duhovnega očeta za sveti blagoslov in tudi, da se odkrito svojih grehov spovem.« Nato je začela grehe naštevati:

»Včasih sem se zlagala.«

»Pa ni bilo kaj velikega?«

»O navadnih stvarih. Tudi zaklela sem. Saj veste, gospod župnik, da je naša družina zelo nesrečna. Zato človek včasih brez kumbe* ne more.«

»Kaj je s Sonjo?« je vprašal župnik in ni jemal v misel kumbe. »Ne bo se poročila?«

»Hodi s tistim zidarskim mojstrom, saj veste. Ta pa se ne mara poročiti. Je pa zelo dober človek. Radodaren. Vse pohištvo v tej sobi je on kupil.«

»Imate še kaj na duši,« jo je vprašal čez čas, ko je preletel pohištvo. »Mislim, da nič.«

Babica je dobila za pokoro tri Očenaše na dan in sicer za štirinajst dni, kar se je Lujzi zunaj na stopnicah zdelo preveč. To so mali grehi, če sploh so.

Za babico je prišla Ščapova Gejta. Lujza je osupnila, ker so bili grehi Ščapove Gejte mnogo hušji.

»Skozi okno sem gledala sosedovo hčerko in njenega dečka v parni na slami. Nista se nikaj skrivala.«

»Vi ste pa gledali?« je vprašal župnik.

»Sam hudobec me je zadržal, da nisem mogla od okna.«

Župnik na to ni nič rekel. Gejta je nadaljevala:

»Valištre** sem rada prenašala po vasi.«

»Pa ste povzročili s tem kaj hušega?«

»Včasih sem napravila pri hiši nemir.«

»To je res greh. Jezus želi, da bi živeli ljudje v miru. Je zaradi tega kdo preklinjal?«

»Tudi preklinjali so.«

»Boga ste žalili. Njegova največja želja je, da vladata med ljudmi mir in ljubezen.«

Ščapova Gejta je dobila kar hudo pokoro. En teden bo morala moliti vsak dan žalostni del rožnega venca in litanije Matere božje. Lujza se ni premaknila s stopnic. Prišla je na vrsto Javorova Kristina.

»Nisem molila vsak dan pred spanjem.«

»Na Boga se le spomnite.«

»Včasih sem celo podvomila, če Bog sploh je.«

Župnik se je vznemiril in se presedel.

»Kaj ste dvomili?«

»Jaz nisem nikoli oskrnila zakonske postelje. Ravnila sva z možem, kakor je Bog zapovedal. Imela sem toliko otrok, kakor jih je on dal. Nekeč niso spovedovali mož, ki niso spustili tja, kamor je Bog zapovedal. Zdaj imajo toliko reči, da spočetej preprečijo, Cerkev pa temu početju nič ne reče. Vsak dela, kar hoče. Meso se lahko je tudi v petek. Prekleti in sveti delajo ob nedeljah in svetkih in Cerkev nič ne reče. Ljudje pravijo, da je Bog prestopil na stran komunistov.«

Župnik je nekaj časa molčal.

»Podvomiti v Boga je velik greh.«

»Zakaj pa zdaj Cerkev drugače govori, kakor je v naših mladih letih? Zato se mi včasih zdi, da Boga sploh ni.«

»Joj, ne tako. Premislite, obžalujte in v Boga in njegovo modrost, previdnost in milost le trdno verujte.«

Kristina potem ni več nič rekla, ker je bila jezna. Lujzi se je zdelo čudno, da je dobila za pokoro samo pet Očenašev in pet Zdravih Marij, ki naj jih moli štirinajst dni.

Brunečev Adam je prišel zadnji na vrsto. Bal se je, zato je spuščal ženske, da so šle naprej. Njega je Lujza razločno slišala, ker je bil gluhi in sta z župnikom burčila*, da sta se lahko razumela.

»Včasih ponoči grem k vdovici.«

»Kako k vdovici?« se je začudil župnik.

»K vdovici. Saj sem jasno povedal.«

Ves Orlovšček je vedel, da hodi k Raščanovi Mileni, ki je bila dvajset let mlajša od Adama. Lujza je bila presenečena, da starci tako odkrito govorijo. Ona se zaradi fantov ni nikoli spovedala.

»No, to je pa bolj za mlade,« je menil župnik. »Pa si ona z vami to želi?«

»Pa še kako! Včasih me ona prosi, naj pridem, včasih jaz njo. Pravi, da mladih fantov ne mara. Ni zadovoljna z njimi.«

»Slab vzgled dajeta ljudem.«

»Saj drugi tudi tako delajo, gospod župnik.«

Lujza je silil smeh, ker je Adam s tem osvrknil samega župnika. Tudi župnik je dobil otroka, ko je bil nekje v hribih še kaplan in so ga po kazni poslali v to faro. Ima namreč sina, ki študira, kar je bilo znano. Tudi Adamova pokora ni bila velika: deset Očenašev in

Zdravih Marij na en teden. O tem, da bi Adam ne več hodil k vdovici, se nista več pogovarjala.

Župnik je nato odšel v kuhinjo. Tam so spet vsi klečali, le babica je sedela za mizo. Molili so glasno Očenaš, medtem ko je župnik obhajal.

Po obhajilu se je s starci šali, kakor da se ne bi nikoli menili o svojih skrivnostih. Ko so drugi odšli, so Dominkove ženske župnika zadržale na malici. Narezale so mu šunko in dale iz čebra domače klobase, ki se jih je tu in tam držala zaseka. Prišla je Lujza in župnika prosila, naj bi prišel še k očetu. Ker pa ni imel s seboj več hostij, je obljubil, da pride drugič.

Lepo so mu postregle in lepo servirale, nato so vse tri z njim sedle za mizo. Vedle so se domače in sproščeno. Poznal je usodo obeh: Nade in Sonje. Celu njune najzaupnejše stvari niso bile skrite pred svetom. Tudi župnik je bil ljubljenec žensk. Marsikatera je šla rada samo k njemu k spovedi ali samo k njemu k maši. Bil je še vedno lep in njegov nizki pojoči glas je bil še posebno privlačen. Bil je umirjen in odkar je prišel sem na faro, ni bilo nikoli slišati, da bi bilo z njim kaj narobe. Z Dominkovimi si niso imeli kaj prikrivati, zato so se sprostiti.

»Zdenka in Tatjana sta pridni pri verouku,« je rekel župnik in s tem skušal pohvaliti Sonjo zaradi njenih hčerk.

»Ce ne bi imeli obe z Nado babice, ne vem, kako bi šlo.«

»Življenje nazadnje le kako steče,« pravi župnik.

»Mora,« pribije Sonja. Župnik je čutil, koliko energije je v njej. V vseh treh. Vse je življenje temeljito preskusilo. Izpostavljene so ostremu vetru, ko njega varuje duhovniški poklic.

»Tvoja otroka pa sta še majhna,« se je obrnil k Nadi, ki je molčala. Uprla je oči v župnika. Njen vrat je bil okrogel, rahlo zalit, spodaj s privlačnim jarkom. Okrog vratu je imela zlato verižico, po kateri je drsel rumen sij, ko je zganila z glavom:

»Majhna sta še,« je ponovila za župnikom.

»Pa k verouku bosta prišla, ko bo čas?«

»Kaj pa drugače!«

»Tako je prav. Vedno vas občudujem, Dominkovice. Babica, vi ste itak heroj, Sonja in Nada pa gresta po vaših stopinjah. Mnogo vzdržite.«

»Moramo,« je rekla Sonja.

»Kam bi pa prišle, če ne bi vzdržale,« pritrdi babica.

Župnik je dolgo ostal pri njih. Potem je Nada, ki je rada molčala in če se je le dala, nagnila kozarec, z avtom odpeljala župnika nazaj v župnišče.

Ko sta babica in Sonja ostali sami, sta bili nabiti vsaka s svojo novico. Sonja je babico prehitela. Žarela je od radosti. Zdelo se ji je, da se ji je sreča vendar nasmehnila. Ali je sploh mogoče, da bo kdaj živila brez neprestanega strahu pred starostjo. Edino v poroki in v dobrem možu je videla svojo rešitev. In te se je z vso močjo, ki jo je premogla, oklepala. Samo to jo je vedno trlo.

* kumba - kletev

** valištra - opravljanje, čvekarije

* burditi - glasno govoriti, delati hrup

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ob 35. obletnici tragične smrti arhitekta Franca Novaka

»Tisti, ki se podaja v to stvar, potrebuje manj talenta, a precej več ljubezni, srca in duše!«

Ravno v teh dneh je minilo 35 let od tragičnega dogodka, ko je v prometni nesreči ugasnilo življenje inženirja arhitekture Franca Novaka, tedanjega direktorja Projektivnega biroja, člana okrajnega in občinskega sveta za komunalne zadeve in urbanizem ter zaslužnega gradbenega strokovnjaka, njegove žene dr. Leice Sedlaček – Novak, predstojnice ginekološko-porodniškega oddelka bolnišnice v Murski Soboti, in študentke arhitekture Majde Kocmur. Novakova hčerka Maja, ki je takrat obiskovala gimnazijo, pa je dobila življenjsko nevarne poškodbe, vendar je preživela. Do tragičnega dogodka je prišlo 18. decembra 1959 okrog pol osmih pri vasi Sračinec v bližini Varaždina, na cesti, ki vodi iz Maribora v Zagreb.

Premožni so mu utrli pot

Arhitekt Franc Novak – Feri se je rodil 16. oktobra leta 1906 v Murski Soboti. Njegov oče je bil gradbeni mojster, kar dokazuje, da »jabolko ne pade daleč od drevesa«. Po končani osnovni in meščanski šoli je delal kot zidarSKI vajenec pri stricu, ki je bil gradbeni mojster v Murski Soboti. V težavnih življenjskih razmerah je v prejšnjih obdobjih delovodsko in srednjo tehniško šolo v Ljubljani, vmes pa se je preživljal kot delavec in kasneje kot zidar na raznih prekmurskih gradbiščih. Prav v tem času so v Bogojini gradili Plečnikov cerkev, kjer je kot zidarSKI pomočnik pomagal pri njenem dokončanju. Med študijem na fakulteti so ga podpirali premožnejši meščani Murske Sobotice, in sicer tako, da so pri njem naročili projekte enodružinskih vil in mu jih tudi plačali. S tem denarjem je začel študij arhitekture v Pragi, a se je že po nekaj mesecih preselil

mladi leta 1940. Maja istega leta je napisal načrt za murskosoboško osnovno šolo. Ko so kot okupatorji Nemci zamenjali Madžari, je načrt za osnovno šolo dopolnil, in sicer s projektantskimi opombami v madžarsčini, »je v diplomski nalogi« Arhitekt Franc Novak 1906–1959, življenje in delo« zapisala avtorica Tanja Borovšak. Pod vodstvom mentorja prof. dr. Fedje Koširja in doc. Crtomira Mihelja na ljubljanski FAGG – šoli za arhitekturo je to pomembno raziskovalno delo nastalo leta 1992.

Med soustanovitelji Mladega Prekmurca in Novega časa

Njegova napredna usmeritev ga je tesno povezala z osvobodilnim gibanjem v Prekmurju, ki ga je vodil njegov prijatelj, narodni heroj Stefan Kovač. Prav v hiši Novakove matere v Partizanski ulici v Murski Soboti je bilo več sestankov. Znano je, da je arh. Novak že pred vojno sodeloval s prekmurskimi intelektualci. Med drugim je

pripisujejo tudi zasluge pri obnovi stare soboške bolnišnice in gradnji novega otroškega oddelka v Rakičanu. Kakor je zapisal Miroslav Kokolj v knjigi Prekmurski Slovenci, je Feri Novak leta 1940 oblikoval spomenik prekmurskim književnikom v obliki zaprte, pokončno stoječe knjige. Ker pa se je tedanja oblast bala političnih manifestacij, so odlašali z njegovo postavitvijo, med okupacijo pa ga je dal župan Hartner celo odstraniti. Šele po osvoboditvi so ga znova

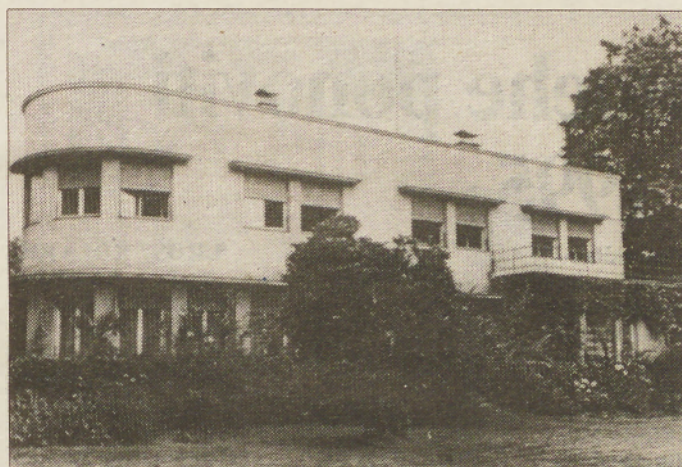

ZA ZNAMOVAL JE SVOJ ČAS – Uveljavljeni arhitekt Franc Novak – Feri, po katerem se imenuje ena izmed ulic v Murski Soboti.

postavili. Tik pred 2. svetovno vojno pa je bila po njegovih načrtih zgrajena nova osnovna šola v surovem stanju (dokončali so jo po 2. svetovni vojni, ko se je vanjo preselila gimnazija).

»Pokazal je, kaj je moderna arhitektura!«

»Arhitekt Novak je s svojimi projekti, ki so v največjem številu uresničeni v Prekmurju, predvsem v Murski Soboti, pokazal, kaj je moderna arhitektura. Vplival je tako na urbanistični razvoj mesta kot na arhitekturni izraz in celo na

NAJPOMEMNEJŠA HIŠA – Po Novakovih načrtih je leta 1938 nastala hiša dr. Štefana Vučaka, za katero je bila narejena tudi notranja oprema.

terem se prostori nizajo vzdolžno. Uporabljal je raje kvadratni tloris, za katerega je trdil, da omogoča boljše razporeditev prostorov. Ta razlika med osnovnima likoma je gotovo najbistvenejša značilnost. »Povzemamo iz omenjenega diplomskega dela Tanje Borovšak.

Več svetlobe in zelenja

V prvem obdobju svojega snovanja uvede arhitekt Franc Novak mnogo racionalnih rešitev, ki omogočajo ugodnejše bivanje: več svetlobe, več zelenja, bivalni del počiva z zunanjo teraso, ki je že del

nih, globoko socialnih načel. Zaradi teh je oblikoval smotrne prostorske organizme mimo tveganih larpurističnih gesel, organizme, ki so bili prežeti s plemenitim človekoljubnim občutjem. Vse te svoje značilnosti in nadarjenosti je razmahnil po osvoboditvi, posebno po opravljenem težkem obdobju obnove v stoletjih zapuščenosti in propadajoče rodne dežele, »je ob krsti Ferija Novaka v imenu Društva slovenskih arhitektov in Društva slovenskih urbanistov povedal njegovo prijatelj arhitekt Marijan Mušič.

Ko so leta 1954 ustanovili soboški Projektivni biro, su ljudje, ki so tedaj prihajali iz vasi v mesto, že začeli množično graditi vsak svoj dom. Tako so v biroju nastali »tipski načrti«, ki so bili napredni. Graditelji so morali načrt v celoti upoštevati, kajti arhitekt Novak ni dovolil, da bi jih spreminjali.

vrtu. Tako nastane prostor pred hišo – »zelenjavni vrt«. Novost je ravna streha. Zanimivo je, da je v tem obdobju pogosto v sklopu arhitekturnega projekta sledil še načrt za notranjo opremo, ki jo je Novak izdelal tako za kuhinje kot dnevne sobe, salone in spalnice. Ponavadi je naročnikom svetoval, kakšne naj bodo obloge tal ter jim izbral celo vrsto in barvo blaga za tapetiranje sedežnih garnitur. Sodeloval je z mizarji (Stefanečem in Sedonjo), z gradbenimi mojstri (Miholičem in Kirshfeldom), z mojstri za obdelavo kovin (Kofjačem), s kleparji (Lugom); torej je ves projekt obvladal s svojo ekipo obrtnikov.

V drugem obdobju (1938/1945) je izdelal le en projekt za enodružinsko hišo. Nastal je v Franciji, ko je bil v ateljeju pri Le Corbusieru. Novak je tedaj dopolnil svoje projektantsko znanje s tipičnimi elementoma, ki ju je Le Corbusier označil kot »novo arhitekturo«. To sta: novi konstrukcijski sistem s stebri (piloti) in s prekladami (kar omogoča svobodni tloris in vrt na strehi) ter vzdolžno okno (»Bandfenster«). Tudi ta naročnik je dobil v sklopu arhitekturnega projekta še načrt za notranjo opremo.

Obnovil Prekmurje

Poglavitno delo arhitekta Franca Novaka – Ferija pa že sega v obdobje po drugi svetovni vojni. Leta 1945 se je zaposlil pri okrajnem ljudskem odboru kot uslužbenec gradbenih resorjev, leta 1950 pa pri državni projektantski organizaciji Slovenija projekt – podružnica Maribor. Takrat so mu tudi priznali naziv inženirja gradbeništva. Kot član Društva inženirjev in tehnikov je bil eden od dvajsetih slovenskih udeležencev na kongresu arhitektov v Dubrovniku. Čas po drugi svetovni vojni pomeni najkakovostnejši vzpon domačega arhitekta in urbanista Ferija Novaka.

Iz marsikaterih pričevanj zvemo, da se je arhitekt Novak največ ukvarjal s problemom stanovanja. Dejal je, da potrebuje tisti, ki se podaja v to stvar, manj talenta, in precej več ljubezni, srca in duše za svoj poklic. Za pravega arhitekta naj ne bi bilo lepšega plačila kot videti srečnega človeka v domu, spočetem globoko v arhitekturnem srcu.

nekateri gradbene mojstre tedanjega časa. Vse svoje življenje in delo je posvetil rojstni pokrajini. Njegova predvojna arhitektura je zelo izstopala. Arhitekt Novak je s svojim delom bil in je prekmurski arhitekt. Ni sicer iskal izhodišč v tradicionalni arhitekturi, niti ni uporabljal lokalnih arhitekturnih prvin. Bil pa je velik domoljub in si je prizadeval, da bi svojemu mestu dal nekaj novega, kar bi pripomoglo k hitrejšemu napredku. Nov pristop, s katerim se je lotil projektiranja svojih predvojnih vil, je v očitem nasprotju s tradicionalno kmečko arhitekturo, ki jo je odklanjal. Najbolj ga je motila oblika tlorisa: nasprotoval je tradicionalnemu pravokotnemu tlorisu, v ka-

Po osvoboditvi je Franc Novak požrtvovalno vodil obnovo in preobrazbo Prekmurja, zlasti se v rojstnem kraju Murski Soboti, ki ji je s svojimi krepkimi, a skladnimi posogi odredil sodobnejši izraz. »Svoje delo je postavil v službo človeku in skupnosti. Z vsjo prizadetostjo umetnika se je zavedel težkih življenjskih razmer rojakov, ki so z znojem popili svojo grudo in odhajali v tujino na delo, ker jim krivični družbeni odnosi niso omogočali najosnovnejših življenjskih razmer. V najtežjih okoliščinah, često v brezupnem kljubovanju ofitelni družbi, je uspel, da je že pred vojno odločno nakazal napredne težnje v arhitekturi, napredne težnje, ki so osnovane na humanistič-

onalno-tehnični ureditvi in velja v Sloveniji upravičeno za doslej najboljšo tovrstno arhitekturo«. Poleg tega je izdelal načrte za lovski dom, banko in tipski načrt za vaško šolo, ki so ga s pridom uporabljali tudi drugod po Sloveniji. V ta okvir sodijo tudi zamisli o gradnji zavarovalnice in kompleksa stanovanjskih blokov ob južnem delu ulice Štefana Kovača pa tudi številni drugi projekti in posodobitve. Viri so tudi zabeležili, da je Feri Novak snaval velik kulturni center za gledališčem na križišču Kocjeve in Zvezne ulice, nedolgo pred prerano smrtjo pa je načrtoval gradnjo elektrarn na reki Muri.

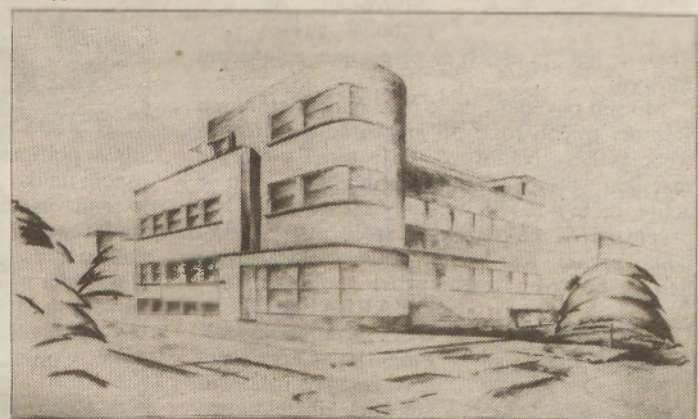
Nedvomno lahko pritrdimo omeni, da je arhitekt Feri Novak opravil v sorazmerno kratkem obdobju delo cele generacije. Odredil je oblike perspektivnega razvoja, polne neslutnega optimizma in skladnosti oblik. Šele z njegovo smrtjo se je javnost docela zavedla, da je z njim izgubila nadvse žlahtno osebnost in dragoceno oblikovalca, ki je, čeprav nasilno prekinjen pri delu, postavil trdne osnove za nadaljnji razvoj. To pa je mogel opraviti le zato, ker je bil globoko zakoreninjen v zemlji in ker je oblikoval svoj umetniški lik v nenehnem žrtvovanju svojih darov človeku in skupnosti. Bil je tih, razmišljajoč in nezahteven. Tih, kot je spokojna prekmurska krajina z valovanjem zlatega klasja, zamolklim lesketom tolimunov in šelestenjem jels.

Marsikdaj mu je zmanjkovalo časa

Vsi pomembni objekti pomurske in prekmurske metropole pa tudi mnogi spomeniki po vsem Pomurju so delo arhitekta Ferija Novaka. Z gradbenimi konstrukcijami in arhitektonskim oblikovanjem je v času svoje ustvarjalne poti pomurska naselja približeval sodobni slovenski razvojni poti in hkrati nenehno bogatil mlado zakladnico slovenske arhitekture. Pri gradnji blokov v ulici Štefana Kovača v Murski Soboti se je opiral na postfunkcionalistično arhitekturo, pri čemer so njihove forme obogatene z njegovo lastno arhitekturno govorico (portali). Oprijel se je zdave pravih sistemov, kar je v bistvu posledek racionalizma v arhitekturi, ki temelji na novem humanem pojmovanju človeka, ki

Od ravnih streh k novim oblikam

»V tretjem obdobju (1946/1959) opazimo pri projektiranju enodružinskih hiš bistvene spremembe. Prehod od predvojnih vil k »vojni hiši« se lepo vidi pri projektu za dr. Kousa, ki je nastal v novoustanovljenem Projektivnem biroju. To je ena zadnjih hiš, ki ima še ravno streho. Tloris je strogo funkcionalen in je kvadratne oblike. Stebrov, ki bi zagotovili »svobodni« tloris, ni, nosilni zidovi pritličja določajo tudi tloris nadstropja. Volumen stavbe ni kom-

SKICA ZA DELAVSKI DOM V MURSKI SOBOTO – Čeprav je gradnja stavbe (del današnje občinske zgradbe) nekoliko odstopala od prvotne zamisli, izstopa pa svojih značilnostih.

pozicija kvadratov, kock in vajev, ampak je samo kocka. Na fasadi pa ostajajo značilni elementi: obloge iz naravnega kamna, senčila »brisoje« v loži in tako dalje ... zunanja terasa je le še balkon, izhod na vrt je na zadnji strani, parcela je manjša, »park« pred hišo pa se je zmanjšal v »zeleni obhod« okrog hiše, »je med drugim omenjeno v delu »Arhitekt Franc Novak 1906–1959, življenje in delo«. Ravno v zadnjem obdobju svojega ustvarjanja je Franc Novak načrtoval gradnjo večjih javnih poslopij, zato ni nič čudnega, če je tovrstno graditeljstvo dobesedno izbruhnulo v šestdesetih letih. Kljub viharim in nevarnim časom za samostojno mišljenje ljudi mu je uspelo uresničiti mnogo projektov in celo začrtati urbanistični razvoj mesta. Industrijno je lociral na obrobju mesta, začrtal je osnovne cestne povezave, ohranil pa je zeleni grajski kompleks in Fazanerijo – rekreacijski center s kopališčem in športnim štadionom. Določil je najvišjo dovoljeno višino stavb, opredelil lokacijo mestnega središča in določil multicentrični razvoj mesta.

»Skladnost estetskega in funkcionalnega«

Po zamisli arhitekta Novaka so leta 1955 dokončali t. i. židovski blok v Lendavski ulici v Murski Soboti, tega leta pa so zgradili tudi nov soboški kino. Tedaj je F. Šijanec med drugim zapisal: »Veliki novi kino v M. Soboti je zaslovel po skladni estetski in funkci-

naj bi imel dovolj prostora okoli stavbnih površin. Pri tem ni zamenjal tudi okolice mesta, saj si je prizadeval uveljaviti značilno vaško in predmestno zidavo s hišami sredi vrtov. Prizadeval si je, da bi se prekmurske vasi ohranile kot tipično etnografska in funkcionalna celota.

Zahtev po načrtih je bilo v tedanjem času zares veliko, časa pa malo, tako da mu ga je zmanjkovalo celo za lov in nedeljske izlete ... Njegovi sodelavci poudarjajo, da je bil zelo dober detajlist in se je jezil, ker ni imel dovolj časa, da bi se sam do podrobnosti posvetil projektu. Seveda ni imel časa, saj je bil v Murski Soboti vse do začrtka šestdesetih let edini arhitekt.

Še v razmislek

Arhitekt Novak je v Murski Soboti naredil tudi veliko spomenikov, zato je škoda, da so ravno njegov spomenik na soboškem kopališču porušili in ga premestili v skupni grob s Sedlačkovi, ker najbližji svoji nišo imeli dovolj denarja za vzdrževanje groba. Ker je občina nekdanjo zagotovila to parcelo za zaslužnega občana Franca Novaka, bi o takšni odločitvi morali vsaj predhodno resno razmisliti. Prav tako tudi o organiziranju razstave, ker je o pokojnem arhitektu Novaku zbrano ogromno najrazličnejšega gradiva. K temu bi lahko pripomogli tudi občani, ki imajo morda kakšne stare fotografije in pisne dokumente, ki bi jih lahko prinesli v uredništvo Vestnika, kjer bi zbirali to gradivo in ga potem razstavili. MILAN JERŠE

na Dunaj. Tako se je leta 1930 vpisal v prvi letnik umetnostne akademije, na oddelek za arhitekturo pri profesorju Petru Bebensu. Franc Novak je na tej šoli študiral tri leta, dokler ga niso vpoklicali v vojsko. Čeprav še ni imel formalne diplome, so ga po končani vojaščini zaposlili na občini v Murski Soboti kot pogodbenega arhitekta.

Trubarjev drevored, grajska ploščad ...

Vsekakor velja omeniti, da je med leti 1934 in 1938 načrtoval in nadzoroval ureditev Trubarjevega drevoreda, grajske ploščadi, gradnjo mestnega kopališča, nogometnega stadiona, delavskega doma in še nekaj manjših stavb. »Toda ustvarjalni nemir ga je sredi prostovoljnega meščanskega društva, ki je bila takrat v Murski Soboti, silil k dodatnemu izobraževanju. Prebiral je članke in revije, ki so obravnavale dela znamenitih modernističnih arhitektov. Leta 1938 se je Novak odločil, da odide v Francijo, v atelje najvplivnejšega arhitekta in misleca moderne arhitekture Le Corbusiera v Parizu. Tu tekture Le Corbusiera v Parizu. Tu je ostal le nekaj mesecev. Po vrnitvi iz Francije je bil Novak nekaj časa v Murski Soboti, še istega leta pa se je odpravil na Dunaj. Ker je želel čimbolj izpopolniti svoje znanje, ki ga je terjalo njegovo pionirsko delo v Prekmurju, se je z umetnostne akademije prepisal na tehniško visoko šolo, na oddelek za arhitekturo, kjer so mu priznali predhodno šolanje. Leta 1940 je profesor Peter Behrens umrl. Novak je tedaj nadaljeval s projektom vile dr. Serbca v Murski Soboti, s čimer se je začel ukvarjati že v Parizu. Med študijem je že divjala druga svetovna vojna, ki ga je prisilila, da je zapustil Avstrijo, takrat del velikega nemškega rajha. V Mursko Sobotu se je vrnil spo-

SKLADNOST OBLIK – Načrt za murskosoboško prvo osemletko, kjer so bili dolgo časa tudi prostori gimnazije, je nastal že leta 1940.

bil eden od soustanoviteljev listov Mladi Prekmurci in Novi čas. Sodeloval pa je tudi pri organizaciji stavke gradbenincev leta 1936. Tudi med bivanjem v tujini se je družil z vodilnimi organizatorji slovenske KP, in sicer na Dunaju s Prežihovim Vorancem, v Parizu z Borisom Kidričem in Vitom Kraigherjem.

Njegova prva dela segajo v leto 1931, ko je projektiral hiše takratnih soboških meščanov Ferida Hirsšla – Keršovana (hiša stoji danes na Mladinski 38), Evgena Koltaja (hiša stoji v Cankarjevi ulici), dr. Jožeta Serbca in Foglerjeva hiša (v Prešernovi 10). Najpomembnejša pa je nedvomno hiša dr. Štefana Vučaka, ki je bila zgrajena po njegovih načrtih (tudi notranja oprema) leta 1938. V tistem obdobju so nastali tudi njegovi prvi urbanistični načrti za Mursko Sobotu in mestno kanalizacijo. Spominimo se samo kopališča, ki je bilo zgrajeno v letih 1934/35, urejenega parka z okolico gradu in delavskega doma iz leta 1939 (del sedanje občinske zgradbe). Novaku pa

Anketa

Letošnje uspehe ponoviti tudi v letu 1995

Ob letošnji razglasitvi najboljših športnikov, športnic in moštev za leto 1994 v soboški občini sta Športna zveza Murska Sobota in Sekretariat za družbene dejavnosti SO Murska Sobota pripravila sprejem, ki so se ga poleg športnikov udeležili tudi trenerji in športni delavci. Za dosežene uspehe so najboljšim izrekli vse priznanje predsednik SO in novi župan mesta Murska Sobota Andrej Gerenčer, podpredsednica IS Brigita Bavčar in predsednik Športne zveze Murska Sobota Stanko Kerčmar. Mi pa smo izkoristili to priložnost za anketo ter nekatere od njih povprašali, kako so zadovoljni z letošnjimi športnimi dosežki in kaj pričakujejo od prihodnjega leta.

ŠTEFAN VARGA – trener BD Mura iz Kroga: »Letošnja tekmovalna sezona je bila za naše društvo doslej najuspešnejša, o čemer zgovorno pričata dve zlati medalji s svetovnega mladinskega prvenstva in dve medalji z državnega prvenstva za kadete ter bronasti medalji z državnega mladinskega in članskega prvenstva. Ki jih je osvojil kanuist Borut Horvat. Te odlične rezultate pa so dopolnili Beno Sakač s tretjim in Miran Bokan s četrim mestom v pokalu Slovenije ter Horvat, Pajnar in Škraban z drugim mestom v moštveni vožnji 3 x C-1 na državnem članskem prvenstvu. Take rezultate bo v prihodnjem letu težko ponoviti, saj so svetovna prvenstva vsaki dve leti. Po tistem pa razmišljamo o svetovnem članskem prvenstvu.«

STEFAN ŠKAPER – nogometaš NK Beltinci: »Mislim, da je Nogometni klub Beltinci dosegel rezultate, ki jih je pričakoval le malokdo. Zato smo z doseženimi uvrstitvami v državnem prvenstvu in pokalnem tekmovalstvu zelo zadovoljni. Zelo sem tudi zadovoljen, da sem najboljši strelec prve

državne lige, ta uspeh pa pripisujem celotnemu moštvu.

Moram povedati, da je imel Nogometni klub Beltinci srečno roko pri angažiranju odličnega trenerja Pera Nadoveze, ki je uspel v moštvu marsikaj spremembiti. V prihodnjem letu si želim, da bi ponovili uvrstitev z jesenskega dela prvenstva, z malo športne sreče pa smo tudi lahko prvaki. Kar se tiče golov, bom zadovoljen, če poštvoim sedanjí uspeh.«

BARBARA BERDEN – atletinja AK Pomurje: »Čeprav sem letos zmagala na številnih atletskih tekmovanjih, z doseženim nisem povsem zadovoljna, saj bi lahko bilo bolje. Zaradi šolanja na športni gimnaziji v Ljubljani sem namreč premalo trenirala. Vseeno pa sem osvojila 6 prvih mest v skoku v višino in s 175 cm postavila državni rekord za mlajše mladinke. Kar petkrat sem nastopila za državno mladinsko reprezentanco. Preizkušala pa sem se tudi v skoku v daljavo. Več si obetam prihodnje leto, ko bom tekmovala za ŽAK Ljubljana in trenirala pod strokovnim vodstvom priznanega trenerja Džordževića, ki je tudi trener Bilačeve. Moja želja je, da bi preskočila 180 cm in se uvrstila na evropsko ali svetovno mladinsko prvenstvo.«

ERVIN KERČMAR – športni direktor NK Mura: »Leto, ki se izteka, je bilo za Nogometni klub Mura iz Murske Sobotе gotovo eno najuspešnejših, saj je dobila potrdilo pričakovanja. Mura je namreč našla svoj prostor v vrhu slovenskega nogometa in pot na evropsko sceno.

Poleg osvojenih dveh drugih mest državno prvenstvo in pokalno tekmovalje ter tretje mesto državnega prvenstva po jesenskem delu prvenstva in uvrstitev v polfinale slovenskega pokala to samo potrjuje. K temu pa velja še dodati, da so prav pri vrhu slovenskega nogometa tudi kadeti in mladinci Mure. Naša želja je in to tudi potrjuje trenutno stanje na lestvici in v pokalnem tekmovalstvu, da bi take rezultate ponovili tudi v prihodnjem letu in s tem potrdili pravilno delo v klubu.«

UROŠ KOLARIČ – letalec Aerokluba Murska Sobota: »Z letošnjimi tekmovalni dosežki sem zelo zadovoljen. Svoj največji uspeh sem dosegel na svetovnem prvenstvu v letenju z motornim zmajem, kjer sem zasedel peto mesto. Poleg tega sem tudi dosegel državni rekord v daljinskem preletu z motornim zmajem od Portoroža do Hodoša. Želim si, da bi tudi v prihodnjem letu doma in v tujini uspešno tekmoval. Predvsem pa si želim, da bi sodeloval na evropskem prvenstvu in v preletu Evrope od Barcelone do Varšave, kjer bo sodelovalo sto najboljših pilotov sveta.«

SONJA ROMAN – atletinja AK Pomurje: »Zelo sem zadovoljna z letošnjimi rezultati, ki sem jih dosegla na državnih prvenstvih, saj sem osvojila več prvih mest in postavila nekaj osebnih in pomurskih rekordov v posameznih tekaških disciplinah. Prva mesta sem namreč osvojila na državnem prvenstvu v krosu (do 15 let) ter na državnih prvenstvih v tekih na 600, 800 in 1000 metrov. V teku na 600 in 1500 metrov pa sem bila druga. Sodelovala sem tudi v državnih mladinskih reprezentanci na četverboju v Avstriji, kjer sem v teku na 400 m postavila pomurski rekord. Želim si, da bi uspešno tekmovala tudi v prihodnjem letu, na 800 m tekla pod 2:10,0 ter se uvrstila na evropsko mladinsko prvenstvo.«

FRANC MATKO – član UO NK Beltinci: »Naš klub je v letošnjem letu dosegel svoj največji uspeh v zgodovini. Zlasti smo ponosni na rezultate, ki smo jih dosegli v jesenskem delu prvenstva v prvi državni ligi, saj smo zasedli četrto mesto. V slovenskem pokalu pa se uvrstili v polfinale. Z malo športne sreče pa bi ti uspehi lahko bili še boljši. Poleg igralcev je k temu uspehu veliko prispeval trener Pero Nadoveza, ki je v tem kratkem času v Beltincih pokazal, da je velik nogometni strokovnjak. Naša želja pa tudi želja številnih ljubiteljev nogometa je, da bi s takimi uspehi nadaljevali ter se v državnem prvenstvu uvrstili med prvih osem, v pokalnem tekmovalstvu pa zmagali.«

SABINA JAKOVLEVIČ – karateistka KK Murska Sobota: »Z letošnjimi rezultati, ki sem jih dosegla, nisem najbolj zadovoljna, lahko bi bili boljši. Imela pa sem tudi smolo, saj sem na primer na evropskem mladinskem prvenstvu v Španiji zamudila le 0,1 točke, da se uvrstim v finale. Na mednarodnem tekmovalstvu v Italiji sem bila tretja. Sicer pa sem zmagala na številnih domačih tekmovanjih, na mednarodnih pa se uvrstila v finale. Želim si, da bi v prihodnjem letu dosegla boljše rezultate, za kar sem bom potrudila. Najbolj pa si vsekakor želim, da bi dosegla dober rezultat na evropskem mladinskem prvenstvu, kar ima tudi največjo vrednost.«

MIRKO ŠERUGA – tehnični vodja AK Pomurje: »Minula tekmovalna sezona je bila za naš klub ena najuspešnejših, saj so naši tekmovalci kar 29-krat stali na zmagovalnem odru, kar 56-krat so bili med dvanajstimi najboljšimi v Sloveniji in postavili dva državna rekorda. Člani in članice Atletskega kluba Pomurje iz Murske Sobotе so tudi 13-krat sodelovali v državni atletski reprezentanci. Veliko si obetamo tudi od rezultatov v prihodnjem letu, ko bo klub praznoval 30-letnico delovanja. V klubu imamo namreč nekaj nadarjenih mladih atletov in atletinj, ki so se že začeli uveljavljati. Prav ti bodo lahko v prihodnjem letu s pridnim delom dosegali boljše rezultate.«

Feri Maučec

Odbojarski klub Žibrat Ljutomer

Novinke prvakinje v drugi ligi

Kot kaže, po sledih izjemnih tekmovalnih dosežkov, ki jih dosegajo odbojkarji Ljutomer, z velikimi koraki stopa tudi ženska odbojarska ekipa Žibrat. Ljutomerčanke so kot novinke v drugi državni odbojarski ligi z izrednimi nastopi zasenčile drugoligaško karavano dvanajstih ekip in brez izgubljenega srečanja prepričljivo postale jesenske prvakinje. Drugouvrščena ekipa zaostaja že za šest točk, kar pomeni veliko prednost Ljutomerčank, ki potihoma že razmišljajo o uvrstitvi v prvo državno B-ligo. Po oceni predsednika in hkrati vodje kluba Petra Žibrata so doseženi uspehi plod trdega dela in resnega pristopa k vsaki tekmi. Dekleta so napredovala v kakovosti, še zlasti pa je ekipa veliko pridobila s prihodom Ukrajinke Svitlane Lukienko, ki se je odlično ujela in predstavlja največjo udarno moč ljutomerške vrste. Ob njej pa vedno bolj prihajajo v ospredje tudi Vrtnjakova, Kolarjeva, Senčarjeva...

Kot domala vsak klub, tudi odbojarsko ekipo Žibrata tarejo finančni problemi, toda ob dobrih tekmovalnih rezultatih se nadejajo denarne pomoči ljutomerškega gospodarstva. Želijo si tudi

Odbojkarice Žibrata iz Ljutomer – jesenske prvakinje v drugi državni ligi. Stojijo od leve: P. Žibrat (predsednik in vodja), Vrtnjak, Kolar, Lukienko, Kuhar, Žibrat, Premoš, Kosi (tehnični vodja); čepijo: Kosi, Ljubec, Šolštarič, Mlinarič in Senčar; manjka Zidar. (Posnetek: D.T.)

nekoliko ustrežnejši tretman in sodelovanje z domačo srednjo šolo, ki igralkam ne priznava v celoti statusa športnika. Vsekakor pa je najpomembnejše, da si je ženska odbojka v prleški metropoli zastavila načrtno delo in visoke tekmovalne cilje. Ob drugoligaški ekipi nastopa v tretji ligi tudi druga ekipa Žibrata. V tekmovalni sistem pa vključujejo tudi pi-

onirke in kadetinke. Drugo ekipo vodi Bernarda Sukič. Sicer pa je celotno organizacijsko delo v rokah Zorana Kosija, ki bo kmalu tudi postal selektor slovenske pionirske reprezentance.

V nadaljevanju drugega dela prvenstva v drugi državni odbojarski ligi pa naj bi Ljutomerčanke vodil novi trener in jih popeljal v prvo državno ligo. Niko Šoštarčič

Mali nogomet

Prvi in drugi

V Zalaegerszegu na Madžarskem je bil mednarodni turnir v malem nogometu za kadete in mladince ter za zimski pokal. Sodelovali sta tudi moštvi soboške Mure in dosegli lep uspeh. Med kadeti je Mura osvojila prvo mesto pred Haladašem in Pecujem. Pri mladincih pa je zmagal ZTE pred Muro in Haladašem. Za najboljša vratarja na turnirju sta bila razglašena: Talaberi (kadeti) in Nemec (mladinci). F. Bobovec

Atletski klub Pomurje Murska Sobota

Ena najuspešnejših tekmovalnih sezon

Minula tekmovalna sezona je bila za člane Atletskega kluba Pomurje iz Murske Sobotе ena najuspešnejših. To je nadvse razveseljuje, zlasti se, če upoštevamo, da pomurski atleti in atletinje delajo v zelo težkih razmerah, približno takih, kot so jih imeli prvi tekmovalci soboškega Sokola pred več kot 65 leti. V letu 1994 so namreč pomurski atleti in atletinje dosegli

29 uvrstitev med prvimi tremi in 56 uvrstitev med dvanajstimi najboljšimi v Sloveniji. Barbara Berden v skoku v višino s 175 cm v dvorani in Mojca Meglič v teku na 5.000 m 18:56,40 pa sta postavili nova državna rekorda za mlajše mladinke. Postavljeni pa so bili tudi številni pomurski rekordi.

Dosegli so jih: Barbara Berden v skoku v višino 175 cm in v daljavo 526 cm za ženske. Sonja Roman v teku na 400 m s časom 58,17, na 600 m s časom 1:35,94, na 800 m s časom 2:12,27, na 1000 m s časom 2:58,54, na 1500 m s časom 4:41,92 v konkurenci deklic, mlajših in starejših mladink. Mojca Meglič v teku na 3000 m s časom 10:35,40 in na 5000 m s časom 18:56,40 za ženske. Mateja Dražnik v metu krogle z rezultatom 11,56 m za deklice. Člani in članice AK Pomurje iz Murske Sobotе so tudi 13-krat nastopili v dresu državne reprezentance: Barbara Berden 5, Sonja Roman 3, Damjan Špur 2 ter Mojca Meglič, Mateja Dražnik in Rihard Madjar po 1. Najboljše uvrstitve na državnih prvenstvih so dosegli: Barbara Berden 7 prvih in 1 tretje mesto. Sonja Roman 7 prvih, 3 druga in 1 tretje mesto. Mateja Dražnik 2 prvi mesti. Mojca Meglič 4 druga in 2 tretji mesti. Damjan Špur 3 druga mesta. Rihard Madjar 2 tretji mesti. Poleg teh so se začeli uveljavljati tudi nekateri mladi ter talentirani tekmovalci in tekmovalke, kot so: Polonca Horvat, Anita Krančič, Petra Zonik, Marinka Čarni, Andreja Pintarič, Daniela Žalik, Valentina Jakopina, Tomaž Horvat, Denis Šeruga, Roman Fujs, Davorin Čelič in drugi. Po poškodbi pa se vrača tudi Melita Hajdinjak. Atletski strokovnjaki so tri atletinje AK Pomurje uvrstili med šest najboljših v Sloveniji. Barbara Berden je pri mlajših mladinkah druga. Pri deklicah do 15 let je Sonja Roman druga, Mateja Dražnik pa peta. Sicer pa je bila Barbara Berden razglašena za drugo najboljšo športnico Pomurja in najboljšo športnico soboške občine, Sonja Roman pa za drugo športnico soboške občine. Za uspehe, ki so jih v minuli tekmovalni sezoni dosegli atleti in atletinje AK Pomurja, pa imajo veliko zaslug tudi njihovi trenerji. Ki to delo opravljajo brez plačila. Kljub vsem težavam pa si v klubu želijo, da bi tudi v letu 1995 ponovili uspehe iz minulega leta in tako dostojno proslavili 30-letnico delovanja AK Pomurje.

Mirko Šeruga

Janez Sreš

V hladnem sredinem popoldnevu, ko so prve snežinke pred bližajočimi se božičnimi in novoletnimi prazniki za mnoge prinašale družinsko radost in zimsko veselje, se je množica ljudi na bratonskem pokopališču z bolečino v srcu poslovila od Janeza Sreša. Kruta usoda je hotela, da se je mnogo prezgodaj, v šestdesetem letu, še poln življenjske energije in načrtov, moral posloviti od svojih najdražjih, sorodnikov, sodelavcev, krajanov, športnikov in prijateljev.

Janez Sreš je bil povsod, kjer je živel in delal, cenjen in spoštovan kot izjemno prizadeven in dosleden. Kljub odgovornemu delu, ki ga je opravljal na vzgojnem in socialnem področju v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Veržej in Centru za socialno delo v Murski Soboti, KS Bratonci in soboškem izvršnem svetu, je bil ves predan kolesarskemu športu, ki mu je veliko pomenil. Bil je pojem kolesarskega športa v Pomurju. Takoj po ustanovitvi se je vključil v Kolesarski klub Prekmurje Beltinci in se najprej uveljavil kot tekmovallec, saj je bil zmagovallec prve cestne kolesarske dirke po Pomurju. Potem pa se je posvetil organizacijskemu in strokovnemu delu. V klubu je opravljal vse možne funkcije od predsednika, trenerja in direktorja dirke do sodnika. Pomembne funkcije pa je opravljal tudi v Kolesarski zvezi Slovenije. Kot uglednemu športnemu delavcu so mu tudi zaupali predsedniško funkcijo Zveze telesnokulturnih organizacij občine Murska Sobota. Za svoje nadvse uspešno športno delo je Janez Sreš prejel številna republiška in državna priznanja. Za dosežke pri amaterskem kolesarstvu je prejel celo zlato plaketo Zveze telesnokulturnih organizacij v nekdanji Jugoslaviji. Njegova velika zasluga je tudi, da je Kolesarski klub Pomurje iz Beltincev prejel najvišje priznanje za športne dosežke v Sloveniji – Blaudkovo plaketo.

Težko se je prijaznosti z dejstvom, da ga ni več med nami. Pogrešali ga bomo, toda njegova dela bodo ostala povsod, kjer je delal in soustvarjal. To pa bo najlepša oddolžitve njegovemu spominu.

Feri Maučec

Igor Kos, predsednik ŠD Radenska-Pomgrad MS

Ostati v prvi državni šahovski ligi

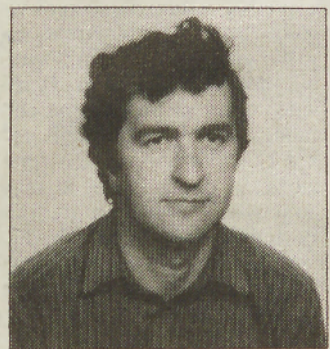
Šahovsko društvo Radenska-Pomgrad iz Murske Sobotice je letošnjo tekmovalno sezono sklenilo kot eno najuspešnejših. Kako jim je to uspelo in kaj si obetajo v prihodnje, o tem smo se pogovarjali s predsednikom društva Igorjem Kosom.

– Z oceno minule tekmovalne sezone ste gotovo zadovoljni. Kaj bi rekli?

»Letošnja tekmovalna sezona je bila ena uspešnejših. Postali smo zmagovalci prve slovenske šahovske lige vzhod in se uvrstili v prvo državno ligo med osem najboljših ekip. V prejšnjih dveh tekmovalnih sezonah smo namreč vselej zasedli nevhvalno drugo mesto, medtem ko smo letos zmagali prepričljivo, saj smo premagali vseh sedem nasprotnikov. Treba je povedati, da smo ekipo letos okrepili z dvema kakovostnima igralcema, saj sta se vrnila dva najboljša pomurska šahista – Miran Zupe, mednarodni mojster, in Štefan Cigan, mojster FIDE, ki sta igrala za državnega prvaka Metalno iz Maribora. Poleg tega pa smo bili uspešni tudi na drugih tekmovalnih. Tako sta Lea Števanec in Martina Marič (pionirka) na finalu državnega pokala v močni mednarodni konkurenci zasedli ekipno tretje mesto. Lea Števanec, Martina Marič in Neda Tompa so na državnih prvenstvih v svojih starostnih kategorijah zasedle druga mesta. Števanec je tudi igrala na svetovnem, Maričeva in Tompa pa na evropskem prvenstvu. Na državnem prvenstvu članice Lea Števanec zasedla sedmo, Katarina Marič pa osmo mesto (obe sta še mladinki). Števanec je igrala odlično in si visoko uvrstitev pripravila šele v zadnjem kolu.«

– SD Radenska-Pomgrad pa se je uveljavilo tudi pri organizaciji številnih turnirjev?

»Res je. Naše društvo se je uveljavilo z organizacijo tako imenovanih »vikend« turnirjev, ki jih ob pomoči zagnanih amaterskih delavcev prirejamo že nekaj let v raznih krajih pomurskih in ormoške občine.

Skupni zmagovalci letošnjih turnirjev je postal domačin mojster FIDE Boris Kovač. Posebnost teh turnirjev je, da je na njih sodelovalo tudi čez sto šahistov, večinoma amaterskih ljubiteljev šahovske igre. Letos smo že petič organizirali mednarodni turnir v aktivnem šahu, na katerem je zmagal hrvaški vele mojster Ognjen Cvitan, najboljši domačin Štefan Cigan pa je v močni konkurenci zasedel četrto mesto. Pravkar pa smo tudi končali sedmo prvenstvo Pomurja v aktivnem šahu.«

– V društvu tudi nenehno skrbite za vzgojo mladih tekmovalcev. Kako vam to uspeva?

»Lani je začela delovati srednja triletna šahovska šola, ki jo vodi mojster FIDE Boris Kovač. Ta šola je ena od štirih, ki delujejo po programu šahovske zveze Slovenije. Namenjena je predvsem mladim igralcem in igalkam, ki že solidno obvladajo šahovsko igro. Prvi letnik je uspešno končalo vseh enajst šahistov. Predvidevamo, da bi v začetku prihodnjega leta začela delovati še šahovska šola, ki bi jo obiskovali

drugi mladi ljubitelji šaha, iz njihovih vrst pa bi selekcionirali generacijo učencev, ki bi v šolskem letu 1996/97 obiskovali srednjo šahovsko šolo.«

– Kakšni pa so vaši načrti?

»Naš najpomembnejši cilj je, ostati v prvi državni šahovski ligi. Predvidevamo, da bomo ekipo okrepili z enim tujim vele mojstrom in se potegovali za četrto mesto. Slabost v ekipi je zasedba mladincev, saj nam že nekaj let ne uspe vzgojiti vrhunškega mladca. Imamo pa najboljši ženski naraščaj v Sloveniji in pričakujemo, da bodo dekleta tudi v letu 1995 dosegla podobne rezultate kot letos. Seveda pa bomo lahko vse naše načrte uresničili le, če bomo uspeli zagotoviti potrebna sredstva. Kljub precejšnji pomoči obeh pokroviteljev – Radenske in Pomgrada – ter drugih, ki nam pomagajo, pridobljena sredstva komaj zadoščajo za uresničevanje osnovnega programa dela. Sicer pa je osnova delovanja našega društva še vedno poštrenovalno amatersko delo večine naših članov.«

Feri Maučec

Pogovor z Zmagom Sagadinom

Sanjsko leto Smelta Olimpije

V tem času je Zmag Sagadin najbolj cenjen košarkarski strokovnjak v Sloveniji. Kako tudi ne, saj pod njegovim vodstvom slovenska članska reprezentanca in Smelt Olimpija dosegata odlične rezultate. Zmag Sagadin ima za seboj bogato košarkarsko kariero. Po končanem aktivnem igranju košarke v Celju je prevzel tamkajšnjo ekipo, ki jo je treniral 7 let. Potem se je za 4 leta preselil k TIMI MTT v Maribor. Zadnjih 10 let pa je trener pri Smeltu Olimpiji v Ljubljani. Od leta 1992 pa vodi tudi člansko reprezentanco Slovenije. V središču pozornosti je bil tudi na finalu slovenskega košarkarskega pokala v Radencih. To priložnost pa smo izkoristili tudi mi za pogovor o košarki.

– Začniva z državno člansko košarkarsko reprezentanco. Ali ste zadovoljni z rezultati minule sezone?

»Slovenska košarkarska reprezentanca se je v svoji kvalifikacijski skupini prva uvrstila na evropsko prvenstvo, ki bo od 21. junija do 2. julija v Atenah. To pove dovolj o naši kakovosti, saj se kaj več ni dalo narediti s to generacijo, ki je pri vrhuncu. Če bomo kompletni in ne bo posebnih težav, se bomo uvrstili tudi na olimpiado.«

– Ali ste pri tem tudi mislili tudi na Jureta Zdovca, ki zadnje čase ni igral v reprezentanci?

»Tudi nanj sem mislil. Upam, da bomo našli skupni jezik, saj osebno z njim nisem v konfliktu. Pri skupnem jeziku sem mislil na skupni interes, saj bo to verjetno zadnji podvig te generacije.«

– Kaj pa Smelt Olimpija. Ste zadovoljni s tem, kar ste dosegli, ali pa ste pričakovali več?

»Leto 1994 je bilo za Smelt Olimpijo sanjsko, saj smo postali evropski prvaki, zmagali v srednjeevropski ligi ter postali državni in pokalni prvaki. Krona vsega pa je uvrstitev v evropsko ligo. To so sanjski rezultati, ki mi jih je uspelo doseči s tem moštvom.«

– V tekmovalju evropske lige ste doslej dosegli dve zmagi. Ali je to manj, kot ste načrtovali?

Feri Maučec

»S tem izkupičkom sem v evropski ligi zadovoljen. Realno pričakujem, da bomo skupno dosegli od štiri do šest zmag ali skoraj polovico od štirinajstih tekem, s čimer bi se uvrstili od četrtega do šestega mesta. Prva razmišljanja so namreč bila, da bi bili srečni, če bi se uvrstili v evropsko ligo.

Zdaj pa so seveda apetiti vedno večji. Kot veste, pa na mnogih tekmah odločajo malenkosti. Smelt Olimpija je kljub zadnjim uspehom še premalo uveljavljen na evropski sceni, zato nam tudi sodniki večkrat niso naklonjeni.«

– To pomeni, da ste tako z rezultati Smelta Olimpije kot reprezentance zadovoljni?

»Prav gotovo. Če pa se bo uspelo Smeltu Olimpiji uvrstiti še v enotno evropsko ligo v letu 1996, potem je to maksimum. Zato vse bolj razmišljam, kako obdržati nivo, ki smo ga v zadnjem času v slovenski košarki dosegli.«

– Dušan Hauptman je naš najboljši košarkar. Kako si predstavljate Smelt Olimpijo brez njega?

»To vprašanje so mi postavljali že večkrat, tudi takrat, ko so odhajali iz Smelta Olimpije v tujino Zdovc, Čurčič, Kotnik ... Tudi brez njih smo z dobro pripravljenim moštvom in konceptom igre dosegli evropske

rezultate. To velja tudi za Hauptmana, ki igra odlično. Mislim, da bo Hauptman lahko še vsaj eno sezono uspešno igral pri Smeltu Olimpiji. Če pa bo odšel, bomo zopet morali spremeniti koncept igre.«

– Pri Smeltu Olimpiji imate nekaj zelo perspektivnih igralcev. Mislite, da bodo ti lahko ostali na evropski ravni?

»Pri Smeltu Olimpiji ne mislimo samo na danes, temveč tudi na jutri. Že doslej, ko so odšli iz Ljubljane nekateri igralci v evropske klube, so jih uspešno zamenjali mladi. Tu mislim predvsem na Daneua in Horvata. Poleg njih imam še zelo perspektivne igralce: Gorenc, Tušek in Milič. Za temi pa je zopet nova generacija mladih: Belina, Šetina in Stepanija.«

– S Smeltom Olimpijo ste zares dosegli fantastične rezultate. Kako dolgo pa še nameravate ostati v Ljubljani?

»Dolgo časa najbrž ne. Dogovor imam s Smeltom Olimpijo do leta 1996. Toda nekatere kritike v sredstvih javnega obveščanja so me pripeljale do razmišljanja, da bi odšel in nadaljeval delo pri kakem zahodnem klubu. Zaenkrat pa pri Smeltu Olimpiji mislijo drugače.«

– Kako torej vidite prihodnost Smelta Olimpije in slovenske reprezentance?

»Kaže zelo dobro. Mislim, da bo Smelt Olimpija v tekmovalni sezoni 1996/97 sodeloval v evropski profesionalni ligi. Prav tako mislim, da bodo še tri ali štiri slovenska moštva prestopila evropski prag. Generacija mladih, ki prihaja ne samo iz Smelta Olimpije, temveč tudi iz drugih slovenskih klubov, je jamstvo, da se nam ni potrebno bati za prihodnost slovenske košarke. Seveda s priložnostjo, da ne bo poškodb in da bo imela Košarkarska zveza Slovenije potreben denar.«

Feri Maučec

Rokomet Ustanovili ŽRK Črenšovci

Rokomet ima v Črenšovcih dolgoletno tradicijo, saj so pred leti tamkajšnja dekleta uspešno tekmovala v pomurski ženski rokometni ligi, fantje pa v drugi slovenski ligi vzhod. Po petletnem mrtvilu pa so na pobudo nekdanjih rokometashev zopet ustanovili Ženski rokometni klub Črenšovci. Povod za ustanovitev kluba je bilo tudi uspešno tekmovalje mladih rokometashev črenšovske osnovne šole na državnem prvenstvu osnovnih šol, kjer so se uvrstile v polfinale. Uspešno pa so štartale v državnem prvenstvu tudi kadetinke Črenšovci, saj so na prvem turnirju, ki je bil v Murski Soboti, na dveh tekmah osvojile tri točke.

Premagale so mariborski Branik in igralce neodločeno z Bakovci. Računajo, da bodo uspešne tudi na preostalih dveh turnirjih v Žalcu in Mariboru ter se uvrstile v polfinale. Ženski rokometni klub Črenšovci ima trenutno vključenih 14 starejših in 18 mlajših mladink, ki redno vadijo. V klubu so se odločili, da bodo načrtno vzgajali lasten kader, v svoje vrste pa želijo pritegniti rokometashe iz nove občine Črenšovci. Želja kluba je tudi, da bi se rokometashe Črenšovci v novi tekmovalni sezoni uvrstile v drugo državno ligo. Dolgoročni cilj pa je, da bi se ekipa po nekaj letih načrtnega dela uvrstila v prvo državno žensko rokometno ligo. V tekmovalje pa se bodo vključili tudi z nižjimi selekcijami. Rokometashe Črenšovci vadijo v telovadnici črenšovske osnovne šole, ki pa je premajhna, zato bodo morale prvenstvene tekme igrati v Murski Soboti, Ljutomeru ali Radencih. Predvidevajo pa, da bodo čez nekaj let razširili telovadnico in bodo tekme lahko igrali pred domačim občinstvom. V delo kluba so tudi vključili stare rokometashe ter si že ob ustanovitvi pridobili nekaj pokroviteljev. Imajo že klubske izkaznice in želijo, da bi v svoje vrste pritegnili čimveč članov.

Na ustanovnem občnem zboru so tudi izvolili vodstvo. Za predsednika kluba so izbrali Cveta Žalika, za namestnika Ivana Sineja, za tajnika Franca Severja, za blagajnika pa Vlada Hanca. Tehnične posle bosta opravljala Marjan Kreslin in Štefan Gerič, trenerske pa Bojan Horvat, Boris Žalik in Slavica Hajdinjak.

Feri Maučec

Košarkarji Lindaus iz Lendave, člani slovenske D-lige vzhod. Stojijo od leve: M. Grča (trener), B. Tadija, I. Westerbah, S. Šarjan, K. Gönc; čepijo: I. Zrna, A. Sijarič, S. Šarjan in H. Goreta. Fotografija: N. Juhnov

Priznanji Steržaju in Horvatu

Športna zveza Slovenije je ob iztekajočem se letu nagradila slovenske športnike in športnice, ki so bili uspešni na svetovnih tekmovalnih. Med 88 športniki in športnicami sta priznanji dobili tudi kegljavec Hary Steržaj iz Ljutomera in kanuist Borut Horvat iz Kroga.

Nogomet Alihodžič pri Muri

Nogometni klub Mura iz Murske Sobotice je angažiral novega igralca Harisa Alihodžica, nekdanjega igralca Železničarja iz Sarajeva, ljubljanske Svobode, avstrijskega Rapida in turške Antalye. Alihodžič naj bi bil nadomestilo za Iliča.

Šah D. Hari pomurski prvak

Končano je bilo 7. prvenstvo Pomurja v aktivnem šahu, ki ga je organiziralo ŠD Radenska-Pomgrad iz Murske Sobotice. Med 28 šahistov je zmagal Danilo Hari s 7,5 točkami pred Igorjem Kosom, 7. Jožetom Gorenčerjem, 6,5, Borisom Kovačem, 6,5, in Leo Števanec, 6 točk.

Karate

Jakovljevičeva in Pivec prvaka

Na državnem prvenstvu v karateju za mlajše in starejše mladince in mladinke, ki je bilo v Novi Gorici, so sodelovali tudi tekmovalci in tekmovalke Karate kluba Murska Sobotica in dosegli lep uspeh. Med starejšimi mladinkami je bila najuspešnejša Sabina Jakovljevič, ki je v katah osvojila prvo mesto in naslov državne prvakinja, v borbah pa je bila druga. Med starejšimi mladinci se je najbolje odrezal Tomaž Pivec, ki je zmagal v borbah in osvojil naslov državnega prvaka, v katah pa je bil tretji. Andrej Husar je v borbah zasedel peto, Mitja Klemenčič pa sedmo mesto.

Z roko v roki izobraževanje in kultura

Pomembno vlogo v pestrem delovanju soboških upokojencev ima nedvomno izobraževanje in sploh njihovo kulturno delovanje. Tako so že na začetku letošnjega leta organizirali dokaj odmeven tečaj učenja nemškega jezika. Zato bodo s to obliko izobraževanja nadaljevali tudi prihodnje leto. Med izobraževalno dejavnostjo velja omeniti tudi svetovanje pri ravnanju z dobljenimi certifikati. V ta okvir nedvomno sodijo še številni izleti, ki so bili namenjeni tudi seznanjanju z našo kulturno dediščino. To so bili predvsem izleti po domači pokrajini in oktobrski izlet v Porabje. Zanimivo je, da so dali ob tej priložnosti spodbudo pristojnim ustanovam, ki naj bi v prihodnje bolj skrbela za vzdrževanje kulturnih spomenikov. Prav sodelovanje komisije za kulturo in izobraževanje Društva upokojencev Murska Sobota s komisijo za izletništvo in letovanje se je namreč doslej pokazalo za koristno, saj so nekatere izlete vsebinsko obogatili z novimi doživetji in spoznanji.

Osrednji dogodek v letošnjem letu pa je bila kulturno-umetniška prireditev ob dnevu upokojencev. Kljub kratkemu času za neposredno pripravo po poletnem počitniškem obdobju je prireditev v celoti uspela. V skrbno izbranem programu je bila zajeta in predstavljena barvitost kulture: lepo petje, glasba, ples, vedro gledališče, razstava likovnih del šestih ustvarjalcev iz upokojenskih vrst in prijetno besedovanje. Soboški upokojenci pa so sodelovali tudi pri pripravah in izvedbi javne radijske oddaje Radia Slovenija Prizma optimizma. Nič čudnega, da so po tako pestri izobraževalni in kulturni sezoni vzniknile marsikateri želje in pobude za nadaljnjo upokojensko delovanje. Med drugim načrtujejo ustanovitev plesne in folklorne skupine, rojeva se zamisel o ustanovitvi literarnega krožka, v zametkih pa je tudi šahovska sekcija.

MILAN JERŠE

Kobiljanski upokojenci imajo svoj dom

Kobiljansko upokojensko društvo je najmlajše v lendavski občini, a kljub temu med najbolj aktivnimi. S pomočjo krajevne skupnosti in občine so si v stari stražnici uredili svoje zbirališče. Društvo bo kmalu dobilo še nove naloge, saj je Kobilje postalo občina. Krajanje se bodo morali potruditi, da bodo dobro organizirali svojo samoupravo, pri tem pa jim bodo v veliko pomoč tudi upokojenci, saj gre za ljudi, ki so že bili v različnih občinskih in drugih službah. Pred nedavnim so kobiljanski upokojenci pripravili tudi srečanje s svojimi vrstniki iz sosednjih krajev iz Madžarske. Kobilje naj bi dobilo tudi meddržavni mejni prehod, tako bodo stiki še pogostejši. Kobiljanski upokojenci dobro sodelujejo tudi z drugimi društvi v občini.

jani

PRODAJALKA - V gornjeradgonski samopostrežni trgovini Emona market prodaja kruh in mesne izdelke vedno nasmejana prodajalka Minka Gorenčič. Sicer pa, da ne bi drugim naredili krivice, naj zapišemo, da so prav vsi prijazni, tudi šef Franček. Tako prodajalci kot kupci pa bi bili še bolj zadovoljni, če bi to zelo obiskovano trgovino in njeno okrepčevalnico posodobili. - Foto: L. Kr.

SESTRE - Tele štiri gospe smo fotografirali v zdravilišču v Radencih, tja pa so (pa ne prvič) prišle na 14-dnevne počitnice. Najmlajša Erika je stara »le« 75 let, Gertruda jih ima 78, Hildegart se ponaša z 82 leti, Hedwiga pa je stara 84 let. Pohvalile so mir, prijazno okolje, čistočo... zato bodo, če bo le zdravje dopuščalo, še prišle. No, ja, pripeljale se bodo. Najbrž bo voznik spet Erikin mož Fritz Blender. - Foto: L. Kr.

Čikečka vas

Vas z drugačno podobo

Čikečka vas je prijetna vasica na vzhodu Goričkega, le streljaj ali dva od državne meje z Madžarsko. Natanko 115 duš pri 36 hišnih številkah vztraja v tem kraju, ki je zadnja leta dobil neko novo podobo in polet obenem, tako da se bo življenje v ta kraj zagotovo znova vrnilo. Za lepšo podobo svojega kraja, predvsem pa za boljše in lažje življenje so krajanje na tem dvojezičnem območju postorili tisto, o čemer mnoge goričke vasi še sanjajo. V pičlih dveh letih so namreč dobili tako asfalt kot tudi telefonsko omrežje, sedaj pa so postavili še mrliško vežico; načrtov in idej pa je še vsaj enkrat toliko. Ni naključje, da smo si za sogovornika izbrali Ludvika Miholiča, ki je predsednik vaškega odbora.

Sivina, ki je marsikoga odgnala v svet

Dolga desetletja je Čikečka vas, ki spada v krajevno skupnost Prosenjakovci, tonila v sivem povprečju. Zgodilo se ni skoraj nič posebnega: v večini kmečko prebivalstvo je kmetovalo, zaradi oddaljenosti kraja so se le redki zaposlili, mladi pa so se šolali in odhajali v svet za boljšim kosom kruha. Domačini so le stežka sledili novostim in se s tem odpovedovali boljšemu načinu življenja. Sivina bi v idilični vasi na obronkih nižinskega sveta ob Kobiljanskem potoku najbrž ostala še dlje, če se ne bi ob upokojitvi v domači kraj v začetku desettidesetih let vrnil Ludvik Miholič, ki je s svojim nemirnim in ustvarjalnim duhom kot »mali rihtar« v vasi nadaljeval gradbeniško dejavnost. In še kako uspešno!

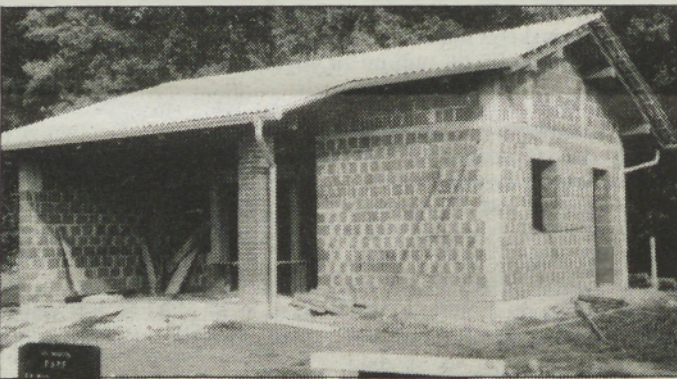
»Najprej moramo asfaltirati cesto!«

Prav slabo vzdrževana in vedno razrita makadamska cesta je »botrovala«, da je avtobus le redko zahajal v ta kraj,

Ludvik Miholič, predsednik vaškega odbora v Čikeči vasi.

jeto hitro razvijati, saj so bili maja 1991. leta opravljeni prvi pogovori s takratnim predsednikom soboškega izvršnega sveta Ivanom Obalom, marca naslednjega leta pa so na tem 5,53 kilometra dolgem cestnem odseku že brneli težki gradbeni stroji. Oktobra leta 1992 smo cesto z avtobusnim postajališčem ter občestnimi robniki slovesno predali namenu in našo vas povezali s svetom,« je nadaljeval vaški predsednik.

Za gradnjo pokopališke vežice so v Čikeči vasi doslej porabili 890.000 tolarjev.

pot v smeri občinskega središča pa je bila dolga, prašna in blatna.

»Temu moramo čimprej narediti konec,« se spominja predsednik Miholič, ki je pripravil široko in dobro zastavljeno kampanijo za ureditev ceste med Motvarjevci in Selom. »Dogodki so se začeli zaradi naše odločnosti in povsem upravičenih argumentov never-

Ko dobiš polet ...

Led je bil s cesto, za katero so nekatera gospodinjstva prispevala tudi več kot tisoč nemških mark, v tolaški protivrednosti seveda, ostalo pa je pri- maknila soboška občina, prebit. Načrtov in delovnih uspehov pa tudi lansko leto kar ni moglo biti konec. Rože in drugo okrasno rastlinje na zad-

Drevored topolov je padel

V nekdanjem rudarskem naselju v Lendavi, kjer so bili prej vinogradi in njive, so ob cesti, ki pelje proti Pincam, posadili topole. Ti so rasli in rasli, ob cesti pa je zraslo tudi naselje, ki je po številu prebivalcev večje od starega dela Lendave.

Ljudje so si ob hišah uredili vrtove, ki so dobro uspevali, vse dokler topoli niso zrasli v višino in širino ter zaprli pot sončnim žarkom. V jesenskem času so bili vrtovi polni listov, v spomladanskem pa puha ob cvenjenju topolov. Težave so se vendarle nekako odpravljale, ljudem je bilo potrebno več delati, da bi kaj pridelali na vrtu. Z rastjo topolov pa so prišle druge težave, veje so se začele sušiti in ob vetrovnem vremenu ogrozili promet na cesti, ki je postala dokaj prometna, saj pelje iz Lendave do meddržavnega mejnega prehoda v Pincam. Krajanje rudarske ulice, ki so neposredno vezani na življenje ob topolovem na-

sadu, so se že nekajkrat pri- tožili in vedno jim je spomniško varstvo odgovorilo, da topoli ostanejo. Zbirali so tudi podpise in pisali peticije izvršnemu svetu, a je bilo vse zaman. Šele letoš- njih nekaj viharnih dni so se odgovorni prebudili. Vihar je namreč spet povzročil škodo na cesti in še sreča, da se ni zgodilo kaj hujšega. Šele tedaj so se sestali gozdarji in naravovarstveniki ter ugotovili, da topoli že odmirajo in jih je za to potrebno podreti, namesto njih pa zasaditi druga drevesa. Gozdarji so v treh dneh porušili nekaj nad 60 topolov, visokih kakih 20 do 30 metrov. Spomladi naj bi ob cesti posadili nova drevesa, najbrž jablane.

jani

njem počivališču nad vasjo tik ob gozdu je bilo treba zavarovati pred številno divjadjo, zato so se odločili za pleteno žično ograjo okrog vaškega pokopališča. Obnovili so tudi temelje ter popravili streho na vaško-gasilskem domu, zgradili nakladalno rampo za živino, obnovili pročelje na zbiralnici mleka ter navozili več kot 1.500 kubičnih metrov gramoz na odcep ceste, ki med polji vodi v krajevno središče Prosenjakovce, kamor hodijo krajanje nakupovat, k zdravniku, na pošto in po drugih opravkih. Tudi v gostilno.

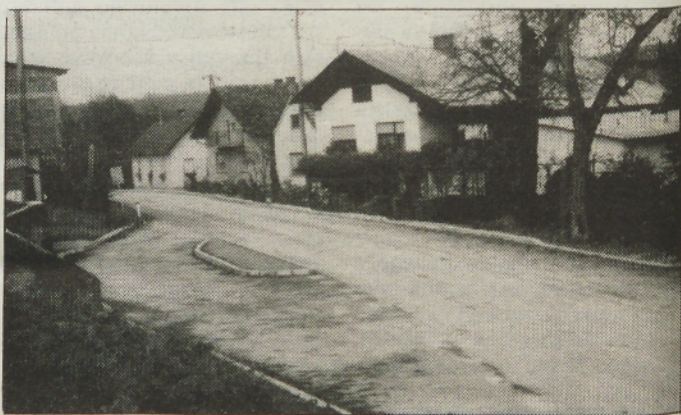
Naposled mrliška vežica

Proti koncu gredo dela pri gradnji nove mrliške vežice, ki so jo s prostovoljnimi delom ter

»Za napredek našega kraja bomo seveda skrbeli tudi v prihodnje. Naslednje leto bi radi obnovili vaško molitnico iz leta 1914. Ker so ob evangeličanih in katoličanih pri nas še pripadniki kalvinske veroizpovedi, zaveda ni enostavna. Vsekakor pa bomo dokončno uredili pokopališče, kdaj pozneje pa ulično razsvetljavo in še kaj. Na poljske poti bomo navozili gramoz, jih ustrezno vzdrževali, uredili pa bomo tudi prepuste.«

Nova lokalna samouprava

»Nova lokalna samouprava je bila že v osnovi napačno formilirana,« pravi Miholič. »Potem ko državni zbor ni potrdil nove občine Prosenjakovci in so nas združili z Moravskimi

Čikečka vas je z asfaltno cesto postala privlačna vasica na vzhodu Goričkega.

prispevki v lesu sezidali domačini sami, pred kratkim pa so uredili tudi notranje zidove. Od vremena je odvisno, ali bodo s temi deli pozimi nadaljevali.

- In kaj vas čaka v prihodnjem letu? smo vprašali vaškega predsednika.

Toplicami, bi bilo potrebno na omenjeno odločitev takoj vložiti amandma. Žal se to ni zgodilo. Prav nelogično se mi zdi, da je ustavno sodišče razveljavilo referendum o novi lokalni samoupravi in s tem ni upoštevalo volje večine ljudi.«

GEZA GRABAR

Predsedstvo Društva upokojencev Murska Sobota

Simbolične nagrade za uspešno delo

Iz poročil predsednikov posameznih komisij je razvidno, da so v letu 1994 opravili večino zastavljenih nalog, ko je šlo za socialna, stanovanjska, kulturna, izobraževalna, rekreativna ali druga vprašanja, s katerimi se ukvarjajo soboški upokojenci. To pa so nedvomno dobra izhodišča za program dela v prihodnjem letu, o katerem bodo izrekli zadnjo besedo na seji izvršnega odbora. Tudi nadzorni odbor je podal ugodno oceno o finančnem poslovanju, ki je bilo dokaj varčno, zato skupaj z obrestno vezavo denarja razpolagajo z več kot 1,6 milijona tolarjev. Ob podatku, da niso prejeli nikakršnih dotacij, je to dejstvo še toliko bolj razveseljivo.

Med drugim so opravili obsežno anketo o socialnem položaju upokojencev, zlasti o njihovih stanovanjskih vprašanjih.

Pri tem jim je bila v veliko pomoč patronažna služba, ki se je posebno angažirala pri zbiranju podatkov. Po strokovni obdelavi podatkov nameravajo sklicati okroglo mizo in o izsledkih obvestiti širšo javnost.

Pevski zbor in godba na pihala sta že stalnici delovanja komisije za kulturo in izobraževanje, ki se lahko pohvali še z vrsto drugih odmevnih prireditev, kot so gledališke in likovne, razmišljajo pa tudi o fotografskih razstavah in publicistični dejavnosti. Ugodna ocena velja tudi za komisijo za izlete in letovanja, ki je organizirala kar 15 izletov na Madžarsko, Slovaško, v Avstrijo, po slovenski Koroški, Prekmurju ter v Rogaško Slatino in Olimje. S svojimi poverjeniki na terenu želijo program za prihodnje leto še obogatiti. Na velik odziv med upokojenci pa so naletele še razne oblike rekreativne dejavnosti, predvsem balinanje, plavanje, telovadba, kolesarjenje in ribištvo.

Sicer pa so na seji predsedstva DU Murska Sobota sprejeli sklep o nagradah za letošnje leto. Poleg honorarja pogodbenim delavcem: predsednici Greti Škerget, podpredsedniku dr. Francu Planincu, tajnici Katici Dolgov in računovodkinji Esteri Pleša so se odločili, da se s simboličnimi denarnimi zneski oddolžijo tudi prizadevnim članom društva, predsedstva in predsednikom posameznih komisij. To so: Marija Horvat, Jože Vild, Janez Pugelj, Vili Čerpnjak, Marjan Pahor, Estera Pleša, Stevo Marušič, Štefan Sapač, Angela Kolar in Anton Topolovec.

Na seji predsedstva DU Murska Sobota so obravnavali tudi problematiko bifeja. Dosedanji najemnik je namreč dal odpoved, ker ne more več plačevati stroškov in pogodbene najemnine. Zato je bife začasno zaprt. Po tehtanju raznih predlogov so se odločili, da omenjeni bife oddajo v najem. Pogovor za dvema interesentoma pa bo pokazal, kdo bo novi lastnik tega gostinskega obrata, ki je bil priljubljeno zbirališče upokojencev.

MILAN JERŠE

Staneta Rozmana 17
69000 Murska Sobota
tel./fax: 069 32-230

PRODAJA
MONTAŽA
SERVIS
TELEFONSKIH
NAPRAV

Panasonic

Javna predstavitev monografije o Prekmurski četi

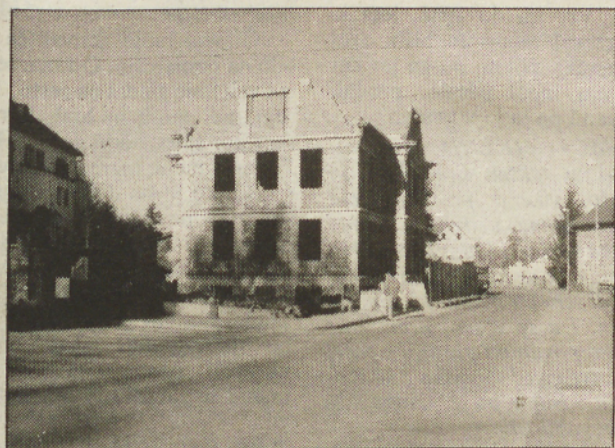
»Marsikdo bi se lahko
pohvalil s tako četo!«

Pri založbi ČZP Enotnost v Ljubljani je izšla knjiga Frančka Majcna Prekmurska četa. Zgodovinski oris o Prekmurski četi pomeni prispevek k zgodovini NOB-ja v Prekmurju. Kot je bilo poudarjeno na javnih predstavah v Osnovni šoli Turinšče in dvorani Skupščine občine Murska Sobota, je monografija posvečena vsem živim in mrtvim bojevnikom čete, aktivistom OF, vsem ljudem, ki so četi pomagali, in vsem, ki so dejansko soustvarjali zgodovino v tem delu Slovenije. Posebnega pomena za zgodovinski oris o Prekmurski četi pa je dejstvo, da sta njeno recenzijo opravila naša vodilna strokovnjaka za zgodovino NOB dr. Tone Ferenc in dr. Milan Ževart, ki sta s svojimi utemeljenimi pripombami poskrbela za ustrezno strokovno raven.

pohvaliti s toliko prikazi svoje preteklosti kot Prekmurje. Zato je monografija o Prekmurski četi bralna in podkrepilna s številnimi zgodovinskimi dejstvi, ilustriranimi z več risbami in fotografijami. Gre za dober prikaz zgodovine Prekmurja v tistem obdobju, pri čemer je avtorju Frančku Majcnu pomagalo tudi znanje madžarščine, kar mu je odprlo vrata v madžarske arhive.

»Knjiga je nastajala dolgo časa, ker je bilo treba nenehno preverjati gradivo, pojavljali pa so se tudi finančni in organizacijski problemi. Z dostopom v Vojno-zgodovinski inštitut v Budimpešti, Pokrajinski arhiv Maribor in na sobosko sodišče so osvetljeni dogodki tudi z okupatorske strani, « je med drugim povedal avtor knjige. Dopolnila ga je nekdanja borka Prekmurske čete Eta Uirih-Atena z besedami: »Marisikdo bi se lahko pohvalil s tako četo, Premkurci pa se je sramujeta!? Še danes se o njej premalo ve. Želeli smo, da ta knjiga prinese resnico o Prekmurški četi, ki je bila potrebna Premkurju in Sloveniji. Vsekakor je bilo bolje, da je obstajala, kot da ne bi bila ustanovljena.« Prireditev pa je bila popostrena z navzočnostjo še živelih borcev Prekmurske čete Milana Šamca, Ferda Ščka, Frančka Majcna, Štefana Šreša, Jožka Slaviča, Matije Osterca in 1. komandirja Filipa Korošca – Bora ter priložnostnim nastopom flavtistike Jurke Zoroja iz Ljubljane.

MILAN JERŠE

UČILNICE – Delavcem podjetja, ki v Gornji Radgoni grade veroučne učilnice, je bilo vreme naklonjeno, zato so v razmeroma kratkem času zgradili tole veliko stavbo. Te dni bodo delavci podjetja Lemko-Mlinarič objekt še pokrili in bo tako varno »prezimu«. Z deli bodo nadaljevali spet spomladi. Stavbo grade predvsem s prostovoljnimi prispevki. – Foto: L. Kr.

RIBIČ IN KRAP – Ribič je Tomaž Novak iz Tropovec, krap pa je – krap, težak 23 kilogramov. Ujel se je na trnek v gramoznici v Gradišču pri Murski Soboti, katero upravlja tišinska enota ribiške družine iz Gornje Radgone. Ste razumeli? O. K.! Najbrž ne boste razumeli tegale: ribič se s krapom ni mastil, tudi prijatelji ga niso snedli, ampak je mrcino potem, ko jo je stehlal, ohranil pri življenju. Krap torej spet plava v svojem prvotnem okolju. Ko bi bili vsi ribiči tako krapoljubni, potem bi gradiška gramoznica čez čas postala pretesna.

§. 5.

VAFRA COMMERCE d.o.o.
Mednarodno trgovsko
in proizvodno podjetje
Grize 125, 63302 GRIZE
telefon: 063/715 735, 713 155
in 713 210
telefaks: 063/715 669

Redno zaposlimo za nedoločen čas

trgovskega potnika

za Prekmurje, za prodajo tehničnih izdelkov in izdelkov splošne porabe.

Pogoji:

- vsaj srednješolska izobrazba trgovske ali tehnične smeri,
- lastno osebno vozilo in izpit B-kategorije,
- komunikativnost in uglajen nastop,
- veselje do terenskega dela,
- štirimesečno poskusno delo.

Nastop dela takoj. Prodajni program je že vpeljan. Interesenti naj v 8 dneh pošljejo prijave na gornji naslov.

**Tudi v novem letu
oglašujte v Vestniku!**

KOZMETIČNI SALON BLANKA

BLANKA DUGAR S.P.
BELTINCI, Š.KOVAČA 1/I
TEL.: 069/42-891

POKRIVAČI - V Moravskih Toplicah imajo za svoje goste več hišic, ki so podobne nekdanjim brunaricam. Pred leti, ko so jih zgradili, slamnate kritine še ni manjkalo, zdaj, ko pa je bilo treba streho obnoviti ali celo narediti povsem novo, pa so se pojavile težave. Ker torej slame ni, so z Madžarskega uvozili trstiko, ki je precej podobna slami, od tam pa so prišli tudi »slamokrovci«. Stroški popravila posamezne hišice in zamenjave kritine niti niso majhni: okrog 800.000 tolarjev. - Foto: G. G.

BUKEV – Lipnikovemu drevesu v gozdu pri Negovi so pravili mati vseh bukev, saj je njen žir daroval življenje mnogim mladim bukvam. Toda vse enkrat umre in tako je bilo tudi s tem drevesom: nekdaj močna bukev, ki je imela 4 metre premera, zato pa kar 18 kubičnih metrov lesne mase, se ni mogla več upirati vetrovom in se je prelomila.

Škoda! – Foto: L. Kr.

ŠOLA – V tem letu mineva 95 let, odkar so v Lendavi ustanovili prvo vajensko šolo, ki je bila dolgo časa »gosti« osnovne šole, pred 35 leti pa so v Lendavi zgradili novo stavbo vajenske šole. Le-ta se je 1963. leta združila s kovinarskim srednješolskim centrom, kjer teoretični pouk poteka še danes, vendar ima ta šola zdaj še ekonomsko in prirodoslovno smer. – Foto: F. B.

SMOKVE – Marija Sobočan iz Lipe je bila tudi letos nadvse srečna, saj ji fig ne bo treba kupovati, kjer so zrastle na domači smokvi. Gospa vseh sadežev seveda ne bo použila sama, ampak jih je že oziroma še bo podarila otrokom. Da smokve ne bi uničil mraz, jo je ovila s plastično folijo. – Foto: J. Ž.

STRUKOVC - V tem kraju je tudi rojstna hiša utemeljitelja prekmurske protestantske književnosti Štefana Kozmice. Za njegov spomenik so nedavno poskrbeli člani kolesarske sekcije soboških upokojencev, ki so očistili okolico. MJ

MURSKA SOBOTA - Če bo sprejet nov zazidalni načrt, bi v mestu uredili še en bencinski servis z avtopralnico in velikim trgovsko-prodajnim centrom. Pristojni dejavniki se morajo dogovoriti o namembnosti zemljišč, da ne bi pozidali kmetijskih površin. MJ

KUŠTANOVCI – V delih katastrskih občin Kuštanovci, Križevci, Moravske Toplice, Vaneča, Bodonci, Gerinci, Jurij in Martinje potekajo obsežna agromelioracijska dela, ki naj bi bila kmalu končana. Gre za približno šest hektarjev površin, kjer so opravili na zaraščenih površinah tudi strojna dela. MJ

Srečanje z 80-letnim pesnikom Jakobom Šešerko

Žénik zeleni breg, nekda si bija lep...

Pesem moja neizpeta, / lica v soncu vsa razgreta. / Ej, lasje kot belca griva, / raj srca se v prsih skriva. / Rožnate mladosti sanje, / moč življenja cvetje žanje. / Smeha potok žuboreči, / zmagovita jadra k sreči. / Kaj ni to mladost nekoga, / ki mu starost je ostroga? / Vsak dan sonce znova sine, / le mladost za vedno mine.

Kdo je Jakob Šešerko?

»Sedemnajsti julij 1914. leta. Prihajam na planet Zemljo. Svetloba mi odpre oči. Zaznam bolečino. Zavekam. Ustrašim se glasu. Zavoham eter. Okusim mleko. Vseh pet čutov. Živim.«

Narodil se je staršema Juriju in Luciji iz jurijske fare (mama je bila z Žénika, oče iz Sovjaka), ki sta se spoznala in poročila kot zdomca v New Yorku.

»Moja mama in njen brat Matjaž, ki je tudi živel v Ameriki, sta se dogovorila, da gre ona domov negovat staro in bolešno mater Terezijo in s seboj vzame mene in brata. Predvidevala sta, da bo mati kmalu umrla, gotovo pa pred šoloobveznostjo naju z bratom. Babica je živela še 19 let in dočkala starost 91 let.«

Ni se zgodilo tako, kot so predvidevali. Tudi se mati in sinova niso več vrnili v Ameriko, ampak je za njimi domov prišel še oče. Jakob je osnovno šolo začel obiskovati na Stari Gori.

»Ko se toliki hvalijo s spomini na prvi šolski dan, jaz o njem ne vem nič. Osnovnega šolanja se spominjam le po šolskih letih in razredih. Za prvega vem, da sem imel nekaj časa tablico z gobico, za učiteljico Marico Fürst, za kateheta pa vnetega abstinenta Alojza Sunčiča. V prvem razredu mi je za spis Sveti večer, ki mi ga je večinoma sestavila mama, učiteljica v zvezek napisala: 'Lep spis!'... Priznati moram, da v šolo nisem rad hodil. Vedno sem se je bal in jo bolj ali manj sovražil. Pretepal sem se in bil vnet udeleženec, viteških bitk.«

Mlinar stari Hajnž

Osemdesetletniku se spomini vračajo v mladost. Ni več le pisanja proze, ampak predvsem poezije. Čeprav je bil veliko let zunaj pokrajine, kjer mu je tekla mladost, domačega narečja ni pozabil. Tudi Hajnžlovskega mlina ne.

»Stari Hajnž je tako povedal: / Strugo Turje sen zajeza, / grozno zajzdo sen nareda / no postava veliki mlin. / Se na dve kole je mlelo, / do kolén biló je belo; / to bija zlati cajt...«

Oh, mladost, ki ne vrneš se več. Pa spomni? Ti bolj ali manj uhajajo v čase, ki se ne bodo vrnili. Vsaj to je tudi dobro, ker tako lahko še drugi zvedo, kako je bilo nekoč. Na primer na Stari Gori.

»Tedaj je bilo pri Sv. Duhu živahno. Ob binkoštih je bilo žeganje, na Arnejevo in Lucijino pa velika sejma. Mnogi obiskovalci in trgovci s stojnicami so prekrili ves trg. Prišli so iz Prekmurja, Ptuja, Ljutomer in Radgone. Ponudba: oblačila, posteljina, tkanine, obutev... Največ je bilo lončarskih izdelkov, ki so komaj dobili prostor za cerkvijo. Seveda je bilo tudi polno jestvin, pijač, lecta, piščali, orglic, lesene robe, igrači... Hrup množice se je slišal dva kilometra daleč.«

Jakob Šešerko, ki je imel, kot se sam »pohvali«, v četrtem razredu osnovne šole 195 neupravičeno »poldni«, je zvožil tako, da je naloge predvsem prepisoval.

Rad je gledal Repičevo Lujziko

»Kakega posebnega prijatelja med učenci nisem imel. Simpatijo sem čutil le do Repičeve Lujzike, veleposestnikove hčere...«

Potem ko je še brat končal osnovno šolo, ju je kmet Lasbaher iz Terbegovec zapeljal v salezijanski zavod v Veržetu. Ko je bil že v tretjem razredu, ga je poklical ravnatelj dr. Volčič in mu povedal, da njegov oče noče plačevati oskrbnine, ker je mama rekla, da si hoče otroka po svoje vzgojiti. Brat je medtem že izstopil in šel v uk za trgovca. Vse to je Jakob spodbudilo, da je nekega dne še sam pobegnil iz zavoda. Zanj je bila oskrbnina voljna plačevati Marijina družba, a je odklonil in postal, kot sam pravi, skrivač in svetobežnik. Pozneje mu je mama pokazala angela varuha – 8-letno šolarko Liziko.

»ŽGANJARA: Si rdečkast je kotel / stric Matjoš nicoj spsoda, / je najpred v klabuk zatropa: Vnoči de tropine žga. / Je v kotlenki fajn zakura, / v škafové je mrzle vleja, / si na šamrli je vseja, / pa napeja v cef oči. / Kda pa je začelo teči, / v gloži biseri so peli, / sosidi so prileteli, / no žganico spili vso.«

Pobožal sem zemljo

Doslej sem zapisal dve naradni skovanki. S tem pa nikakor nisem želel povedati, da bi bil Jakob Šešerko ljudski pesnik. Tako »zaznamovanje« je tudi njemu tuje. V uvodnem delu knjižice Pobožal sem zemljo (čez 70 pesmi), ki jo je 1987. leta izdala Zveza kulturnih organizacij občine Gornja Radgona, je Miroslav Slana zapisal:

»Vrednost njegove poezije je v podoživljanju slovenskogarške narave, ljudi in domačijstva. Mestoma z liričnimi vzgibi predoča kmečka opravila in kmečko čutenje, pri tem pa se slogovno in tematsko dvigne nad značilnosti ljudskega pesništva... Že pokojni akademik dr. Anton Slodnjak je v oceni zapisal, da so nekatere njegove pesmi o ljudeh in življenju stvarno, ostro in solidno izrisane pesniške podobe, a kasneje je pesnik pesmi še izčistil...«

V knjižici so posamezne pesmi strnjene v cikle: Mati, Deček z grlico, Ko kri zori, Stržen zemlje in Stopinje se vidrajo.

»OB MRTVI MATERI: Čas je obstal / na zgubnem obrazu. / Oglođani robovi postelje so vpihi. / V kotu se je igral pravnik. / Na njivi pred hišo je klila pšenica. / Moj avto pod jablano / je kazil grozljivo svečanost. / Nekaj neizveznega / je kruto prihajalo. / Vendar, ko se je zgodilo, / je bilo nedojemljivo. / Poslednja jagoda materinega / rožnega venca / je zastala med prsti... / Za koga, mati? / Vsak dan sem gledal atome – jagod v tvojih rokah nisem videl.«

Zaposlitve ni mogel dobiti

Jakob Šešerko je bil zelo navezan na mater. Tudi zato, ker je živela dlje kot oče. Z njo je živel na Žéniku tudi še nekaj časa potem, ko je opravil šolanje na klasični gimnaziji v Mariboru.

»ISKANJE: Ko mi je mati / culo zavezala, / šel sem po trati / za srečo v svet. / Vračam brez sreče / se po asfaltu. / Mati mi reče: / Fant, sreča si ti!«

Dolgo časa se ni uspel zaposliti. Šele po drugi svetovni vojni je dobil službo socialnega delavca na socialnem skrbstvu v Mariboru, ki jo je opravljal 30 let – do upokojitve. Nadvse rad pa se je vračal v svoj Žénik, ki mu je posvetil tele verze:

GNJEŠNJI DEN: »Žénik zeleni breg, / nekda si bija lep, / včera sen čuja kreg, / ka si pre

z bratom sva bila orliča. Hitler je vse uničil. Pozneje so osvoboditelji vrgli Sv. Jurija s konja in napravili iz njega Videm in komunistično gnezdo...«

Pesnik predvsem v zrelih letih

Motil bi se tisti, ki bi mislil, da je Jakob Šešerko pisal pesmi in jih objavljaval v koledarjih, časopisih, revijah... vse svoje življenje. Že res, da je prve pesmi skoval kot dijak in jih poslal v Finžgarjevo Mladiko, vendar je potem poteklo kar štirideset let predaha, ko je znova, tedaj že zreli mož, spet začel sestavljati stihe. Zgodilo se 1970. leta, ko je moral za tri mesece v bolnišnico.

»PO... Po snovanju / v grozljivem kaosu / razsejan kozmos / je zvrtnil jedra atomov / in že je bil načrtovan / njihov razbijavec. / Njegove

grad. / Slamnato streho, pje, / redko boš najša ge, / vrag je že vzeja vse – / pre je za nič. / Traktor vrati kvari, / nafta ge šte smrdi, / gifme so vse stvari – / kakšen de rod? / Nega več v jarki rib, / rakov ne vidiš več, / malo ob mlakah šib, / mrtev je čuk. / V senci se ne leži, / pesem se ne zglaši, / vsakšni se huja zreži – / štandard je – bog.«

Ja, tako je zdaj, ne le na Žéniku blizu Vidma ob Ščavnici, ampak povsod drugod, kamor je prodir sodobni čas. Pa nekoč v jurijski fari? Jakob Šešerko se spominja:

»... Kot liberalci in Sokoli so vladali Krefrd in koketirali s komunistično Rusijo. V Štrigovski grabi je pisal Ivan Vuk – Starogorski: Zorislavo, Gospo Micko, Ministranta Ivana in tako naprej. Postal je čisto rdeč. Iz ruskega ujetništva ni privedel samo lepe žene, ampak tudi komunizem. Trgovska in učiteljska družina Korošakovih je bil pol klerikalna pol liberalna, a v lepem sožitju. Med rojaki je bil največji mož seveda minister dr. A. Korošec. Edvard Kocbek se je še šolal. Pomembni so bili tudi Kocmutovi. Nadstrankarski je bil Rus – zdravnik dr. Sokolov. Dobričina. Žandarji in financarji so bili režimovci. Nadučitelj L. Ivajnskič je bil gasilec, sicer močna osebnost. Učiteljstvo je bilo povečini levo usmerjeno. Obstajalo je močno bratno društvo in orlovstvo. Tudi midva

smo se nevede poslovali za vedno – tudi od mladosti nekega roda.«

Ve, kaj hoče povedati

Ja, življenje gre naprej in človek čim je starejši, tem pogostejše se z mislimi »sprehaja« po minulih življenjskih obdobjih. In če v življenju nanese tako, da ne ostaneš za vedno v kraju svoje mladosti, potem misli še posebno uhajajo v rojstni kraj. In Jakob Šešerko ima Žénik za svojo domovino, četudi se je bil narodil v Ameriki. Vse tja do 1988. leta je vzdrževal materino hišo, svoj »vikend«, potem pa ga je, ker so mu moči pešale, prodal. Ohranil pa ja je v pesmi:

»MOJ VIKEND: Moj vikend ni takšen / kot – tvoj. / Moj vikend je siromašen: / Hiša lesena, / streha iz slame, / soba le ena, / kuhinja črna / in dimnik postrani; / vse to podedoval sem po mami. / Saj me je sram, / a se v svoj hram / ne bojim povabiti / pastirja s paše, / ne svetega Frančiška / ne Kristusa. / Bojim pa se zamere, / če bi povabil tebe.«

To pesem je Jakob Šešerko objavil (kot množico drugih) v Stopinjah. Očitno so uredniki presodili, da ni protibožna, kot jo je zaznamoval urednik nekega redovnega časopisa. Sporočilo pesmi: četudi je vikend (počitniška hišica) siromašen, dimnik postrani, streha iz slame..., pesnik ve, da mu ničesar ne bi pooditala ne Frančišek ne Kristus, čež stanje hišice pa bi imel pripombo človek. Moralni nauk iz teh misli izlušči bralec sam.

»Pesnik Šešerko je izredno občutljiv opazovalec, zato mu zapoje vse, česar se dotakne. da se v občutljivem in pazljivem bralcu oglasi ista struna z močnim odmevom. Kdor ne zna tiho in v miru opazovati, bo prav to bolj ali manj skrito lepoto prezrl in ga bo pesem, ki je res pesem po misli, besedi, zvoku in barvitosti, pustila hladnega; v pozornem bralcu pa se bo zganila domišljija in sledila krepkim pesniškim potezam, ko zapoje: »S pšeničnega strnišča / pobegla / velika kobilica / igra kitaro / na zarumenelom / trsovem listu... Velika odlika Šešerkovih pesmi je njihova jasnost. Ve, kaj hoče povedati in to tudi pove...«

Tako je med drugim o Šešerkovem prvencu zapisal duhovnik in pisatelj Lojze Kozar. Pesnik pa je pozneje izdal še knjižico pesmi z versko vsebino.

Si za kavico, Gospod?

»MOLITEV: Nekoč: Ostani pri nas, Gospod! / Ne hodi na oljskogorsko pot! / Zopet Te bodo prišli / in na križ razpeli. / Noči se. / Lučko bomo v hramu prižgali, / kruh na mizo črveno dali. / V naši leseni koči / bo toplo ponoči. / Postlali ti bomo na slami... / Ostani pri nas, Gospod! / Danes: Prenočiš lahko pri nas, Gospod! / Na kavču. / Si za kavico? / Televizijo gledamo do enajstih. / Jutri Te sinek s fičkom potegne. / O. K.? / Amen.«

O. K.! (Vse v redu). Marsikaj ni bilo v redu. Na primer druga svetovna vojna, katere val je pljusnil tudi v svet ob Muri, v svet ob Ščavnici. Jakob Šešerko se spominja:

»Ko sem na cvetno nedeljo prišel od pozne maše ob pol enajstih dopoldan, je po Žéniku prišel stari orožnik z nasajenim bajonetom in polnim hrbtnikom in povedal: »Hitler

je napadel Jugoslavijo, zjutraj so bombardirali Beograd. Nemci so zasedli Gornjo Radgono, poklali stražo, ustreljen je radgonski župnik Gabrec – Na veliki četrtek sem šel k maši in videl pred Domanjkovo gostilno nemški tank...« Jakob Šešerko je maja dobil obvestilo, da bo izseljen, a se k sreči to ni zgodilo. Drugo polovico leta 1941, vse leto 1942 in leto 1943 do julija je prenašal na različne načine, potem pa je dobil poziv v nemško vojsko. Sam se je poškodoval, da bi mu ne bilo treba iti, a so ga razkrinkali, potem pa se je začel skrivati.

»Glavno moje skrivališče je bilo na podstrešju. Od tam sem iz dveh linic gledal na cesto. Tu sem tudi molil in bral. Sprva sem kot zajec hodil dol v hišo. Podnevi me je mama zaklepala v hišo, ko je šla delat na posestvo ali na dnino... Mama je na trgu slišala razglas, da naj se fantje, ki se niso odzvali nemški vojski, takoj prijavijo na žandarmerijah in da se jim ne bo nič zgodilo, sicer bodo ukrepali proti svojem. Za mamino in zaradi nje sem se javil.«

Razgovoril se je. V tem kramljanju bom preskočil vsa ta neprijetna dogajanja, morda le to, da ga je vojna vihra zanesla celo na Finsko. Po koncu vojne se je srečno vrnil domov in začel iskati službo ter jo končno dobil.

Odkod navdih za pesmi? Dokler je imel hišico na Žéniku, ga je dobival v njej. Zdaj, ko »vikenda« več nima, sedanjí lastnik ga je celo podrl, pa hišica in vse, kar je bilo okrog nje, še naprej živi v pesnikovih mislih – duhovnem svetu, ki daje navdih. Pesnik je ponosen, da s(m)o ga okrili, mu pesmi objavljajo, jih kritično (nekateri žal tudi kritizersko) ocenjujejo in tudi kakšno – uglasbijo. Lojze Lebič je to storil s pesmijo Čas in prvi jo je zapel mešani pevski zbor iz Prevalj. Lojze Kranjčan pa je uglasbil pesem Jurjevska zdravica. Kako se poje, sem slišal s kasete, saj jo je posnela skladateljeva žena. Po svoje pa si jo zabrudajte še sami. Takole gre:

»Jurjevski griči, rosne doline, / Ščavnica draga, k Myri hitiš, / polja bogata, cvetne ravnine, / jurjevski kmet, saj v raju živiš. / Zdrave, ve zlate gorice, / živele, naše polne pčvnice! / Stari in mladi se veselimo, / v jurjevski fari živeti želimo. / Rožiči Vrh in Sovjak in Žénik, / zlato naj grozde v soncu zori, / mnogo je žlahtne kapljice žejnih, / vince jim srca naj vzradosti! / Zdrave, ve zlate gorice, / živele, naše polne pčvnice! / Stari in mladi se veselimo, / v jurjevski fari živeti želimo. / Bodo lasje nekoč osiveli, / žuljava roka tresla se bo, / bodo kozarček prsti prišli, / misli hištele bodo v nebo. / Zdrave, ve zlate gorice, / živele, naše polne pčvnice! / Stari in mladi se veselimo, / v jurjevski fari živeti želimo.«

Si, dragi bralec, opazil želje: živeti želimo, zapeti želimo, umreti želimo?!

Ne, pogovor z Jakobom Šešerkom bomo sklenili bolj veselo. Morda z »otroško« Babica zima? Pesnik namreč piše tudi pesmi za naše najmlajše, ki gredo hitro v uho in so primerne tudi za deklamiranje.

»Babica zima / deci pokima / in siplje, siplje sneg. / Z oreha vranin kreg / skozi snežine / voha kolone. / Vas je vsa bela, / deca vesela / se sanki tja pod mlin. / Eh, dece vonj kolon / nič več ne mika. / Vrana sneg pika: / Kra, kra, kra!«

Pogovarjal se je: ŠTEFAN SOBOČAN

odsevi mladosti

Torba me je nesla v šolo

Bil je črtek. Torba je vstala, se umila, pojedla zajtrk in me na hrbtu nesla v šolo.

Ko je prišla v razred, me je odložila. Iz mene je potegnila zvezke, peresnico in barvice. Začela je pisati matematično nalogo. Pri telovadbi si je obliekla dres in nadrla učitelja. Za kazni je moral teči osem krogov po dvorišču, delati počepe in se plaziti. Po telovadbi so se igrali v učilnici slepe miši. Pri spoznavanju narave so se pogovarjali o Luna parku. Ko se je pouk končal, je torba zdrvela domov.

To je bil narobe dan v šoli.

BORUT ULEN, 4. c
OŠ III M. Sobota

Naša družina

Naša družina šteje tri člane. To smo: očka Drago, mama Cvetka in jaz, David. Oče je star šestintrideset, mama pa petintrideset let. Mama je po poklicu kuharica, je vesele narave in rada posluša glasbo. Oče je mesar, po značaju resnejši in strog. Med tednom smo malo skupaj, zato komaj čakam, da pride teden naokoli in da lahko soboto in nedeljo preživimo skupaj. Želim, da bi bilo tako več dni v tednu.

DAVID KOLMANIČ, 4. a
OŠ Bakovci

V naši družini smo štirje. Imam atija, mamo in brata. Vsi se dobro razumemo. Ko sedmo za mizo, se pogovarjamo. Včasih se kam peljemo z avtomobilom. Ker so vsi starejši od mene, mi pomagajo pri učenju. Tako je v naši družini.

VUČKO BENJAMIN
OŠ Odranci

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je knjigarna in papirnica DOBRA KNJIGA Murska Sobota)

Tudi prejšnje vprašanje vam ni delalo prevelikih težav, saj je bil napačen samo en odgovor. Vsi drugi pa ste pravilno odgovorili, da sta bila lanska športnika Pomurja (po izboru Vestnika in športnih delavcev) Damjan Špur (atletika) in Marika Kardinar (kegljanje). In kdo je imel največ sreče pri žrebanju? To je bila TEREZIJA TERPLAN iz Kroga. Čestitamo! Nagrade pošiljamo po pošti.

KUPON št. 15 – ALI VESTE

Ali veste, koliko občin je po novem v Pomurju? Odgovore pošljite najkasneje do 4. januarja (priložite kupon, če želite sodelovati pri žrebanju) na naslov: Podjetje za informiranje, Slovenska 41, 69000 M. Sobota, s pripisom »ALI VESTE«.

Snežak

Snežak se smeje,
nič ga ne ogreje.
Snežinke vabi,
z metlo jih mami.

»Hej, ali se lahko
peljem z vami na goro?«
Snežinke ne odgovorijo,
same se v krogu vrtijo.

VIDA ŽNIDARIČ, 2. a
OŠ Kapela

P. S.: Pesmico smo malo spre-
menili, da se verzi povsod rimajo.

Zima

Botra Zima prihaja,
z vetrovi nas obdaja.
Snežinke letijo z neba,
kmalu bo dolina polna
snega.

Otroci se veselimo,
bele snežinke lovimo.
MARJANA RADUHA,
5. raz.
OŠ Bakovci

Zanimiv dogodek na Cvenu

Na Cvenu so se ustavili slovenski vojaki iz Maribora. Tukaj so imeli vaje. Postavili so si dva šotora. V enem so imeli kuhinjo, v drugem pa skladišče. Z učiteljico smo šli k njim na obisk. Ogledali smo si njihovo opremo in orožje. Z njihovim avtomobilom so nas popeljali po igrišču. Nosili smo njihove radijske postaje. Bile so lahke. Z nanjo so se prijazno pogovarjali.

TADEJ HERIC, 2. raz.
OŠ Ivana Cankarja Ljutomer – podružnična šola Cven

Cvetličarna Vesna

Zbrali smo se pred šolo in si šli ogledat rože v cvetličarno. Gospa Vesna nam je povedala, kako jih goji in neguje. To delo ji vzame veliko časa. Rože morajo imeti primerno temperaturo, svetlobo in vlago. V cvetličarni ima v zalogi semena, gomoljnice, sveče, tulipane in gnojila. Rože so lep okras stanovanja.

KARMEN SEVER, 2. b
OŠ Videm ob Ščavnici

Božič nekoč

Mama mi je pripovedovala, kako je bilo, ko je bila majhna in so za božič krasili jelko. Ko so končali z delom, so morali otroci hitro spat, da bi lahko zgodaj vstali in pogledali, kaj jim je prinesel božiček. Darila so bila skromna, a so ji bili vsi veseli. Največkrat so bili to orehi, suhe hruške in jabolčni krlji. Včasih pa je kdo dobil tudi šal ali kako drugo oblačilo.

Tako so takrat preživljali božične praznike.

MARJANA RADUHA, 5. raz.
OŠ Bakovci

Želje v decembru

Želim si, da bi prišla k nam Simona Weiss, da bi se končale vse vojne, da bi bila v šoli uspešna, da bi imela Barbiko, ki bi bila tako velika kot jaz, in da bi se vsi ljudje imeli radi.

FRANJA PIŽMOHT
OŠ Apače

Hvala preudarnim gospodarjem!

Več kot 100.000 vas je, ki ste se

preudarno odločili in zaupali

svoj certifikat Triglavu. Vaše zaupanje je

velika dragocenost; storili bomo vse,

da ga bomo upravičili. K vaši

odločitvi vam iskreno čestitamo

in vam hkrati obljublamo, da bomo z vašim

premoženjem vestno in preudarno

ravnali ter tako skrbeli

za vašo blaginjo.

Sreča je naklonjena odločnim

in preudarnim; s svojo odločitvijo

ste jo že obrnili sebi v prid.

A ker sreče ni nikoli dovolj, vam ob tej

priložnosti želimo še vesele

praznike in mnogo srečnih dni v

prihodnjem letu.

Triglav

Pooblašcene investicijske družbe

v sodelovanju z zavarovalnico triglav d.d.

Tako gredo leta navkreber. V politiki pa še posebej strmo in brez obraza. Danes drug drugemu »pender« (kar slabo je samo kot fraza) in skaza, še včeraj bila sta kom-plica. Taka radgonska je skica: ko bi le bila žlica dovolj velika, utopil v nje vode bi Hrastelj Vodenika. No, primera je pregroba, ker Hrastelj, ki Tropenauerja hvali do roba, kristjan je in svetnik – to pa pač ni vodenik. Zanje zdaj velja pomnik: včasih skupaj so kvartali, pri obnovi mesta za lokalni blagor goljufali, zdaj sovragi so postali. (Vem, taka rima je čmerna.)

Pa pogledjmo skico Ljutomera. Bil Prelog tam je dirigent in Bratuša njegov kontrahent. Desni Mure breg stal je desno konsistenten, dokler Bratuša ni postal nehvaležno prepotenten, Preloga po zavezniški strani je prekucnil in se požupanil, zdaj naklepa, da Prlekijo od Mure bi odfucnil. Prav s težo in zviška, enakomerno na obe strani, vladal Madžarom nacionalni bi lendarvski par: anju Mariška. po slovensko Micka mamka, ki je poslanka, in Jurij György Tomka, če bi bil izbran. A glej ga, zlomka, mamki menda malo vdan Jožef Kocon bo župan. In navkreber bodo šla leta, kri pa ni voda, zato bo svoje storila usoda

mamka bo še Jožeku teta. Za soboške kalne vode se bojim, da ni poeta, ki spisai bi prigode, kako nekdanje socialiste obrača v cezaropapiste. Vso oblast bi radi imeli in ne veš, kdaj kdo je džugašvili, kdaj makiaveli. Na partijski so fronti drugovali. Gerenčer, Far-kaš in Podlesek. nakar igro čudno so igrali – kajpada zato, da ne bi si na poti stali. In da bi Bavčarko izigrali? Za načelnika uprave državne izvesek, tako je rekel Gerenčer. dobi naj Silvester Podlesek. Zakaj le bi kiksnil, ko je Farkaša odmisli? Da bo Bavčarko odpibnil, ki bila njegov občinski je donator, tako je novi gubernator, do nedavna proračunski ekspropriator, siknil. Farkaš eksekutor, kar ne mogel bi Podlesek, to naredil bo ta pesek, se zdaj Bavčarka pame-tuje in s Halbom povračilo snuje. Zgodba pa se nadaljuje

KESEDA NI KONJ

Radgonski mehurčki

Ste videli, kako so moji someščani zagri-zeni? Komaj sem si izbral prostor v tem ok-virčku; prej sem se moral skregatil s »klepetu-ljo«, pa Tunekom, urednikom ... Se ne zdi-tudi vam, da nas upokojece čedalje bolj izpo-drivajo na vseh ravneh? Kakor da bi bili mi krivi prav vsega, tudi za to, da sneži ali da ne sneži, so krivi ljudje, ki so delali (gradili) v prejšnjem sistemu. Sem mar jaz kriv, da sem bil rojen takrat? Takrat sem delal pošteno, danes pa bi bil rad pošten upokojenec. Pa ne gre. Kakor da upokojece nismo več za no-beno rabo ali pa vsi mislijo, da nas lahko porinejo na stran! Poglejte samo, kako so porinili z županskega stolčka našo kandidatko v Radencih. Zdaj je tako obupana, da sodeluje v radijskem glasovanju za osebnost leta. Uga-nite, komu daje glasove?

Pa lepo po vrsti. Vrnimo se še malo v Gor-njo Radgono, ki je dobila novega župana. Zakaj ni zmagal A.T.? Ker je M.V. več ob-ljubljaj z gestom »Arhitektura, sociala, zdrav-stvo, kultura in prosveta to naša bo osveta!« Poleg tega je vsem občinskim delavcem oblju-bil, da bodo postali graščaki: sedež občine bo menda preselil na grad, da si bo razširil ob-zorje; ko bo rame ob rami slonel z M.H. na grajskem oknu, mu bo pogled zajemal Rad-gono na levi in desni strani Mure in tako fikcijsko povečal njegovo »veličino«. Novi žu-pan bo imel ob sebi še naprej svoje »zveste sodelavce«, pa če so doslej obvladali svoj posel ali ne (samo da so na njegovi strani), tudi načelniki regijskih uprav bodo našli svoj stol-

ček. Kakor sem slišal, pa bodo prve tri naloge novega radgonskega župana: vsi zaposleni na občini in vsi direktorji bodo morali postati člani LDS, vse tuje bodo pognali iz donos-nega terciara, vse Prekmurce pa bodo nagnali čez Muro.

Podobno nalogo si je menda zadal nado-budni župan v Radencih: 1. narediti čistko v Radenski, 2. očistiti Radence tujcev, 3. nag-nati vse Prekmurce. Ha, veste kaj, morebiti mu bo pri Radenski delno uspelo (ker bi res morali spakirati nekaj trotoev, pa ne vedo, kako), tudi s tujci bo nekako šlo (ali pa se bodo prej naučili govoriti po »radensko«), le s Prek-murci bo malce težje. Kolikor vem, je tri četrti prebivalcev kraja Radenci Prekmurcev, prav takšno razmerje pa je pri Radenski. Ne hecajte se, drugače bo občina Tišina-Cankova zahte-vala nazaj svojo katastrsko občino, v kateri sta pol Radenec in Petanjski vrelci!

Drugače pa sem zelo vesel in srečen, ker je sneg: Pravi božič. Tudi mesto je lepo okra-šeno. Včasih res kakšen komunalec »pozabi« plug sredi pločnika, toda drugače so pa kar pridni. Veste, kaj pa me je na sveti večer najbolj motilo? Ko so bili vsi ljudje zbrani v cerkvi, je v kapelici v »špitalu« rohnela naj-bolj glasna muzika. In to naj bo spodobno gostišče, ki je dobilo dovoljenje za določen čas? Mimo vseh predpisov in pogodbe!

V letu 1995 vam želim obilo mehurčkov – takšnih in drugačnih, samo da bodo prijetni!

Radgončan

En TOTI IN TOTA iz Lotmerka

Novo leto je tu, in ko še zadnjič sediva skupaj ter pre-mlevava, kaj bi tokrat otonila, so nama tako kot lani spet pri-šle na misel novoletne želje ne-katerih naših ljudi. Ker se o njih z nikomer nisva pogo-varjala, so to seveda samo mo-rebitne in nepreverjene želje. Morda pa so tudi srvarne?

J. G. iz Nunske Grabe: Da bi živel na vasi vsaj ena lepa nuna, če se njihov kraj že ime-nuje po teh božjih služabnicah!

J. V. iz Podgradja: Da bi »zvrtil«, kako bi bili njegovi sodi res najboljši daleč naokrog!

F. Š. iz Noršinec: Da bi bili vsi tako pošteni zmikavti, kot tisti, ki se je z njegovim avto-mobilom odpeljal v Ljubljano in ga tam pustil nepoškodova-nega!

M. K. iz Ljutomera: Da bi

bil zares kdaj vsaj za hip kralj ali pa tak kot ljubljanski Mar-jan Kralj!

J. R. iz Male Nedelje: Da bi vedno trdno obsedela na konjskem sedlu in ne obležala na tleh.

J. M. iz Ljutomera: Da bi bila nekoliko mlajša in ledik stanu, da bi se tako lahko prva omožila v novi poročni dvorani v lormerški Mestni hiši.

S. P. iz Ljutomera: Da bilo več takšnih, ki bi vložili denar v njegovo podjetje, potem pa naj bi izstopili brez vračila de-leža.

G. P. iz Mekotnjaka: Da drugi ne bi mislili zares, da pri njih rasejo le polovične glave zelja.

M. iz Ljutomera: Da bi bile še enkrat volitve za občinskega župana in da bi ljudje končno spoznali, da je on najboljši ...

Cene sadja in zelenjave

	Tržnica Murska Sobota	Tržnica Gornja Radgona	Ljutomer
Jabolka	70	60	60
Pomaranča	140	80	120
Limone	160	200	180
Banane	180	100	100
Kivi	300	300	220
Hruške	-	-	220
Grozde	280	280	300
Krompir	35	40	40
Endivija	200	160	180
Radič	260	200	220
Korenje	160	160	120
Čebula	100	110	90
Zelje	70	60	60
Rdeče zelje	-	100	80
Česen	300	250	300
Cvetača	240	220	220

RITOBRIŠNIK

EDINI ČASNIK S PRAVIM IMENOM (pred uporabo nekoliko zmencaj)

PARODIJA NA NAJRAZLIČNEJŠE IGRE ZA PONEUMLJANJE LJUDI NA GYVX PRIŠLO PREKO 100 TISOČ PISEM

Na zgornji naslov je v enem samem tednu prispelo preko 100 tisoč pisem. Never-jetno zanimanje za igro, bi lahko rekli. Ampak, zgodilo se je nekaj neverjetnega: kar 98,5% naslovov ni bilo pravih, kajti za dedke, ki so že odšli v večna lovišča, naslo-vi niso bili pravilni. Za razumevanje zadeve: V.T. iz Kačje grabe, na primer, ne stanu-je več na hišni številki 35, temveč na bližnjem pokopališču. Zaradi tako nepričakova-nega izida igre seveda ne moremo pričeti, za tistih deset tolarjev, ki ste nam jih po-slali pa bi bilo nesmiselno, da bi jih vračali, saj bi bilo predrago, s čemer se prav go-tovo strinjate. Upamo, da se nam boste pridružili še v večjem številu, če vam bomo ponudili spet kakšno novo igrico.

PRIHAJA OBDOBJE JASNOVIDCEV Jula je bila zamaknjena...

Jo, kaj vse se ne dogaja na tem svetu. In kaj se še bo! Bila so obdobja, ko so se ljudje normalno obnašali in prihajala so tudi takšna, ko so bili naši predhodniki še huj-ši, kot če bi jih vsak dan oklali stekli psi. Nekako tako je tudi z Julo s Kamensčakov-ske grabe. Zadnjič se je zaklinjala, da je na železniški postaji v Dokležovju videla dino-zavra in to tistega iz vrste populisauros, ki so bili dolgi do 1000 metrov in od katerega so pred dnevi v predjurskem skalovju pri Sotini odkrili nekaj kosov luskin. Jula ima se-veda še več takšnih pogruntavščin. Tisti, ki Julo poznajo, pogostokrat rečejo: "Jula je že spet zamaknjena!" To je navadno takrat, ko stoji pred kakšno izložbo ali kje že, z eno-nogo v kolenu nekoliko upognjeno na klec, podobno kot so to pred šestdesetimi in več leti delale stare babe, ki se še niso navadile na hlačke in so se kar stoje polulale - mi-mogrede, kako praktično za današnjo mestno gnečo. No, Jula takrat gleda nekam v zrak, kakor da bi atome preštevale. In je zamaknjena.

Lendarvski pereci

Pojav novih občin me je zelo zmedel, saj zdaj ne vem, čigav sem in čigave Perece naj sploh še pišem. Lendarvske, črenšovske, kobiljanske, odranske ali pa morda varaške (turniške)? Pa še nekaj je: tako kot vas, je proti koncu leta tudi mene minila delovna storilnost; zdaj mislim le še na nakupe, na silvestrovo in seveda novo leto. Na trnih pa sem tudi zato, ker ne vem, ali mi bo snaha dala le roko, ali pa me bo na prehodu iz starega v novo leto morda tudi »kūšnila«. Sam bog ve, kaj nam bo prineslo. Da pa bi bilo pred vami vendarle še kaj črnega na belem, si bom zdaj sposodil iz predvojnega Kalendara Srca Jezusovoga nekaj »vgank«. Bodite pozorni na nekdanjo prekmurščino in uganite, pre-den preberete odgovor, za kaj gre?

- Što pije vino, gda ma vodo, gda pa nema vode, pa pije vodo? (Mlinar)
- Dosta oči mam, pa sam li slepi, pri vsakšem oki rastejo mi repi. Krumpeo).
- Ka se v cerkvi najprle oglasi? (Ključ)
- Slepi ga je vido, plantavi ga je zgrabo i mrtev ga je pojo. Kaj je to? (Tri laži)
- Zakaj čarne ovce več trave pojejo kak bele? (Ar je belih menje)
- Ka je te, da pūc v sneg spadne? (Zima)
- Na streji eden mož s pipov kadi. Ka je to? (Ror)
- V leti sem odeta, v zimi pa naga. Ka je to? (Kukarca)
- Zakoj zvonar zajtra, podne i večer zvoni? (Za vože)
- Oča i mati deco bijeta. Kem bolje, tem bole se deca slači. Ka je to? (Što proso pše)
- Lesena kokvača i železni piščanci. Ka je to? (Branja)
- Ka je vsešerom prvo? (Začetek)
- Ka ide čarno gor, belo dol? (Hajdina pri mlini)
- Gda zavca bolijo zobovje? (Gda ga pes vje)
- Jeli dobro, če ma što vino v kleti? (Ne, nego v lagvaj je more meti)

Ja, tako je s tem: tudi novejši reki pravijo, da vino ni rado samo. In v teh dneh ga bomo zvrnili še in še. Potem pa se bo zaslišala pesem. Tisto o Miciki v püngradi seveda veste. Zapeli boste najbrž tudi Marija je po poli šla. Najbrž pa ne veste, četudi je narodna, tele: Či si ti doma? / Či si deklica ti doma, al' ti / doma, al' ti doma? / Kaj ti eden ne pozna, al' / ne pozna, al' ne pozna. / Odpri dekla kamro gor, al' / kamro gor, al' kamro gor. / Kaj va si zgovarjala, al' / zgovarjala, al' zgovarjala ...!

In če mene vprašate, katera od starih pesmi mi je še najbolj všeč, moram priznati Pu lougi leče! Najbrž zato, ker jo je tako rada pela moja babica. Morda si jo boste te dni, ko boste »pod gasom«, še sami zabrudali. Takole gre: Pu lougi leče, pu logi leče / edna lepa ftičica. / Za njov mi hodi, za njov mi hodi / eden mali jagerček. / Ne strelaj name, ne strelaj name, / kaj ti nekaj jas povem. / Jas ti moram naročiti, / kak se moreš oženiti. / Jemli da si, jemli da si / eto mlado devojko. / Mlada devojka, mlada devojka, / ona je puna veselja. / Ne jemli da si, ne jemli da si / eto staro dovico. / Stara dovica, stara dovica, / ona puna je žalosti.

Tako, dragi moji perecarji, konec je z menoj. Zmorem le še toliko moči, da vam zaželim srečno novo leto. Boldog uj évet!

NACI

Moja domača banka

Pomurska banka d.d.

Murska Sobota

Menjalniški tečaj Pomurske banke z dne, 27. decembra 1994, tečajji veljajo od 28. 12. 1994 od 00.00.
Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 24. decembra 1994 od 00.00 dalje.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.159,1224	1.110,00	1.155,00
Francija	100	2.440,8458	2.365,00	2.418,00
Nemčija	100	8.157,0893	7.980,00	8.130,00
Italija	100	7,8373	7,52	7,79
Švica	100	9.662,8880	9.360,00	9.600,00
ZDA	1	128,5394	125,10	127,70

NENAMENSKO VARČEVANJE MLADIH

Pri LB, Pomurski banki tudi na mlade nismo pozabili. Le-ti se lahko odločijo za nenamensko varčevanje. To je postopno varčevanje brez določenega namena in v zneskih, ki so prilagojeni mladim. Najnižji znesek mesečnega pologa je 20 DEM v tolaški protivrednosti. To je preudarna naložba, ki varčevalcu že po trimesečnem varčevanju omogoča obrestovanje posameznih pologov po obrestni meri, ki velja za nenamenske vezane depozite nad 6 mesecev. Nenamensko varčevanje mladih je namenjeno posameznikom, pa tudi razrednim skupnostim v osnovnih in srednjih šolah.

Vse informacije o različnih oblikah varčevanja dobite v vaši enoti LB, Pomurske banke.

Dogajanja na ljubljanski borzi

Spoštovane bralke in bralci, tokrat bo poročanje o dogajanjih na ljubljanski borzi oz. trgu vrednostnih papirjev zajemalo obdobje med torkom 20. 12. in petkom, 23. 12. 1994 in bo tako krajše za en dan, saj je ponedeljek, 26. 12., praznik.

V petek, 23. 12. 1994, je v segmentu prostega trga pričela kotirati redna delnica na prinosnika serije B delniške družbe Gradbeno podjetje Grosuplje (sklep o tem je 14. 12. sprejel odbor za sprejem vrednostnih papirjev in članov na borzo). Osnovni kapital izdajatelja teh delnic znaša 1.994 milijarde tolarjev (v sodni register vpisan 24. 5. 1994) in sestoji iz 51847 prednostnih delnic na prinosnika razreda A in 147564 rednih delnic na prinosnika razreda B. Vse delnice imajo nominalno vrednost 10.000 tolarjev. 42564 rednih delnic serije

B je od Sklada RS za razvoj z namenom nadaljnje prodaje odkupila UBK banka in do 3. 10. 1994 prodala 25760 delnic 31 pravnim in 93 fizičnim osebam, lastnik vseh ostalih delnic je bil v začetku oktobra 1994 Sklad za razvoj. Minimalna količina za trgovanje na borznih sešankih je pet lotov (en lot je ena delnica).

V začetku tega tedna so tečaji večine delnic padali. Na torkovem borznem sešanku je bil izjemno majhen promet, saj ga je bilo le za 43,6 mio tolarjev. Dobrih 50 odstotkov ga je bilo z republiškima obveznicama prve in druge izdaje, z ostalimi obveznicami se ni trgovalo, slabih 50 odstotkov pa je bilo prometa z delnicami (tega dne se ni trgovalo s kar 7 delnicami). Naslednjega dne je bilo za 11 krat toliko prometa kot v torek, tokrat z obveznicami za 47 odstotkov, 53 odstotkov pa z delnicami (z delnico SKBR za kar 161,5 mio tolarjev). Na četrtkovem borznem sešanku je promet ponovno padel, tokrat na dobro petino sredinega prometa, posli pa so bili sklenjeni le s trinajstimi vrednostnimi papirji, od tega le s štirimi obveznicami. Tokrat sta padla le tečaja delnic Dadas (3,7 odstotka) in Promofin (1,5 odstotka), neznatno pa tudi Term Čatež. V petek je bilo zaznati pozitiven trend pri večini delnic (padel je le tečaj redne delnice Finmedia in to za kar 6,14 odstotka), promet pa je bil rekorden v tem tednu, saj ga je bilo za več kot 521 mio tolarjev.

V prihodnjem tednu pričnejo kotirati brez kupona obveznice RSL 1 (zapadlost kupona 31. 12. 1994), PTT Ljubljana in Občina Zagorje (zapadlost kupona 1. 1. 1995).

Uvrščena kotacija I – obveznice

Na torkovem borznem sešanku je enotni tečaj obveznice RSL 1 iz 102,9 porasel na 103,9, ko je bilo za več kot 1,1 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 104,0 ob nekaj manj kot 89,8 mio tolarjev prometa. V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 104,6, ko je bilo za več kot 26,6 mio tolarjev prometa, v petek pa na 104,8 ob 131,4 mio tolarjev prometa.

Enotni tečaj obveznice RSL 2 je v torek iz 107,4 padel na 107,3, ko je bilo za 21,4 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 107,0 mio tolarjev prometa; na četrtkovem borznem sešanku je njen enotni tečaj poskočil na 107,7, ko je bilo za nekaj manj kot 47,7 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 107,0 ob 117 mio tolarjev prometa.

Uvrščena kotacija I – redne delnice

Na torkovem borznem sešanku je enotni tečaj redne delnice SKB iz 37600 padel na 37198, ko je bilo za nekaj manj kot 8,6 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 36783 ob več kot 161,5 mio tolarjev prometa. Na četrtkovem borznem sešanku je njen enotni tečaj porasel na 36959, ko je bilo za 1,8 mio tolarjev prometa, v petek pa na 37243 ob 24,4 mio tolarjev prometa.

Uvrščena kotacija II – obveznice

21. 12. je enotni tečaj obveznice SKB 1 iz 99,2 padel na 97,3, prometa pa je bilo za 3,9 mio tolarjev. Naslednjega dne so po tej obveznici povpraševali po tečaju 96,0 (enako kot v torek), vendar tokrat ponudbe ni bilo (v torek so jo ponujali po tečaju 99,0). V petek je njen enotni tečaj poskočil na 99,4, prometa pa je bilo za 82,9 mio tolarjev.

Uvrščena kotacija II – redne delnice

Enotni tečaj delnice Probanke je na torkovem borznem sešanku iz 6169 padel na 15812, ko je bilo za več kot 1,3 mio tolarjev prometa, naslednjega dne pa na 15634 ob nekaj manj kot 2,5 mio tolarjev prometa. Na četrtkovem borznem sešanku je njen enotni tečaj porasel na 15914, ko je bilo za 1,1 mio tolarjev prometa, v petek pa na 16486 (42,6 mio tolarjev).

Prosti trg – obveznice

Obveznico LEK 1 so bili v torek investitorji pripravljeni kupiti po tečaju 100,0 (zadnji sklenjen aplikacijski posel je bil sklenjen po tečaju 106,0), vendar ponudbe ni bilo. Tudi ponudbe obveznice LEK 2 ni bilo, investitorji pa so jo bili pripravljeni v torek kupiti po tečaju 100,0, v sredo pa le še po 98,0 (zadnji sklenjen posel po tečaju 99,1).

Enotni tečaj obveznice Občina Zagorje je v sredo iz 92,9 porasel na 93,3 (v torek so jo bili investitorji pripravljeni kupiti le po 92,5), prometa pa je bilo za nekaj manj kot 2,1 mio tolarjev. V četrtek je njen enotni tečaj poskočil na 96,0 (vzrok za to je skorajšnja zapadlost kupona), ko je bilo za 163 tisoč tolarjev prometa, v petek pa padel na 95,8 ob 2,2 mio tolarjev prometa.

Božinovič Topčeka

Mobilni telefoni
že od 1840 DEM!

Pooblaščen zastopnik za Pomurje

PYRAMIDIA

Murska Sobota
Mladinska 8

069/31-633
0609-613-372

CIRRUS DESIGN

franc-franc

Nedosežni dom zidarjev!
Z opeko se postavijo nad nič
in z žlico in v pogoltno mrtvo barje
zasidrajo stolpičasti gradič,

kakor ga terja neodnjenljiv načrt,
da zraste prebogata rdečih lic
do strehe - za stopinje trudnih ptic
in dimnika, ki krona naj obrt:

ob likofu z odsotno letargijo
- in ves čas sonce jih ščemi v oči -
na sleme v mlado smrečico strmijo,

nič jim do vina ne do hvale ni.
Ko grejo, so kot fratrov red, ki roma
iskat nov dom, tukaj pognan iz doma.

Milan Jesih

Ob koncu leta se pristrčno zahvaljujemo vsem, ki ste nam bili naklonjeni. Vaše zaupanje je bilo dragocenejše, kot se vam je morda zdelo. Projekti, ki smo jih skupno uresničili, bogatijo duhovno biografijo teh krajev v letu 1994 s svojo izjemnostjo. Želimo si, da bi bilo tako tudi v novem letu in da bi se toku pozitivnih energij pridružili tudi drugi.

Skupina Gorički klantoš ■ Zavarovalnica Triglav - OE M. Sobota ■ Marija Rituper ■ LB - Pomurska banka ■ Zdravilišče Radenska Radenci ■ Saša Jovanovič ■ Sekretariat za družbene dejavnosti SO M. Sobota ■ podjetje Mura M. Sobota ■ Dušan Antolin ■ Veletrgovina Potrošnik ■ Endre Gönter ■ Agencija Venera ■ Marjan Maučec ■ Vestnik ■ Milan Vincetič ■ UBK banka - PE M. Sobota ■ Milivoj Roš ■ Zdravilišče Moravske Toplice ■ 60 zasebnikov in podjetnikov z Goričkega ■ Branko Pajžlar ■ Društvo vinogradnikov Goričkega ■ Jože Pojbič ■ Expo ■ Matej Fišer ■ Studio 2M ■ Tiskarna Klar ■ Robert Titan ■ ZKO M. Sobota ■ Vlado Smodiš ■ Mesarija Hanžekovič ■ Jože Titan

franc-franc

INFOND CENTER ŠE NI POLN,

ker smo še pravočasno pridobili dovoljenje za povišanje osnovnega kapitala na 9,5 milijard tolarjev.

A BO KMALU.

Če nam bo še naprej dnevno zaupalo svoj certifikat toliko ljudi.

NAJKASNEJE DO NOVEGA LETA

bo tako nastal že drugi štajerski mega sklad.

ŠE LAHKO

vpisete certifikate na vseh enotah Nove KBM, PTT Slovenije, Zavarovalnice Maribor in pri pogodbenih partnerjih in s tem

ZAUPATE CERTIFIKAT PRAVI ZIBELKI!

KBM Infond
POOBlaščen DRUŽBA ZA UPRAVLJANJE INVESTICIJSKIH SKLADOV

**SREČNO
IN USPEŠNO
NOVO LETO**

CREDITANSTALT
Banka uspešnih

UGODNA POSJILA ZA PODJETJA-UVOZNIKE

V SKB banki vam nudimo ugodna posojila z dobo vračanja do treh let za plačilo uvoza preko banke:

- za repromaterial in surovine
- opremo
- dele opreme

Obrestna mera posojila se določa na podlagi izhodiščne obrestne mere, ki znaša 9,75 %, bonitete posojiljemalca in dolžine vračanja posojila.

Podrobnejše informacije vam bomo z veseljem posredovali v Sektorju kreditov (tel. 171-51-00) in na sedežih poslovnih enot SKB banke v Celju, Kamniku, Kočevju, Kopru, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Škofji Loki. Lahko pa pokličete tudi Zeleni telefon 080 15 15.

SKB BANKA D.D.

CHINCHILLA INTERNATIONAL
EXPORT - IMPORT

SMO AVSTRIJSKO SLOVENSKO PODJETJE NA INTERNACIONALNEM TRGU S 15-LETNIMI IZKUŠNJAMI.

62204 Milavž, Kirbiševih 53, tel. 062/692 250

ZAČNITE DONOSNO DELO.
POSTANITE NAŠ PARTNER
V VZGOJI
JUŽNOAMERIŠKIH ČINČIL.

Ponujamo VAM:
Visokokakovostne živali s strokovno
pomočjo.
Farmske potrebščine (oprema, hrana...)

ZAGOTAVLJAMO ODKUP ŽIVALI
IN CENO.

Informacije o brezplačnih seminarjih dobite po tele-
fonu vsak dan od 18.00 do 21.00.

Seminarji bodo:
Rakičan 7. januar 1995 od 19.00 do 21.00,
Inf. po telefonu 069/87 404

VESTNIK

Izdaja Podjetje za Informiranje

Murska Sobota

Časopisni svet: dr. Jože Sedernjak, Štefan
Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder, Cilka
Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šiflar

Uredništvo: Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgo-
vorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda
Balažič-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri
Mauček, Štefan Smej, Štefan Sobočan (novinarji), Ksenija Šomen (tehnična
urednica), Nataša Juhov (fotografija), Nevenka Ermi (lektorica).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Slovenska 41. Telefoni:
novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 33-019, glavna urednica in
direktorica 22-403, računovodstvo in tajništvo 21-383 in 21-064, GPS (trženje)
22-403, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za IV. trimesečje 1994 je 1.600,00 SIT, polletna naročnina znaša
3.200,00 SIT, za naročnike v tujini 100 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri
Abanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512.

Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za
informiranje št. 16/B z dne 30. 1. 1992 se šteje tehnik Vestnik med proizvode
informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje
pet odstotni davek od prometa proizvodov.

Zgodilo se je ...

Načelnik operativno-komu-
nikacijskega centra UNZ Mur-
ska Sobota Janez Konrad nam
je v torek povedal, da je med
božičnimi prazniki sicer po-
kalo, vendar veliko manj kot
v prejšnjih letih, sreča pa je
tudi, da zaradi petard ni bilo
nobene telesne poškodbe.
Očitno je, da je preventiva za-
legla, zlasti pa televizijske slike
hudih poškodb oziroma poško-
dovancev v prejšnjih letih. Is-
kreno želimo, da tako ugodno
minejo bližnji prazniki in
v novo leto vstopimo zdravi in
- srečni!

Tudi stanje v prometu je bilo
tja do torka še kar ugodno.
Sicer ne mine dan, da se ne bi
zgodila kaka prometna ne-
sreča; je pa v nesreči sreča, če
ni hujših telesnih posledic ali se
poškodujejo le vozila. Zaradi
zapadlega snega se je 20. de-
cembra zgodilo 14 nesreč in 21.
decembra 21 nesreč (kakšno
naključje), potem ko pa so se
vozne razmere izboljšale, je
postalo število nezgod spet obi-
čajno: 22. decembra 7, 23. de-
cembra 8, 24. decembra 6, 25.
decembra 3, 26. decembra
3 manjše prometne nesreče.
Bodi tako tudi ob koncu tedna
in čez novoletne praznike.

V duhu veselja, proslavljanja
... pa ne smemo biti brezbržni
do svojega premoženja, sicer si
ga lahko kdo »sposodi«. To se
sicer lahko zgodi, četudi je za-
klenjeno. Zgled za to je vlom
pred božičem v počitniško hi-
šico na Ženiku blizu Vidma ob
Ščavnici. Predrznih je sunil ra-
diokasetofon, brivski aparat in
nekaj oblačil, s čimer je pov-
zročil za 100.000 tolarjev
škodo.

Piranski policisti so prijeli
21-letnega Zlatka K. iz Ljuto-
mera, ki ga utemeljeno sumijo
velikih tatvin. Te naj bi storil

od junija do oktobra, ko se je
zadrževal na Obali in se »pre-
življal« z vlom v počitniške hi-
šice in stanovanja. Jemal naj bi
v glavnem denar, če pa ga ni
bilo, je vzel tudi živila. Največ-
krat naj bi vlomil v Fiesi. Prei-
skovalni sodnik je zoper dom-
nevnega storilca odredil pri-
por.

Na cesti med Lendavo in
Hotizo naposled ni več kotanj,
ki so voznike silile na počasno

vožnjo. Zdaj, ko je promet »te-
koč«, pa je vse več nesreč! Le
redkokdo se meni za omejitev
hitrosti vožnje skozi naseljene
kraje (60 kilometrov!) in »šiba
stotko«. Kam lahko pripelje
taka hitrost, je pokazala ne-
sreča na Kapci, kjer so ugasnila
štiri mlada življenja! Na cesti
pa seveda niso samo avtomobi-
listi, ampak tudi veliko pešcev
(snega sicer še neasfaltiranih
pločnikov v prvih dneh zapad-
lega snega ni imel kdo (po)ki-
dati!), potem so tu kolesarji in
vozniki koles z motorji. Več-
krat je na tej cesti videti tudi
ženske, ki se pogovarjajo ...

Še bi lahko nizal. Vse to
ogroža prometno varnost. Nič
več ni kotanj, zaradi katerih so
vozniki morali voziti počasi!

V torek, 27. decembra, ob
0.30 so policisti v Murski So-
boti pridržali do izteznitve vi-
njenega Antona S., ki je v sta-
novanju Marije P. razgrajal in
celo pretepati si jo je drznil. 26.
decembra, na štefanovo, so po-
licisti sicer obravnavali še pet
drugih kršiteljev javnega reda
in miru, na mejnih prehodih pa
so zavrnil pet tujcev, ker niso
izpolnjevali pogojev za vstop
v Slovenijo.

S. S.

Tradicionalno srečanje zdomcev v Radencih

Informacije in veselo druženje

Hotel Radin v Radencih je postal tradi-
cionalno prizorišče srečanj slovenskih zdomcev
ob koncu leta, ki ga organizira revija Naša
Slovenija v sodelovanju z Uradom za Slovence
po svetu in Radensko. Minuli ponedeljek je bilo
4. takšno srečanje.

Od nekdanjih zelo številnih srečanj in pogo-
vorov z našimi rojaki, ki delajo na tujem, je
v zadnjem času to zanje ena od redkih prilož-
nosti, da se v domovini srečajo tudi s predstavniki
posameznih vladnih ministrstev, ki so jim na
voljo za posredovanje informacij o zdravstve-
nem, socialnem in pokojninskem zavarovanju,
carinah, privatizaciji, vlaganju lastninskih certi-
fikatov, pridobivanju slovenskega državljanstva
idr. To so namreč vprašanja, ki so še posebej
pomembna za urejanje položaja naših zdomcev.

Državni sekretar Urada Republike Slovenije
za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter Ven-
celj, ki je bil tokrat najvišji predstavnik (po
položaju) slovenske države na tem srečanju, je
med drugim obžaloval, ker še niso uspeli ures-
ničiti lanske obljube, da bomo v Sloveniji spre-
jeli poseben zakon o Slovencih po rodu. Pri-
pravljen pa je že osnutek. Menil je tudi, da
doslej ni bilo prave koordinacije glede sodelo-
vanja z zdomskimi društvi po svetu in izrazil
upanje, da se bodo stvari sčasoma uredile, kajti
zdaj imamo samostojen vladni urad, ki mu je
poverjena ta naloga, prej pa je deloval le sektor

FS Slovenija iz Bertina je zaplesala venček
slovenskih ljudskih plesov iz domala vseh naših
pokrajin in tako tudi prekmurski soti. (Foto-
grafija: J. G.)

pri ministrstvu za zunanje zadeve.

Dobrodošlico so zaželeli našim rojakom tudi
urednik Naše Slovenije Ludvik Škoberne, pred-
sednik SO Gornja Radgona Lojze Vogrinčič in
generalni direktor Radenske Herbert Šefer.
Sledil pa je lep kulturni program, v katerem so
sodelovali združeni pevski zbor slovenskih dru-
štev Simona Jenka iz Nürnberga in Miška
Kranjca iz Erlangena, pesnik Tone Kuntner in
koledniki, FS društva Slovenija iz Bertina in
glasbenik Vlado Kreslin. In še Štefanov ples je
bil za tiste, ki so ostali v Radencih.

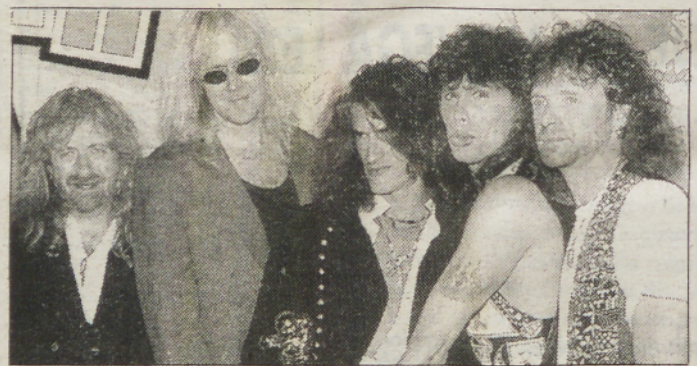
JOŽE GRAJ

Aerosmith

Če se vprašamo, katere so letošnje najuspešnejše skupine,
lahko z gotovostjo trdimo, da skupina Aerosmith sodi prav v vrh
letošnje popularnosti. Čeprav smo o njih že pisali, je prav, da
povemo še kakšno o starih mačkih, ki so vedno boljši.

Dečki iz Bostona, Steven Taylor, Joe Perry, Brad Whitford,
Tom Hamilton in Joey Kramer, so na glasbeni sceni že 20 let.
V tem času so prodali po svetu kar 35 milijonov kopij svojih plošč.
Ta podatek pa jih uvršča med največje rock and roll skupine vseh
časov.

Za svoje skladbe in plošče so dobili številne nagrade in prizna-
nja poslušalcev, kritikov in najpopularnejših glasbenih revij, kot
je naprimer Rolling Stone. Le-ta jih je večkrat razglasila za
najboljšo ameriško skupno. Letos jim je MTV podelila nagrado
Music Award Show za skladbo Crayin' v več kategorijah. Njihovi
veliki uspehi pa so se še posebej začeli nizati, odkar so delali pod
okriljem diskografske hiše Geffen.

Prvi album, ki so ga posneli za to hišo Done With Mirrors, je
dosegel zlato naklado, albumi Permanent Vacation, Pump in Get
A Grip so postali večkrat platinasti.

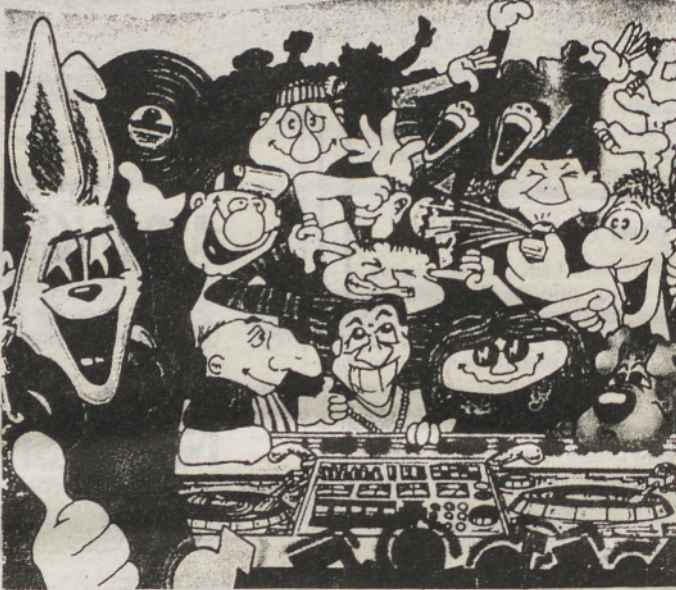
Čeprav se dečki iz banda že bližajo Abrahamu, so njihovi
nastopi več kot atraktivni in dinamični. Še posebno pa izstopa
pevec Steven Taylor. Mnogi mlajši bandi se lahko od njih kar
nekaj naučijo. So pa tudi eni od bogatejših rock glasbenikov.
Čeprav pravi rockerji, so še kar znali voziti po pravi poti, in niso
pogosto zahajali na stranpota alkohola in mamil. Poleg tega so jih
redko obravnavali senzacionalistični članki in časopisi, češ da bi
jih kje videli z lepimi mladimi dekleti.

Nazadnje so izdali kompilacijo svojih največjih hitov Big Ones,
kjer je zbranih 16 skladb, od tega sta dve novi Walk On Water in
Blind Man. Big One je sedemnajsti po vrsti in eden od njihovih
zadnjih albumov, posnetih za založno Geffen. Kajti že lansko
leto so podpisali za japonsko založniško hišo Sony pogodbo, težko
100 milijonov dolarjev.

Čeprav so že več kot leto na svetovni turneji, še malo niso
utruljeni. V prihodnjem letu pa se bodo ponovno ustavili v studiu.
Na novinarski konferenci so jih novinarji zbadali, da bodo stari
petdeset let, ko bodo odslužili pogodbo s Sonyjem. Na to so
odgovorili, kaj pa bomo počeli, če ne igrati rock and roll.

Rubriko pripravila: ALEKSANDRA NANA RITUPER

POP ROCK novicee

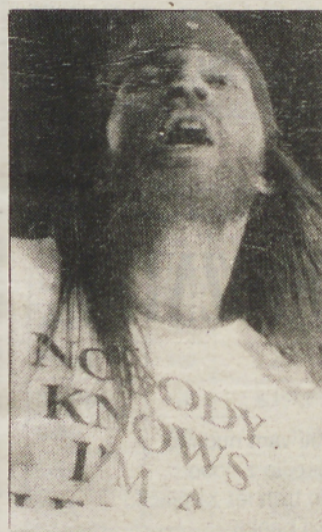
Novice od tu... ...in tam

Skupina Laibach se je pred
kratkim vrnila z enomesečne
evropske turnee, v okviru kate-
re so nastopili v Belgiji, Ve-
liki Britaniji, na Danskem, Ni-
zozemskem, Švici, Nemčiji,
Švedskem, Češki in Rusiji.
Kritiki in občinstvo so kon-
certe, ki so bili večinoma raz-
prodani, povsod dobro spre-
jeli. Skupina pa se že pripravlja
za ameriško turnejo.

Takoj po novem letu bo pri
založbi Corona izšla nova
plošča Mie Žnidarič Ne, ne,
ker se ne sme. Na njej je zbra-
nih trinajst priredb jazzovskih
standrdov posnetih na koncer-
tih po Sloveniji. Producent je
Janez Križaj, priredbe jazzov-
skih standardov pa sta naredila
Dušan Velkavrh in Elza Bu-
dau.

Rod Steward bo imel za
novo leto koncert na plaži Co-
pacabana v Riu de Janeiru.
Pričakujejo, da bo prisostvo-
valo kar štiri milijone poslušal-
cev, po svetu po televiziji pa bo
koncert spremljalo še več mili-
jonov oboževalcev. S koncer-
tom bo Steward zaslužil nekaj
več kot dva milijona dolarjev.

Nekaj stvari, katere si o Axlu Rosu nikoli ne bi mislili:

* V času ameriške turnee
Use Your Illusion je policija
ustavila Axla zaradi prehitre
vožnje. Axl je zahteval, da ga
oprostijo kazni, v nasprotnem
primeru ne bo nastopil.

* V času te turnee je imel Axl
zasebno garderobo.

* Po nasvetu Axlovega psihia-
tra na tej turneji niso nastopili
v mestih, katerih imena so se
začeli s črko M.

* Axla bi leta 1988 skoraj vrgli
iz skupine, ko se je pred kon-
certom zaklenil v sobo in ni
hotel priti ven.

* Na solo albumu Gilbyja
Clarka Pawnshop Guitar sode-
luje Axl pri skladbi Dead Flo-
wers.

* Axl ni hotel dati intervjuja
za znamenito britansko revijo,
ker je bila restavracija, kijo je
izbral, tisti dan zaprta.

* Pravi, da je izraz »Axl
Rose« ulični naziv za oralni
seks.

* Je velik nasprotnik skupine
Mötley Crue. Ko je na nekem
žuru slišal njihovo glasbo, je
ploščo lastnoročno odstavil in
razbil.

* Axl je velik pristaš skupine
Hanoi Rocks, katerim je veliko
pomagal pri njihovih avtorskih
pravicah za njihove stare al-
bume.

* Axl posluša različno glasbo,
med njimi tudi Pet Shop Bo-
ysov.

Koncerti

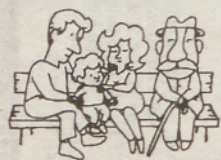
Danes, v četrtek, 29.
decembra bo v gornjerad-
ganskem Partizanu 3, tra-
dicionalni novoletni rock
festival. Nastopilo bo de-
set skupin: Crucifixion,
Artificial Pussys, The Fat
Nun, Wasserdicht, Žele-
zobeton, Yellow Minute,
V okovih in skupina
z otoka Krka Mamofebac.
Koncert se prične ob
17.30, vstopnina je 490 to-
larjev, s kuponom iz zbor-
nika Ste bili zraven pa
imate 20 odstotkov popu-
sta. Po koncertu je organi-
ziran prevoz proti Murski
Soboti.

Koncerti

AUDIO - VIDEO - CD

MSHOP

69000 Murska Sobota,
Slomškova 43
TELEFON, TELEFAXS:
069/32-465

PROSTOVOLJNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA

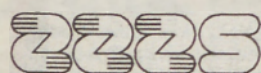
ZDRAVJE nima cene.

Je **BOGASTVO** vsakomur,
ki ravna odgovorno.

Ceno pa ima **ZDRAVLJENJE**
in **STROSKI** so lahko zelo visoki.

Zato se odločimo
za **ZAVAROVANJE** *
za večjo **KAKOVOST** in
brezskrbno, zdravo **ŽIVLJENJE**.

Zavarujemo bogastvo zdravja.

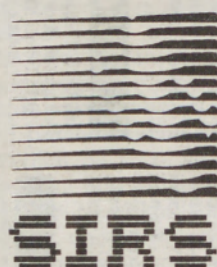

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

*Urejen in razvejan sistem prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije zagotavlja pokrivanje stroškov zdravstvenih in drugih storitev za sprejemljivo premijo. Blizu milijon dvesto tisoč zavarovancev je Zavodu že doslej zaupalo in si zavarovalo doplačila za zdravstvene storitve. Sedaj Zavod ponuja še nova zavarovanja, ki bodo tudi potrdila zaupanje zavarovancev. Obiščite nas v najbližji enoti Zavoda. Radi vam bomo pojasnili novosti.

*V našem novem poslovno-
stanovanjskem poslopju v središču
Beltinec imamo še naprodaj:*

- trisobno stanovanje
- lokale v velikosti po 25 m², primerne za trgovinsko ali storitveno dejavnost
- in garaže

INFORMACIJE:

Kocljeva 7,
MURSKA SOBOTA,
tel.: 069/31 610

*Vsem želimo
vesel božič
in srečno
novo leto!*

Delničarji Pomurske investicijske družbe d.d.:

**Razpisana vrednost delnic je prodana.
Zaradi velikega interesa smo se odločili,
da razpisani kapital povečamo še za
30%.**

Vsem, ki se še odločate!

Možnost nadaljnega vpisa certifikatov je do 19. 01. 1995:

- na vseh okencih LB POMURSKE BANKE d.d.,
- v pomurskih enotah Agencije za plačilni promet (SDK),
- in na več kot osemdesetih pooblaščenih vpisnih mestih v POMURJU.

naložba v domači kraj

Tudi v novem letu oglašujte v Vestniku

Hvala za zaupanje!

Vsi veliki in pomembni pa tudi majhni dogodki enkrat minejo, vedno znova je pred nami novo leto. V letu 1995 bodimo optimisti in dobre volje!

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov

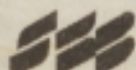
Petrol, TOE Maribor, skladišče Murska Sobota, obvešča vse svoje poslovne partnerje, da bodo 19. decembra 1994 začeli poslovati v novih prostorih v obrtni coni ob Markišavski cesti v Murski Soboti. Nove telefonske številke so: 069 32 781 in 32 782, telefaks: 32 782.

PETROL

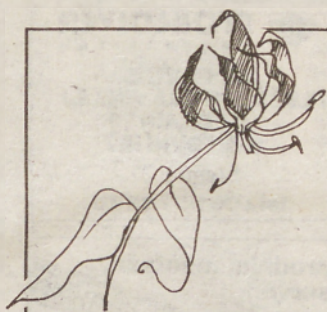
slovenska naftna družba

VOŠČILO SKB banke

Našim komitentom želimo, da bi v novo leto 1995 vstopili polni energije, veselja in načrtov, predvsem pa, da bi se ob koncu prihodnjega leta veselili doseženega.

SKB BANKA D.D.

PE MURSKA SOBOTA
Kocljeva 6
Tel.: 069 32 495, 32 496

**SREČNO
IN USPEŠNO
NOVO LETO
1995**

želi svojim strankam,
prijateljem, znancem in
poslovnim partnerjem
cvetličarna »**CVETJE
GLORIOSA**«,
Slovenska 36,
M. Sobota (pri
dvoršču hotela
ZVEZDA), tel. št. je
069 32 602.

**Niste sami,
Vestnik je
z vami!**

Adriatic
zavarovalna družba d.d.

PE M. SOBOTA
Štefana Kovača 28

objavlja razpis

za izbiro zastopnikov z območij:

BOGOJINA, FOKOVCI, G. PETROVCI, KRIŽEVCI v Prekm., MARTJANCI, PEČAROVCI, PROSENJAKOVCI, SALOVCI, GENTEROVCI, HOTIZA, PETIŠOVCI, TURNIŠČE

Delo je pogodbeno z možnostjo redne zaposlitve. Če Vas veseli delo z ljudmi in ste komunikativni, potem pošljite svojo vlogo s kratko osebno predstavitvijo na naslov: Adriatic, d.d., PE M. Sobota, Št. Kovača 28, 69000 M. Sobota, do 10. januarja 1995.

OBVESTILO

VETERINARSKI ZAVOD MURSKA SOBOTA OBVEŠČA VSE REJCE ŽIVALI, ODKUPOVALCE ŽIVALI, KMETIJSKE ZADRUGE, KLAVNICE, TER FARME V POMURJU, DA BO 1. 1. 1995 ZAČEL ŠTEVILČITI ŽIVALI V PROMETU.

ŠTEVILČENJE SE IZVAJA NA PODLAGI ODREDBE, KI JO JE IZDALO MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO.

ŠTEVILČENJE BODO IZVAJALI DELAVCI VETERINARSKEGA ZAVODA NA ZAHTEVO IMETNIKOV ŽIVALI NA DOMU LE-TEH.

POTNE LISTE ZA ŽIVALI BODO REJCI LAHKO DOBILI NA KRAJEVNIH URADIH SAMO NA PODLAGI POTRDILA O PREDHODNEM ŠTEVILČENJU.

ŠTEVILČENJE BO NA STROŠKE LASTNIKA OZ. NAROČNIKA.

Magna odslej tudi v Prekmurju!

Plačilna kartica MAGNA vam omogoča:

- plačevanje goriva in drugega blaga na Petrolovih bencinskih servisih
- poravnovanje računov avtopalnicah, zavarovalnicah, mehaničnih delavnicah, izposojevalnicah vozil, izbranih gostilnah in hotelih

Za MAGNO potrebujete:

- tekoči račun v eni od šestindvajsetih slovenskih bank, med katerimi sta poleg SKB, PBS in Abanke tudi **POMURSKA BANKA** in **UBK BANKA**
- prijavnico, ki jo dobite na Petrolovih bencinskih servisih, izpolnete in oddate v svoji banki

STUDIO MARKETING

PETROL

MAGNA
Je MAGNA. Je moč.

UPOKOJENCI - Motijo se tisti, ki mislijo, da se upokojenci drže zgolj zapečka. Bakovski upokojenci so zadnje lepe jesenske dneve izrabili za obnovo balinišča na rekreacijskem centru. Balinanje je namreč med upokojenci zelo priljubljeno. (V. A.)

motorna vozila

HONCO CIVIC 1.5. LIMUZINO, belo, staro 2 leti, prodam. Tel.: 31 170 ali 21 964.
m30353
HONDA CIVIC - HATCHBACK, letnik 1990, registrirano do 1. 7. 1995 prodam. Lendavska 35a, tel.: 21 526.
m-pp
CITROEN BX 16 TRS, ohranjen, letnik 1986, prodam. Tel.: 22 422 do 20. ure.
m30356
HYUNDAI PONY GLSI, star 18 mesecev, prevoženih 7.000 km, zadaj malo karamboliran, prodam. Černelavci, Gorica 65, tel.: 26 355.
m30336
FIAT 126 P prodamo za rezervne dele. Tel.: 23 234.
m303342
DAIHATSU CHARADE, letnik 1991, prodam. Tel.: 23 882.
m30364
MOTOR ZA JUGO 55 in druge dele prodam. Tel.: 22 592.
m30344
126 P, vozen, neregistriran, prodam v celoti ali po delih. Vaneča 59 b, tel.: 45 602.
m30338
ZASTAVO 101 z zimsko opremo, odlično ohranjeno, starejši letnik, zelo ugodno prodam. Tel.: 54 131 ali Križevci v Prekmurju 38.
m30367
OPEL MANTA B GIE in tovarnjak MAN 8.13 G. 1. 1988, prevoženih 95.000 km, z nakladalno rampo, prodam. Tel.: 42 302.
m30361

GOSTILNA PRI RUDIJU

RUDI SVETEC ŠALOVCI

želi vsem svojim gostom, poslovnim partnerjem in prijateljem

srečno in uspešno **NOVO LETO 1995** ter se priporoča za obisk tudi v prihodnje.

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. HAJDINJAK**: Gornji Slaveči 6, Kuzma, tel.: 55071. Popravilo z garancijo na vašem domu.

SREČNO 1995. LETO

GATTON SIEMENS

SLUŠNI APARATI

povsod in vsak trenutek. **AKCIJA** digitalnih slušnih aparatov z možnostjo programiranja.

KJE in KDAJ?

Vsak četrtek od 9. do 12.30 v prostorih ABA OPTIKE, Lendavska 8, Murska Sobota.

Ponujamo vam tudi:

- vse vrste zvočnih in uslovnih aparatov
- izdelavo vložkov po meri
- testiranje sluha in nasvet
- popravila in servise
- možnost povračila ZZZS
- in vse to z GARANCIJO!

Im.: (062) 4148 18 in (061) 1595422.

posesti

DILL d.o.o.

POSREDNIŠKO IN AGENCIJSKO PODJETJE KUPUJETE, PRODAJATE, ODDAJATE, NAJEMATE, IŠČETE... VSE VRSTE NEPREMIČNIN NE IZGUBLJATE ČASA IN DENARJA!

TEL. (069) 32 322
FAX-TEL. (069) 32 322
A. NOVAKA 4, M. SOBOTA

NA LEPI MIRNI IN SONČNI LEGI na Rožičkem Vrhu prodam gradbeno parcelo. 2600 m², in parcelo za počitniško hišico, 1800 m², primerno za obrtne in druge dejavnosti. Električna, telefon, voda, asfalt. V Dragotinčih prodam tudi njihovo. Tel.: 062 634 141.

m-p17
SKLADIŠČNE PROSTORE z lokacijsko dokumentacijo za traktorsko servisno dejavnost, v Brezovcih, na 25-arski asfaltirani, ograjeni in komunalno urejeni parceli prodamo. Prostor so primerni tudi za drugo proizvodno ali trgovsko dejavnost. Tel.: 069 26 027.

m-pf
DVOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti prodam. Tel.: 31 604, zvečer. m3214

DVOSOBNO STANOVANJE v Murski Soboti, centralno ogrevano, prodam. Tel.: 23 049.

m30358
GRADBENO PARCELO v Kančevcih, 20 arov, z nadomestno gradnjo prodam. Tel.: 45 234.

m30345
V BREZOVCIH ugodno prodamo trgovino z velikim skladiščem ali brez njega, prostori so primerni tudi za gostinsko ali proizvodno dejavnost. Informacije na tel.: 069 26 027.

m-pf
DVOINPOLSOBNO STANOVANJE nad Domom tehnike v Soboti prodam ali zamenjam. Tel.: 46 161.

m30348
TRISOBNO STANOVANJE v Murski Soboti prodam. Možnost plačila na obroke. Tel.: 21 800.

m-pp

00852-17-266-790
00852-17-266-791
00852-17-266-792
00852-17-266-793
00852-17-266-794
POKLICI ME
00852-17-266-795
00852-17-266-796
00852-17-266-797
00852-17-266-798
00852-17-266-799

ODKUPUJEMO VSE VRSTE HLODOVINE (češnja, oreh, jelša, bukev, smreka).

TRGOLES PEČAROVCI, tel.: 069 26 027.

Zivljenje je prekratko, da bi zahajali k slabim fotografijam.

V teh prazničnih dneh pa tudi takrat, ko bodo ti že mimo, vam želimo veliko uspehov, osebnega zadovoljstva in vsega, kar si sami želite.

Foto - video Juhnov tel.: 53 149

Grad 178a

Priporočam se s kakovostnimi fotografijami!

TURISTIČNA AGENCIJA TRSEK iz Ljutomer

želi vsem strankam srečno, uspešno in zadovoljno 1995. leto!

ZDENEX d.o.o.

EXPORT - IMPORT Finančni inženiring

ODSLEJ TUDI MI V POMURJU.

Oplemenitite svoj denar po zelo ugodni obrestni meri in kratkoročna premostitvena posojila.

P. E. MURSKA SOBOTA
Arhitekta Novaka 4
Tel. - telefaks: (069) 32 848

MANJŠO KMETIJO z 3,5 ha obdelovalne zemlje in 4 ha gozda prodam. Tel.: 062 721 339.

mV21
VINOGRAD v Sovjaku, 500 trsov, in vinsko klet ter parcelo, 40 arov, prodam. Tel.: 23 320.

m30325
HIŠO z večjim vrtom v Lendavi prodam. Tel.: 75 561.

m30267
V MURSKI SOBOTO v Ciril-Metodovi ulici 44 prodam stanovanjsko hišo, 93 m², gospodarsko poslopje, 31 m², vse na parceli veliki 1232 m². Vse informacije dobite po tel.: 81 125, po 15. uri.

m-pf
HIŠO z gospodarskim poslopjem, z zemljo in gozdom, v Krogu pri M. soboti prodam. Tel.: 061 344 146.

mV19
POSLOVNI PROSTOR v Murski soboti damo v najem. Tel.: 31 134 ali 0049 841 84676.

m30354
V OKOLICI GORNJE RADGONE prodam manjšo hišo na parceli 712 m². Cena po dogovoru. Tel.: 068 85 971.

mV20
MANJŠO KMETIJO, 3,5 ha obdelovalne zemlje in 4 ha gozda prodam. Tel.: 062 721 339.

mV21

kmetijska mehanizacija

BALIRKO PANONIJA B 344, malo rabljeno, prodam. Gorica ul. 65, Černelavci.

m30297
TRAKTOR URSUS 35 12 MF PERKIS, 49 KM, star 2 leti, lado karavan, letnik 1991, prevoženih 47.000 km, in parcelo za očiščiško hišico, 12-arsko, z lokacijskim dovoljenjem, na Dolini blizu Vaneče prodam. Tel.: 22 871.

m-V18
NAKLADALNIK ZA GNOJ IN GRAMOZ (Karlo Peschi) in tribrazdni plug, primeren za belorusa, prodam. Boreča 20, p. Gornji Petrovci.

m303340
KMETOVALCI. AGROIZBIRA KRANJ ugodno prodaja sestavne dele za generalno popravilo motorjev za traktorje Ursus, Zetor, Univerzal, Fiat Store, IMT, Tomo Vinković, Torpedo Deutz. V zalogi imamo vedno vse vrste akumulatorjev Vesna in Topla, gume za traktorje Barum itd. Predno se odločite za nakup, nas pokličite. Priporočila se Agrozibira Kranj, tel.: 064 324 802.

mpf6
TRAKTOR FIAT ŠTORE 404, pogon na 4 kolesa, prodam. Kranjec, Nuskova 8, tel.: 57 450.

m30351

OGLASNIK

Komerc oglasnik

2.000 iz PREKMURJA Korodke

PREZPLAČNE OGLASE 062/25-795

Ordaj v vsaki številki:

ZEJNI FRANC in njegova **VROČA zgodba** križanka, humor, avtomobilne novice

NA VSEH KIŠKIH CENA 80 SIT

Konec.

Konec upov in nad, droben trenutek, siloviti pok, tema, bolečina...

Zakaj je morala ugasniti njegova svetla in vedra luč življenja?

Zdaj obtožujoče gledamo v oči nepredvidljivi usodi in bolečina je neizmerna.

ZAHVALA

Še vedno ne moremo doumeti krute resnice, da nas je za vedno in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi

Leon Halas

Ob hudo boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem tistim, ki ste ga pospremili na njegovo prezgodnjo zadnjo pot, nam pa izrazili ustna in pisna sožalja ter darovali cvetje, sveče in svete maše. Prisrčna hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v trenutkih trpke bolečine in globoke žalosti.

Vsi njegovi najdražji

STONEDIVER

ODPRAVITE PLEŠAVOST ZA VSELEJ LIPONAIR - SVETOVNI HIT
Stegne 27
tel.: 061/57 18 75

prodaja, montaža, servis, posojilo

SATELITSKI KOMPLETI
tel.: 062/653-351

TRAKTOR URSUS, ohranjen, ugodno prodam. Šmelc, Črešnjevci 187, G. Radgona, m2618

živali

TELICO, brejo 9 mesecev, kontrola A, prodam. Domanjševci 51.

m30368
KRAVO, brejo, prodam. Gerencr, Nedelica 52, p. Turnišče.

mV22
PUJSKE prodam. Satahovi 36.

m30359
SVINJO ZA ZAKOL, težko 120 kg, in molzni stroj prodam. Križevci 114 v Prekmurju.

mV23
KRAVO, brejo, prodam. Gerencr, Nedelica 52, p. Turnišče.

mV22

razno

PREKLICI Preključem veljavnost naloga za vpis mleka, izdanega pri HK Panonka M. Soboti. Aleksander Hari, Pordašinci 2, m30366

TRAJNOGOREČI KAMIN, termoakumulacijsko peč 3 kW, zložljive gasilske mize in klopi prodam. Tel.: 31 166.

30347
DVO-INTRISED, nov, prodam za 800 DEM. Tel.: 75 001 ali 76 071, do 14. ure.

m30362
VINO, laški rizling, prodajamo. Tel.: 76 700, zvečer.

m30357
MOTORSKO ŽAGO HUSGVARNA TOMOS 61 FF in Karcher 410 ugodno prodam. Tel.: 62 782.

m2614
PREKLICI Preključem veljavnost diplome, izdane na Poklicni šoli - smer avtomehanik. Albin Kozic, Gorica 62, Puconci.

m30336
ŠTIRI TERMOAKUMULACIJSKE PEČI 2,25 kW, po 12.000 SIT, in prikolico, 700 kg, s cerado, 25.000 SIT, prodam. Tel.: 61 126.

M2616
VDOVEC, urejen, želi spoznati dobro srčno, prijetno prijateljico, nekadilko, staro do 57 let. Resne ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro: Sreča za oba.

m-pop

ROLETARSTVO MLAKAR IZ DOMŽAL izdeluje in montira alufolije, plastične rolete, žalužije, lamelne zavese... Tel.: 061 722 645 ali 24 949.

m-pp
INSTRUIRAM matematiko. Tel.: 61 349.

m3615

delo

ZAPOSILIMO CVETLIČARKO z najmanj enim letom delovnih izkušenj. Prednost zaposlitve: da je doma iz M. Soboti ali bližnje okolice. Cvetličarna Cvetje Gloriosa, Bernarda Gospod. Slovenska ulica 36, M. Soboti, tel.: 32 602.

m30365

29. decembra mineva leto žalosti, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in stari oče

Dezider Cigut
iz Vučje Gomile

Hvala vsem, ki se ga spominjate in ustavite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Njegovi najdražji

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, ome in sestre

Irma Kerčmar

roj. Hari
iz M. Soboti

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala g. duhovniku Novaku za pogrebni obred in cerkvenim pevcem.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči hčerka Štefka z družino

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 62. letu zapustila naša draga žena, mama in babica

Ivanka Vrbancič

z Rožičkega Vrha 64

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje. Posebna hvala dr. Pangersiču in sestri Sonji, g. župniku, pevcem in Pogrebništvu Vrbnjak.

Žalujoči vsi njeni

ZAHVALA

V 83. letu nas je zapustila draga mama, babica, prababica in sestra

Matilda Tkalec

iz Gančanov

Iskreno se zahvaljujemo vsem, sosedom, sorodnikom, botrini in znancem za darovane vence, cvetje in sv. maše. Posebno se zahvaljujemo g. kaplanu in izseljenskem duhovniku iz Linza g. Počivavski za pogrebni obred, pevcem in pevkom za odpete žalostinke, ter Slovenski izseljenski skupnosti iz Linza. Hvala osebju doma oskrbovancev v Rakičanu in vsem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči vsi njeni

Po težki bolezni nas je v 95. letu starosti za vedno zapustila draga mama, omama in praomama

Helena Vrečič

iz Murske Soboti
Kroška 3

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, dobrim sosedom, Zounikovim in Koudilovim, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in pokojnico pospremili na njeni zadnji poti. Hvala gospodu duhovniku za pogrebni obred in dr. Felkarju.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoči hčerka Jolan, vnuk Milan in vnukinja Tanja z družinama.

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je praznina,
ki hudo boli.*

V SPOMIN

24. decembra je minilo leto
žalosti in bolečine, odkar me
je zapustil dragi mož

Franc Pozvek

iz Tešanovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate in ustavite ob
njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate
sveče.

Žaluoja žena Gizela

*Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš,
nam pa žalost srce urga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.*

ZAHVALA

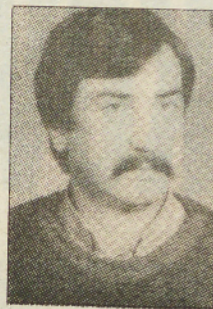
V 62. letu nas je zapustil dragi mož,
oče, tast in dedek

Franc Ružič

iz Nedelice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
sosedom, botrini in prijateljem, ki ste ga obiskovali med nje-
govo boleznijo, nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali
vence, šopke in za sv. maše, izrekli ustna sožalje ter ga v tako
velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.
Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete
žalostinke in patronažni sestri iz Turnišča.

Žaluoja: žena Marija, sin Alojz z Marijo, hčerka Marija z dru-
žino

*Ko si odhajal, se nisi poslavljaj,
saj si verjel, da boš prišel,
a usoda je hotela, da za vedno si odšel.
Dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni.*

V SPOMIN

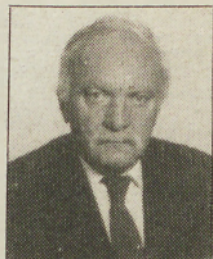
27. decembra mineva žalostno
leto, odkar si nas zapustil, dragi
mož in sorodnik

Rudi Merklin

iz Bodonec 40

Vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov prerani
grob, darujete rože in prižigate sveče se iskreno zahvalju-
jemo.

Žaluoja: žena Greta in sorodniki

*Ni strah me, le vse bolj sem radoveden,
kaj se dogaja, ko je vse končano,
bom v zadnjem hipu zbran, bom slep in zmeden,
ko stopil ali padel bom v neznanost,
v temo, v svoj lastni nič, v onstranski eden,
ki vanj že mnogi so odšli pred mano?
Ko videl bom samo še črna sonca,
bom vedel, da priromal sem do konca.*
(Ciril Zlobec)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža,
očeta, brata, svaka in strica

Janeza Sreša

socialnega delavca iz Bratonec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, dobrim sosedom,
sodelavcem Centra za socialno delo Murska Sobota, VIZ Veržej, stanov-
skim kolegom in znancem, ki ste ga obiskovali v najtežjih trenutkih
njegovega življenja ter ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali
vence, cvetje, sveče, v dobrodelne namene, za svete maše in nam
kakorkoli izrazili sožalje.

Zahvaljujemo se dr. Ivanu Carju in osebju Zdravstvenega doma Beltinci,
zdravnikom in osebju pljučnega oddelka, posebno pa dr. Zvonimiru
Knafliju in vsemu osebju infektološkega oddelka soboške bolnišnice za
lajšanje trpljenja v zadnjih dneh življenja.
Hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in
govornikom g. Milanu Kermanu, g. Frdi Benko, g. Gustiju Farkašu in g.
Angelci Hozjan za tople besede slovesa.
Še enkrat - hvala vsem!

Žaluoja: žena Cilka, sin Tomi s Sabino, brata Vili in Marjan ter sestra
Ana z družinami in drugo sorodstvo

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih
pridnih rok za vedno nam ostaja.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 68. letu
starosti za vedno zapustila naša draga
mama in babica

Terezija Petek

z Melince

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in
prijateljem, ki ste jo obiskovali med njeno boleznijo, nam
v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali
cvetje in za svete maše ter jo v tako velikem številu pospremili na
njeni zadnji poti.

Iskrena hvala g. župniku Hozjanu za pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke in govornici za besede slovesa.

Posebna hvala Pogrebništvu Jurič za organizacijo pogreba.
Hvala zdravstvenemu osebju nevrokirurškega oddelka v Mari-
boru. Posebna hvala dr. Buncu.

Iskrena hvala kolektivom Avtoservis Ferenčak, Potrošnik,
ABC Pomurka, KG Nemščak Jezera iz Rakičana in Gostilni
Perdigal-Vučko.

Žaluoja: njeni otroci z družinami

*V življenju le skrb in delo si poznal,
sedaj od vsega tega truden si zaspal.
Odšel si tja, kjer ni bolečin,
nam pa pustil večen si spomin.*

ZAHVALA

Tiho nas je v spanju, star 80 let,
zapustil naš dragi mož, oče in dedek

Ludvik Orban

s Hodoša 30

Z bolečino v srcih se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili k večnemu počitku,
nas tolažili in nam izrekli sožalje.

Hvala vsem pogrebem in darovalcem vencev, cvetja, sveč in
darov v dobrodelne namene.

Prisrčna hvala g. duhovniku Viliju Kerčmarju za ganljivo po-
slednje slovo, g. Heleni Roman za besede slovesa, pevcem za
čustno odpete žalostinke in pogrebniemu zavodu Banfi za
organizacijo pogreba.

Hvala družini David za vsestransko pomoč.
Iskrena hvala kulturnemu društvu Hodoš za podarjeni venec.
Vsem skupaj in vsakomur posebej - iskrena hvala!

Hodoš, Novo mesto, 22. 12. 1994

Žaluoja: vsi njegovi najdražji

*Že dve leti v grobu spiš,
a v srcih naših še živiš.
Usoda kruta je med nas posegla,
utrgala mladosti cvet,
nesrečo, žalost nam postregla,
zakaj tako je krut ta svet?*

Boleč je SPOMIN na 24. de-
cember 1992, ko se je na beli
cesti utrgala nit življenja lju-
bemu možu, očetu, sinu in
bratu

Kolomanu Šiftarju

iz Zenkovec

Hvala vsem, ki prižigate sveče in s cvetjem krasite
njegov grob.

Z bolečino v srcih tvoja družina in drugo sorodstvo.

*Ni smrt tisto, kar nas loči,
in življenje ni, kar družijo nas,
so vezi močnejše.
Brez pomena zanje so razdalje,
kraj in čas.*

V SPOMIN

1. januarja bo minilo leto dni, ko
nas je zapustil naš dragi mož, oče,
dedek in tast

Alojz Marič

iz Rogašovec 28

Bolečina se da skriti, tudi solze ni težko zatajiti, a tebe
nam ne more nihče več vrniti.

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem
grobu, mu prižigate sveče in prinašate cvetje.

Žaluoja: vsi njegovi najdražji

*Čeprav utihnil mili zvok je violine,
saj si Ti odšel od nas,
podoba Tvoja iz spomina ne izgine,
kakor glasba, ki je večna in ne mine.*

ZAHVALA

Mnogo prežgodaj nas je v 56. letu
starosti zapustil ljubeči mož, oče in
dedi

Aleksander Ratko

iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih
trenutkih stali ob strani, izrekli ustna in pisna sožalja, darovali
za sveče, vence, rože, v dobrodelne namene, za svete maše ter
ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo osebju internega oddelka bolnišnice
M. Sobota, spoštovanim duhovnikom za pogrebni obred ter
pevcem za odpete žalostinke.

Globoko žaluoja vsi, ki smo ga imeli radi

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V cvetu mladosti nas je zapustil

Richard Both

1971-1994

iz Gornjega Lakoša

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodni-
kom, botrini, sosedom in dobrim prijateljem, ki ste nam
v najtežjih trenutkih stali ob strani. Posebna hvala po-
djetju LEK Lendava, Madžarski narodnostni skupnosti,
djetju LEK Požonec, kulturnim društvom, pevskega zboru iz
Dolnjega Lakoša in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi
zadnji poti.

Še enkrat - iskrena hvala!

Gornji Lakoš, 17. december 1994

Žaluoja: mati, oče in vsi, ki so te imeli radi

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V cvetu mladosti nas je zapustil

Zoltán Gerencsér

1968-1994

iz Gornjega Lakoša

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
botrini, sosedom in dobrim prijateljem, ki ste nam v najtežjih
trenutkih stali ob strani. Posebna hvala darovalcem podjetja
Kompas za poslovilne govore, Madžarski narodnostni skupnosti,
Mariji Požonec, kulturnim društvom, pevskega zboru iz
Gornjega Lakoša in vsem, ki ste darovali cvetje, sveče in za
svete maše ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Še enkrat - iskrena hvala!

Gornji Lakoš, 17. december 1994

Žaluoja: mati, oče, sestra Gabi, sorodniki in botri

*Odšel si brez slovesa,
svoje drage zapustil si.
Bolečine težke so ostale,
ki nihče jih več ne ozdravi.
Počiva mirno v zemlji domači:
telo naj tvoje, otrok naš,
tolaj nas le samo eno,
da prišli homo tudi mi za tabo
in tam bo naš večni dom.*

V SPOMIN

1. 1. 1995 bo minilo leto dni, odkar
med nami več te ni. v temnem grobu
mirno spiš, med nami še živiš. Če bi
solza te zbudila, dragi sinek, te črna
zemlja ne bi krila.

Milan Žerdin

iz Trnja 41

živel v Nemčiji

Žalostno in boleče je stati ob tvojem preranem grobu, ki beli ga
krase cvetovi, vendar ni rečeno, da te ni, saj v srcu vseh, ki te
imamo radi, še živiš.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov prerani
grob, ga krasite s cvetjem in prižigate sveče na njem. Posebna
hvala botrini Jerič iz Črenšovca, ki skrbi za njegov prerani grob.

Žaluoja: vsi, ki smo te imeli radi

